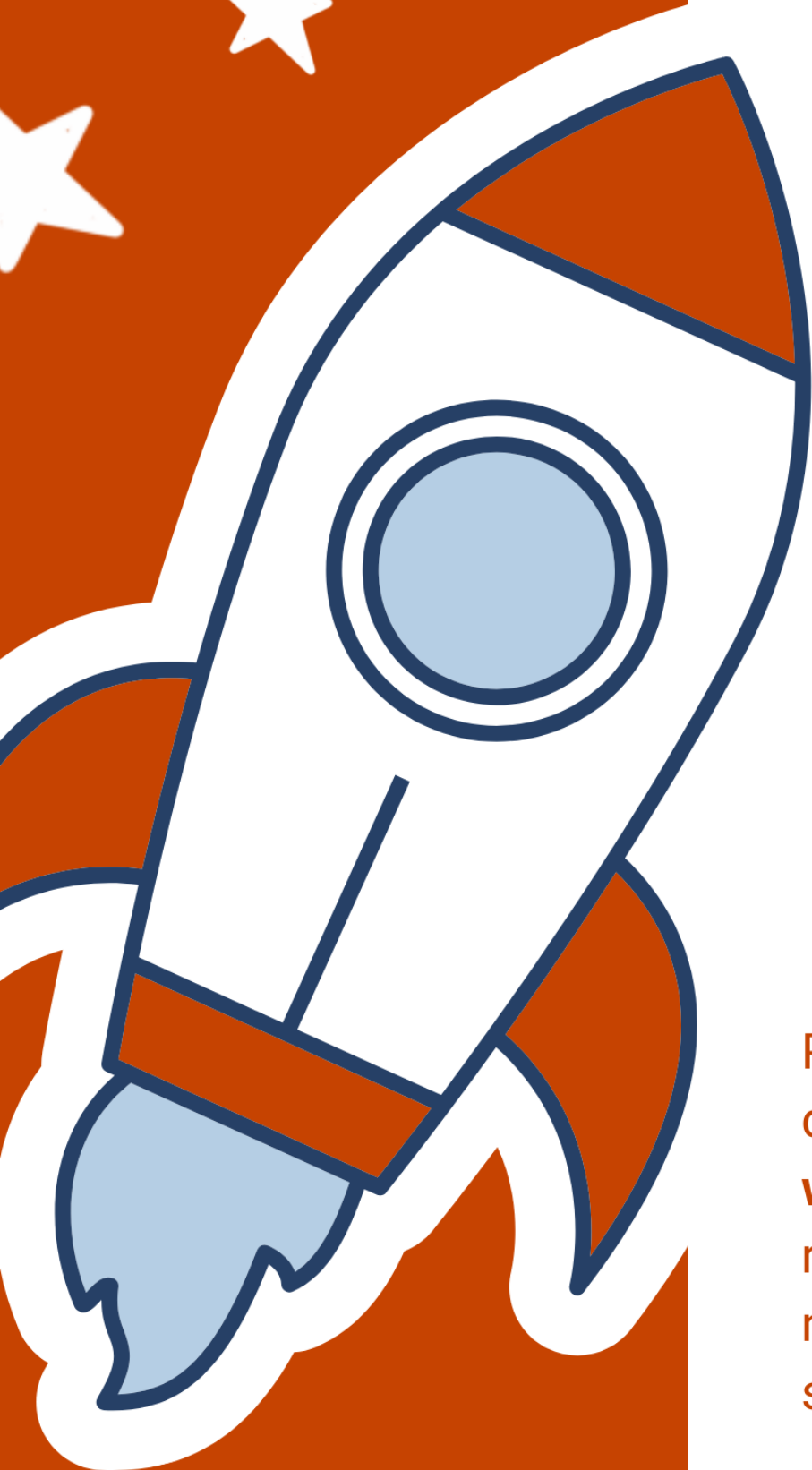

Tutoring

Koleżeński znajomy (na) start

Anna Droś
Kinga Wojaczek

Program wsparcia
dla uczniów
w spektrum autyzmu
rozpoczynających
naukę w klasie IV
szkoły podstawowej.

Tutoring Koleżeński

znajomy (na) start

Anna Droś
Kinga Wojaczek

Tytuł: Tutoring Koleżeński. Znajomy (na) start.

Autorki: Anna Droś, Kinga Wojaczek

Projekt okładki: Kinga Wojaczek

Oprawa graficzna: Wiktoria Diduch, Kinga Wojaczek

Ilustracje: Natalia Putkowska

Skład: Wiktoria Diduch, Kinga Wojaczek

Korekta tekstu: Weronika Pecyna

Wydawca:

Stowarzyszenie Innowacji Społecznych „Mary i Max”

www.maryimax.pl

kontakt@maryimax.pl

Publikacja nieodpłatna, nie może być odsprzedawana.

Publikacja została opracowana w ramach projektu „POPOJUTRZE 2.0 – KSZTAŁCENIE” nr POWR.04.01.00-00-1108/19, współfinansowanego jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

www.tutoringkolezenski.pl

Wydanie I

Warszawa, lipiec 2022

SPIS TREŚCI

WSTĘP _____	4
INSTRUKCJA _____	11
Tutoring Koleżeński w pigułce	
Przydatne terminy	
Cele Tutoringu Koleżeńskiego	
Przygotowanie do realizacji programu - sprawdź przed rozpoczęciem	
Harmonogram działań	
Elementy programu	
Rekrutacja uczniów	
Tworzenie par uczestnik-tutor	
Przebieg programu	
Wspieranie par	
FAQ	
FORMALNOŚCI DO DRUKU _____	28
Zaproszenie dla rodziców tutora	
Zaproszenie dla rodziców uczestnika	
Regulamin programu	
Oświadczenie dotyczące udziału w programie - rodzice tutora	
Oświadczenie dotyczące udziału w programie - rodzice uczestnika	
Informacja dla dyrekcji	
WYWIADY REKRUTACYJNE _____	42
Wywiad z wychowawcą ucznia klasy IV	
Wywiad z rodzicami ucznia klasy IV	
Wywiad z uczniem klasy IV	
Wywiad z potencjalnym tutorem	
SPOTKANIA GRUPOWE _____	67
Spotkanie grupowe nr 1 dla tutorów	
Spotkanie grupowe nr 2 dla uczestników	

- Spotkanie grupowe nr 3 - zapoznawcze
- Spotkanie grupowe nr 4 - integracyjne
- Spotkanie grupowe nr 5 - integracyjne
- Spotkanie grupowe nr 6 - kończące program

CZELENDŻER _____

144

- Jak korzystać z Czelendżera?
- Ilustracja do rozcięcia i album do wyklejania
- Historia „Podróż Sola”
- Karty wyzwań podstawowych
- Wyzwania dodatkowe

Wstęp

Droga Nauczycielko/Drogi Nauczycielu, wiemy, że polskie szkoły mierzą się z wieloma wyzwaniami. Liczba obowiązków i zadań, którymi obciążeni są nauczyciele, może zniechęcać do poszukiwania nowych rozwiązań w obszarze edukacji. Tym bardziej cieszymy się, że są wśród nas tacy, którzy wciąż chcą działać, wprowadzać innowacje, eksperymentować i zmieniać szkolny świat. Skoro trafiłaś(-eś) na ten materiał, zapewne tak jak my, należysz do tej drugiej grupy. Witamy na pokładzie!

Przekazujemy w Twoje ręce podręcznik, który pozwoli Ci zapoznać się z **Tutoringiem Koleżeńskim - metodą wsparcia rówieśniczego**. Możesz ją wykorzystać w **szkole podstawowej**, aby wesprzeć **uczniów w spektrum autyzmu rozpoczynających naukę w IV klasie**. Pozwól, że na początku przedstawimy kilka faktów, które skłoniły nas do stworzenia właśnie takiego programu.

Szacuje się, że **1-2% ludzi jest w spektrum autyzmu**¹. Potwierdzają to dane z Systemu Informacji Oświatowej. Wynika z nich, że w roku szkolnym 2018/2019 zaburzenie ze spektrum autyzmu zostało zdiagnozowane u 1 na 115 uczniów (0,87%). Większość z nich potrzebuje dodatkowego wsparcia, dlatego obejmowani są kształceniem specjalnym, w ramach którego opracowuje się dla każdego z nich Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET). Program ten powinien zapewniać - obok zajęć specjalistycznych - integrację ze środowiskiem rówieśniczym. W szkole brakuje jednak skutecznych, opartych na badaniach, metod w tym zakresie, a w szczególności włączających grupę rówieśniczą we wsparcie osób w spektrum autyzmu.

Dla wielu uczniów ze spektrum autyzmu pobyt w szkole nie jest łatwym doświadczeniem. Tutaj **cały czas coś się zmienia**, a zapewnienie tak potrzebnej uczniom w spektrum autyzmu przewidywalności jest niezwykle trudne. Jedną

1. Maenner, M. J., Shaw, K. A., Baio, J., Washington, A., Patrick, M., DiRienzo, M., ... Dietz, P. M. (2020). Prevalence of Autism Spectrum Disorder Among Children Aged 8 Years – Autism and Developmental Disabilities Monitoring Network, 11 Sites, United States, 2016. MMWR. Surveillance Summaries, 69(4), 1–12.

z takich sytuacji, kiedy bezpieczny i poukładany szkolny świat staje się szczególnie trudny dla dziecka, jest przejście do IV klasy. Pojawiają się wtedy nowi nauczyciele, przedmioty, pomieszczenia, oceny. Tak dużo zmian może być niezwykle stresującym wydarzeniem w życiu młodego ucznia. Program Tutoringu Koleżeńskiego ma pomóc przejść przez ten przełomowy moment.

Inną trudnością, z którą mierzą się uczniowie ze spektrum autyzmu, to **nawiązywanie relacji koleżeńskich**. Przeszło jedna trzecia osób ze spektrum autyzmu (34%) deklaruje brak jakichkolwiek relacji koleżeńskich. Poczucie osamotnienia wśród osób ze spektrum autyzmu prowadzi do wysokiego poziomu zaburzeń depresyjnych i lękowych, a także niższego poczucia własnej wartości i satysfakcji z życia².

Kolejnym problemem jest **nękanie**. Z raportu dotyczącego sytuacji młodzieży i dorosłych z autyzmem³ wynika, że 90% uczniów ze spektrum doświadczyło w ostatnim roku przynajmniej jednej formy nękania ze strony kolegów lub koleżanek ze szkoły. Najczęściej było to wyśmiewanie się i przezywanie lub unikanie kontaktu. Ponad jedna czwarta uczniów z autyzmem była ofiarą przemocy fizycznej.

Problem braku integracji ze środowiskiem rówieśniczym pomagają rozwiązać programy wsparcia rówieśniczego. Polegają one na inicjowaniu, wspieraniu i monitorowaniu relacji pomiędzy dwiema osobami (wolontariuszem/tutorem i osobą z autyzmem), z której przynajmniej jedna ze stron czerpie korzyść. Wsparcie rówieśnicze może przyjmować różne formy - szkolną (buddying), pozaszkolną (befriending), internetową (e-befriending) lub nastawioną na zdobywanie określonych kompetencji (mentoring)⁴.

2. Mazurek, M. O. (2014). Loneliness, friendship, and well-being in adults with autism spectrum disorders. *Autism*, 18(3), 223–232.

3. Płatos, M., Gocłowska, K., Wojaczek, K., Woźniak-Rekucka, P., Zawisny, A., Pisula, E. (2016). Sytuacja młodzieży i dorosłych z autyzmem w świetle sondażu ogólnopolskiego. W: *Ogólnopolski Spis Autyzmu. Sytuacja Młodzieży i dorosłych z autyzmem w Polsce* (pp. 64–66).

4. Mateusz Płatos, Kinga Wojaczek, Adam Zawisny (2015). W stronę przyjaźni zorganizowanej. Wolontariat koleżeński jako brakujący element kompleksowego systemu wsparcia osób z autyzmem. W: P. Tomaszewski, K. Bargiel-Matusiewicz, E. Pisula (red.), *Společne i kulturowe aspekty niepełnosprawności*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, s. 109-129.

Jak wynika z raportu The Mentoring and Befriending Foundation⁵, mierzącego skuteczność tego typu wsparcia w Wielkiej Brytanii, 63% nękanym uczniom odczuło poprawę w wyniku udziału w programie wsparcia rówieśniczego.

W Polsce do tej pory brakowało metody wsparcia rówieśniczego, możliwej do wykorzystania w edukacji formalnej w szkołach podstawowych. W odpowiedzi na brak wytycznych do prowadzenia tego typu programów stworzyliśmy model Tutoringu Koleżeńskiego dla uczniów ze spektrum autyzmu, którzy uczęszczają do IV klasy szkoły podstawowej. Tworząc program, korzystaliśmy zarówno z naszych wieloletnich doświadczeń w pracy z osobami ze spektrum autyzmu, jak i wiedzy oraz doświadczeń nauczycieli, z którymi konsultowaliśmy każdy element powstałej metody. Mamy nadzieję, że uczniowie biorący udział w Tutoringu Koleżeńskim w przyjemnej atmosferze, skupionej wokół fabuły gry z wyzwaniami, sprawniej zaadoptują się do zmian, a tutorzy, wspierając swoich młodszych kolegów, rozwiną empatię, uważność na potrzeby innych osób i poczucie odpowiedzialności.

Jak korzystać z podręcznika?

Najważniejsze informacje, które pozwolą Ci zapoznać się z metodą Tutoringu Koleżeńskiego, znajdziesz w rozdziale **Instrukcja**. Opisujemy tu szczegółowo przebieg programu i elementy, z których się składa. Podpowiadamy, w jaki sposób przygotować się do prowadzenia programu, na co zwrócić uwagę, wybierając uczestników i tutorów oraz jak wspierać pary w trakcie ich spotkań.

W części **Formalności do druku** zamieściliśmy różne dokumenty, które możesz wykorzystać w trakcie realizacji programu. Znajdziesz tu: materiały informacyjne dla rodziców, regulamin programu, oświadczenia i zgody RODO oraz informacje dla dyrekcji, które można wykorzystać, pisząc wniosek do organu prowadzącego o dodatkowe godziny na pomoc psychologiczno-pedagogiczną, w ramach której można realizować tego typu program.

W kolejnym rozdziale - **Wywiady rekrutacyjne** - zamieszczamy scenariusze rozmów

5. The Mentoring and Befriending Foundation. (2010). Peer Mentoring in Schools A review of the evidence base of the benefits of peer mentoring in schools including findings from the MBF Outcomes Measurement Programme. The Mentoring and Befriending Foundation.

z rodzicami, uczniami i wychowawcami, które są pomocne w trakcie kwalifikowania uczniów do udziału w programie.

W rozdziale **Spotkania grupowe** znajdziesz szczegółowe konspekty 6 zaplanowanych w ramach programu spotkań. Do konspektów dołączamy materiały do druku, które możesz wykorzystać, prowadząc poszczególne ćwiczenia.

Podziękowania

Program Tutoringu Koleżeńskiego wiosną 2022 roku został przetestowany w 4 szkołach: NSP z Aspi-racjami w Łodzi, SPI 339 w Warszawie, SP 187 w Warszawie i SP 98 w Warszawie. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu i cennym wskazówkom nauczycieli: Beaty Patory, Barbary Sochaczewskiej, Mileny Kowalczyk, Tomasza Kucharskiego i Kamili Oleksiuk, którzy jako pierwsi przeprowadzili program w swoich szkołach, mogliśmy wprowadzić do modelu liczne modyfikacje. Dziękujemy za wszystkie rozmowy i cenne wskazówki. Za otwartość na realizację innowacji dziękujemy również dyrekcjom powyższych szkół oraz rodzicom uczniów biorących udział w pilotażowym programie. Państwa decyzja umożliwiła nam sprawdzenie skuteczności Tutoringu Koleżeńskiego.

Pilotażowe badanie skuteczności programu było możliwe dzięki wsparciu dr. Mateusza Płatosza, który opracował metodologię badania oraz podjął się analizy uzyskanych danych. Dziękujemy za rzetelność i profesjonalizm. Wyrazy wdzięczności kierujemy również do Beaty Putkowskiej - za stworzenie strony internetowej, Wiktorii Diduch - za skład podręcznika i ugraficznienie e-learningu, Natalii Putkowskiej - za stworzenie kosmicznych ilustracji oraz Weroniki Pecyny - za korektę tekstu i konsultacje językowe.

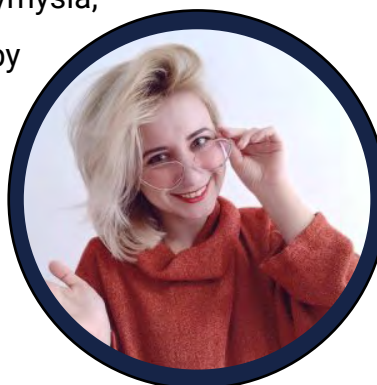
W ostatniej kolejności, ale równie wielkie podziękowania kierujemy do zespołu Sense Consulting, który przez ostatni rok prowadził nas przez kolejne etapy Inkubatora Innowacji Społecznych Popojutrze, w ramach którego powstawał model Tutoringu Koleżeńskiego. Za fachowe wsparcie, wyrozumiałość i cenne uwagi z serca dziękujemy.

O autorkach

Anna Droś - psycholog, pedagog; specjalizuje się we wspieraniu dzieci, młodzieży i dorosłych w spektrum autyzmu. Posiada kompetencje w pracy z uczestnikami programów wsparcia rówieśniczego w formie pozaszkolnej. Ma doświadczenie zawodowe zarówno w środowisku szkolnym, jak i instytucjach publicznej służby zdrowia oraz w sektorze pozarządowym. Pracuje diagnostycznie i terapeutycznie. Entuzjastka wprowadzania nowych rozwiązań w obszarze edukacji.

Kinga Wojaczek - psycholożka, prezeska i współzałożycielka Stowarzyszenia Innowacji Społecznych „Mary i Max”. Od 2012 roku wymyśla, bada i wdraża innowacje wspierające osoby w spektrum autyzmu w Polsce. Autorka programu Autilius Wspólna Uwaga (www.autilius.pl), współtwórczyni i koordynatorka Wolontariatu Koleżeńskiego „Mary i Max” (www.wolontariatkolezenski.pl), aktualnie zaangażowana w adaptację i wdrożenie programu warsztatów umiejętności społecznych PEERS (www.peers.pl). Działa na pograniczu badań i praktyki. Badawczo związana z Wydziałem Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.

INSTRUKCJA

1.	Tutoring Koleżeński w pigułce _____	12
2.	Przydatne terminy _____	13
3.	Cele Tutoringu Koleżeńskiego _____	14
4.	Przygotowanie do realizacji programu - sprawdź przed rozpoczęciem __	15
5.	Harmonogram działań _____	16
6.	Elementy programu _____	17
7.	Rekrutacja uczniów _____	18
8.	Tworzenie par uczestnik-tutor _____	21
9.	Przebieg programu _____	22
10.	Wspieranie par _____	23
11.	FAQ _____	25

W tej części podręcznika znajdziesz wszystkie informacje niezbędne do zaplanowania i przeprowadzenia Tutoringu Koleżeńskiego. Krok po kroku wyjaśniamy, jak ocenić, czy program sprawdzi się w Twojej szkole. Podpowiemy również, jak znaleźć odpowiednich kandydatów na tutorów i uczestników oraz jak stworzyć pary i wspierać je w trakcie programu.

1. Tutoring Koleżeński w pigułce

Tutoring Koleżeński to program wsparcia **dla uczniów w spektrum autyzmu** rozpoczynających naukę **w klasie IV szkoły podstawowej**.

Celem programu jest wsparcie uczniów rozpoczynających kolejny etap edukacyjny. Tutoring Koleżeński pomaga m.in.:

1. lepiej poznać nowe otoczenie w IV klasie (nowi nauczyciele, nowe miejsca w szkole, nowe przedmioty szkolne),
2. nawiązywać relacje koleżeńskie,
3. chronić przed nękaniami.

W ramach programu Tutoringu Koleżeńskiego, uczeń klasy IV (uczestnik) spotyka się codziennie ze starszą koleżanką/kolegą (tutorem) i **wykonuje wyzwania przez okres 4 tygodni (program zawiera 16 wyzwań podstawowych i 4 dodatkowe)**. Zadania te wykonywane są przez uczniów **podczas wyznaczonej przerwy pomiędzy lekcjami**. W ramach programu uczniowie (uczestnicy i tutorzy) biorą udział również w **spotkaniach grupowych**. Podczas wykonywania wyzwań uczniów wspiera osoba prowadząca program w danej szkole (opiekun). Przeprowadza ona również spotkania grupowe, zgodnie z załączonymi scenariuszami.

Program może być prowadzony przez **nauczyciela, psychologa, pedagoga szkolnego lub innego specjalistę** (opiekuna). Do zadań opiekuna Tutoringu Koleżeńskiego należą: rekrutacja uczestników i tutorów, dobranie ich w pary, prowadzenie spotkań grupowych i odpraw dla tutorów, przekazywanie zadań do wykonania w trakcie przerw oraz wspieranie par w razie pojawiających się trudności.

Tutoring Koleżeński przeznaczony jest przede wszystkim **dla szkół integracyjnych**. Program może być realizowany również w dowolnej szkole podstawowej, w której znajdują się uczniowie, którzy mogą potrzebować wsparcia w radzeniu sobie ze zmianami, jakie pojawiają się w IV klasie szkoły podstawowej.

2. Przydatne terminy

Czelendź - załączony zestaw 16 wyzwań przeznaczonych dla pary uczestnik-tutor; uczniowie w swojej parze wykonują codziennie przez 4 tygodnie 1 aktywność w czasie ustalonej przerwy międzylekcyjnej.

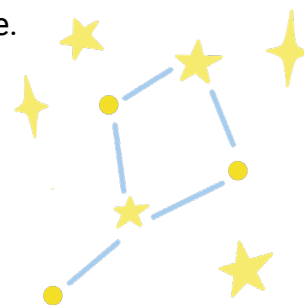
Opiekun - nauczyciel, psycholog, pedagog lub specjalista szkolny odpowiedzialny za rekrutację uczestników i tutorów, dobranie ich w pary, prowadzenie spotkań grupowych i odpraw dla tutorów, przekazywanie zadań do wykonania w trakcie przerw oraz wspieranie par.

Spotkania grupowe - warsztaty, które prowadzi opiekun programu zgodnie z załączonymi scenariuszami. Pierwsze dwa spotkania grupowe prowadzone są oddzielnie dla grupy zakwalifikowanych do programu uczestników oraz dla grupy zakwalifikowanych do programu tutorów. W kolejnych 4 spotkaniach grupowych uczestniczą już wszyscy uczniowie (pary uczestnik-tutor).

Tutor - uczeń klas VI-VIII szkoły podstawowej, zakwalifikowany do programu Tutoringu Koleżeńskiego, wspierający w wykonywaniu wyzwań ucznia z autyzmem, który rozpoczyna IV klasę w tej samej szkole.

Uczestnik - uczeń klasy IV szkoły podstawowej, posiadający diagnozę zaburzenia ze spektrum autyzmu, zakwalifikowany do programu Tutoringu Koleżeńskiego.

Wyzwanie - aktywność, którą podczas przerwy uczestnik wykonuje ze wsparciem przypisanego mu tutora. Program zawiera 16 wyzwań podstawowych i 4 wyzwania dodatkowe. Wszystkie wyzwania znajdują się w Czelendźce.

3. Cele Tutoringu Koleżeńskiego

Program Tutoringu Koleżeńskiego powstał w odpowiedzi na wyzwania, z jakimi mierzą się uczniowie ze spektrum autyzmu, którzy rozpoczynają kolejny etap edukacyjny - przejście z nauczania wczesnoszkolnego do IV klasy. Do tych wyzwań należą, m.in.:

- **zmiany organizacyjno-osobowe**, związane z zakończeniem edukacji wczesnoszkolnej i rozpoczęciem klasy IV (nowi nauczyciele, nowe przedmioty szkolne, nowe miejsca - przestrzeń w szkole, klasy, pracownie);
- **trudności w nawiązywaniu relacji koleżeńskich**, które na nowym etapie edukacyjnym i wraz z wiekiem stają się istotniejsze i mogą wpływać na rozwój społeczno-emocjonalny ucznia;
- **wysoki wskaźnik nękania i osamotnienia wśród uczniów z autyzmem** - szacuje się, że około 90% uczniów w spektrum autyzmu doświadcza jakiejś formy nękania (Płatos i in., 2016).

W odpowiedzi na powyższe wyzwania uczniów powstał program Tutoringu Koleżeńskiego, który ma na celu:

- Pomóc uczniowi **odnaleźć się w nowej sytuacji**, lepiej poznać nowe miejsca w szkole, przedmioty szkolne, nowych nauczycieli i innych pracowników poprzez codzienne wykonywanie wraz z tutorem wyzwań zawartych w Czelendźerze.
- Ułatwić **nawiązywanie relacji koleżeńskich** poprzez codzienny kontakt z tutorem oraz udział w spotkaniach grupowych.
- Zwiększyć **ochronę przed nękaniami** - w trakcie udziału w programie uczestnik lepiej poznaje swoje otoczenie (innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły), a otoczenie lepiej poznaje ucznia i jego potrzeby. Działanie to ma na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa oraz środowiskowej ochrony ucznia.

4. Przygotowanie do realizacji programu - sprawdź przed rozpoczęciem

Czy mogę realizować Tutoring Koleżeński w mojej szkole?

Odpowiedz na poniższe pytania:

- Czy w szkole jest przynajmniej 3 uczniów w spektrum autyzmu, rozpoczynających IV klasę, którzy mogliby skorzystać z programu?
- Czy w szkole jest nauczyciel lub specjalista gotowy zostać opiekunem programu?
- Czy w szkole są zmotywowani uczniowie klas VI-VII (przynajmniej 3 uczniów), którzy mogliby zostać tutorami przez okres około 4 tygodni?
- Czy masz dostęp do drukarki i będziesz mógł(-a) korzystać z niej podczas realizacji programu (zalecany wydruk w kolorze)?

Jeśli na poniższe pytania Twoja odpowiedź brzmi TAK, możesz przejść do działania.

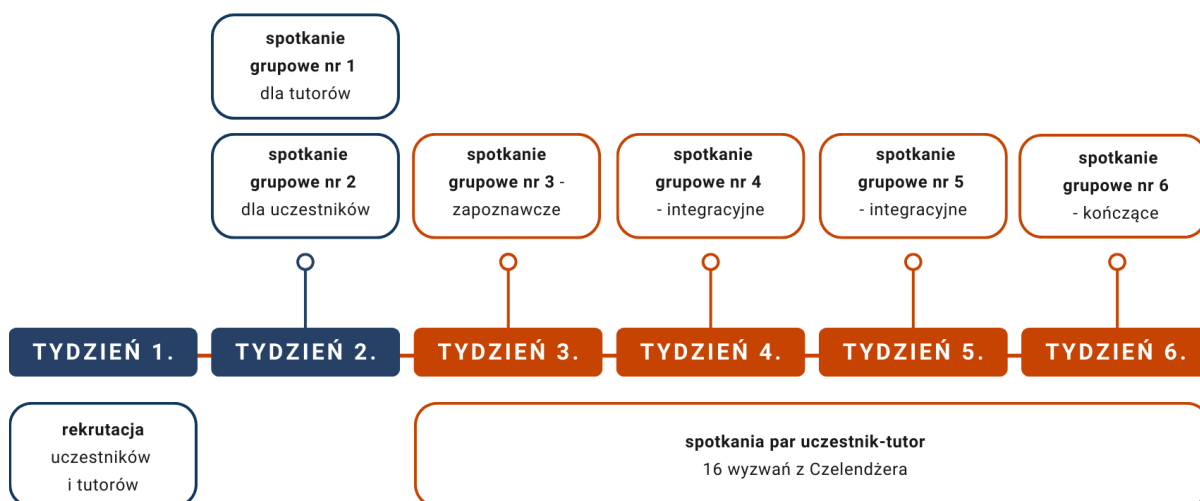
Od czego zacząć? Krok po kroku

1. Zapoznaj się ze **szkoleniem wprowadzającym i podręcznikiem**, które są dostępne na platformie e-learningowej (www.tutoringkolezenski.pl).
2. Jeśli program Tutoringu Koleżeńskiego odpowiada Twoim możliwościom i potrzebom czwartoklasistów w spektrum autyzmu uczącym się w Twojej szkole, **skonsultuj możliwość realizacji programu z dyrekcją szkoły**. Możesz w tym celu wykorzystać załączniki, tj. informację dla dyrekcji oraz infografikę przedstawiającą poszczególne etapy przebiegu programu.
3. W przypadku otrzymania zgody dyrekcji **zgłoś chęć realizacji Tutoringu Koleżeńskiego na posiedzeniu rady pedagogicznej** w Twojej szkole (program jest innowacją i niezbędna jest pozytywna opinia uczestników rady pedagogicznej dotycząca jego realizacji w konkretnej szkole).
4. Po uzyskaniu pozytywnej opinii dyrekcji oraz rady pedagogicznej **przejdź do rekrutacji** – konsultacji z wychowawcą, specjalistami pracującymi z uczniami, którzy potencjalnie mogliby wziąć udział w Tutoringu Koleżeńskim. Następnie przeprowadź wywiady, używając załączonych formularzy wywiadów rekrutacyjnych.

5. Harmonogram działań

Cały program powinien być zrealizowany w okresie od 5 do 7 tygodni:

- rekrutacja 1-2 tygodnie,
- przeprowadzenie programu około 4-5 tygodni.

Kiedy rozpocząć realizację Tutoringu Koleżeńskiego?

Program ma wspierać uczniów w spektrum autyzmu rozpoczynających naukę w klasie IV. Realizację Tutoringu Koleżeńskiego najlepiej zacząć **zaraz po rozpoczęciu roku szkolnego**. Pamiętaj, że potrzebny Ci będzie czas na zapoznanie się z programem (udział w szkoleniu e-learningowym) oraz przeprowadzenie rekrutacji i dobranie par uczestnik-tutor. Dopiero na kolejnym etapie uczestnik zaczyna korzystać ze wsparcia - biorąc udział w spotkaniach grupowych i wykonując z tutorem wyzwania z Czelendźera.

W sytuacjach wyjątkowych – nauczanie na odległość - można zacząć realizować program po powrocie uczniów do nauczania stacjonarnego. Również, jeśli opiekun programu po rozpoznaniu potrzeb konkretnych uczestników uważa, że mogliby oni odnieść korzyść z udziału w programie nawet po kilkumiesięcznym uczęszczaniu do klasy IV, można realizować Tutoring Koleżeński także w drugim półroczu IV klasy.

6. Elementy programu

Program składa się z:

- **16 aktywności** (wyzwań), które realizuje uczestnik przy wsparciu tutora. Para wykonuje 1 wyzwanie dziennie podczas wcześniej ustalonej przerwy międzylekcyjnej. Wyzwania zamieszczone są w Czelendźerze i podzielone na bloki tematyczne:

- I tydzień – „Poznajemy się”,
- II tydzień – „Moja szkoła – niezbędnik czwartoklasisty”,
- III tydzień – „Moja szkoła – co warto wiedzieć”,
- IV tydzień – „Koledzy”.

Wraz z wyzwaniem para uczestnik-tutor otrzymuje **element układanki** i **fragment historii pt. „Podróż Sola”**, która tworzy fabułę gry. Na koniec programu z fragmentów układanki uczestnicy utworzą obraz kończący grę.

- **6 spotkań grupowych:**
 1. spotkanie wprowadzające dla zakwalifikowanych do programu tutorów (scenariusz nr 1),
 2. spotkanie wprowadzające dla zakwalifikowanych do programu uczestników (scenariusz nr 2),
 3. spotkanie zapoznawcze dla par uczestnik-tutor – wszyscy uczniowie zakwalifikowani do programu (scenariusz nr 3),
 4. pierwsze spotkanie integracyjne dla wszystkich uczniów zakwalifikowanych do programu (scenariusz nr 4),
 5. drugie spotkanie integracyjne dla wszystkich uczniów zakwalifikowanych do programu (scenariusz nr 5),
 6. spotkanie kończące dla wszystkich uczniów zakwalifikowanych do programu (scenariusz nr 6).

7. Rekrutacja uczniów

Wytypuj kandydatów

Skonsultuj się z kadrami pedagogicznymi i wybierz kandydatów na uczestników oraz tutorów, którzy będą spełniać poniższe kryteria. **Wskazane jest wytypowanie większej liczby potencjalnych uczestników i tutorów** – nie każdy bowiem może przejść pozytywnie rekrutację. Oprócz motywacji uczniów niezbędną będzie zgoda ich rodziców na udział w programie.

Uczestnikami mogą zostać uczniowie, którzy:

- są w spektrum autyzmu;
- zaczęli edukację w klasie IV;
- nie mają kolegów (samotnie spędzają przerwy lub nieskutecznie próbują nawiązać kontakty rówieśnicze);
- mogą potrzebować wsparcia organizacyjnego (orientacja w nowych przestrzeniach szkoły, poradzenie sobie ze zmianami, które wiążą się z rozpoczęciem nauki w IV klasie);
- są zagrożeni nękaniami;
- będą chętni i gotowi do spotykania się ze starszymi uczniami na przerwie przez okres około 4 tygodni i wezmą udział w 5 spotkaniach grupowych. Jeśli w czasie spotkania rekrutacyjnego uczeń odmawia udziału w takich aktywnościach, nie może zostać zakwalifikowany do udziału w programie.

Tutorami mogą zostać uczniowie, którzy:

- uczęszczają do klas VI-VIII;
- są odpowiedzialni, wywiązujący się z dotychczasowych zadań i obowiązków;
- są dobrze zorganizowani;
- zostali wytypowani przez nauczycieli (po konsultacji z wychowawcą opiekun Tutoringu Koleżeńskiego proponuje wybranemu uczniowi zostanie tutorem w programie);
- są zmotywowani, wyrażający chęć do uczestnictwa w programie i spotkań

- z czwartoklasistą w spektrum autyzmu;
- powinni być otwarci na nietypowe zachowania mogące wystąpić u wybranych uczniów ze spektrum autyzmu;
- poradzą sobie z komunikowaniem się z młodszym uczniem w spektrum autyzmu;
- będą umieli podążać za potrzebami uczestnika i będą go wspierać w wykonaniu wyzwań w czasie przerw (tutor nie wykonuje wyzwania za uczestnika, tylko wspiera go w jak najbardziej samodzielnym wykonaniu aktywności);
- będą umieli motywować uczestnika do wykonania zadań z Czelendźera
- radzą sobie w sytuacjach stresujących, są gotowi na korzystanie z pomocy opiekuna programu czy nauczycieli;
- są dostępni czasowo podczas wyznaczonej przerwy i spotkań grupowych odbywających się po lekcjach.

Ustal terminy

Ważne jest, żeby podczas wywiadu rodzice uczestnika oraz tutor mogli zadeklarować swoją gotowość/gotowość dziecka do udziału we wszystkich spotkaniach.

Przed przeprowadzeniem wywiadów rekrutacyjnych **zaplanuj następujące terminy:**

- spotkanie grupowe nr 1 dla tutorów: _____
- spotkanie grupowe nr 2 dla uczestników: _____
- pierwsza odprawa dla tutorów: _____
- spotkanie grupowe nr 3 - zapoznawcze dla par uczestnik-tutor: _____
- rozpoczęcie wykonywania przez pary wyzwań z Czelendźera _____
- spotkanie grupowe nr 4 - integracyjne _____
- spotkania grupowe nr 5 - integracyjne _____
- spotkanie grupowe nr 6 - kończące _____

Przeprowadź następujące wywiady rekrutacyjne:

1. Zaczynij od wywiadu z **wychowawcą ucznia z klasy IV**.
2. Po rozmowie z wychowawcą zaproś na wywiad **rodziców ucznia IV klasy**.
3. Następnie przeprowadź wywiad z **czwartoklasistą**.
4. Jeśli uczeń z IV klasy kwalifikuje się do programu, skontaktuj się z rodzicami ucznia wytypowanego do pełnienia roli tutora w celu uzyskania zgody na udział dziecka w programie. Przeprowadź wywiad z potencjalnym **tutorem**.

Do każdego wywiadu przygotuj się, czytając treść załączonych formularzy rekrutacyjnych, z których będziesz korzystać podczas wywiadu. Znajdziesz tam też informację, co należy wydrukować przed wywiadem z poszczególnymi osobami.

Wywiady rekrutacyjne pozwolą Ci zweryfikować:

- czy dany uczeń skorzysta z udziału w programie;
- czy brani pod uwagę tutorzy sprawdzą się w tej roli, czy mogliby wspierać potencjalnych uczestników;
- czy rodzice potencjalnego uczestnika rozumieją, na czym polega udział w programie i zgadzają się z jego celami i formą;
- czy uczeń IV klasy jest gotowy do udziału w takim programie, czy może realizować wyzwania w czasie przerw między lekcjami oraz brać udział w spotkaniach grupowych.

UWAGA! Program nie jest przeznaczony dla każdego czwartoklasisty w spektrum autyzmu! Zadaniem opiekuna programu jest sprawdzenie, czy potrzeby potencjalnych kandydatów na uczestników mogą zostać zaspokojone w ramach Tutoringu Koleżeńskiego i wybranie uczniów, którzy mogą skorzystać z tego programu.

8. Tworzenie par uczestnik-tutor

Do tej części przygotuj przeprowadzone wywiady oraz wszystkie notatki i informacje, jakie uzyskałeś podczas konsultacji z wychowawcą i specjalistami.

Dobierając do uczestnika konkretnego tutora, weź pod uwagę:

- **preferencję płci** - niektórzy uczniowie mogą preferować udział w programie tylko z koleżanką lub tylko z kolegą;
- **szczególne zachowania**, jakie uczestnik wykazuje, a które mogą być trudne dla tutora (na podstawie informacji z wywiadów);
- **cechy wspólne** - podobne zainteresowania uczestnika i tutora, podobny sposób komunikacji, podobna szybkość mówienia, intonacja, zbliżony temperament – warto wziąć je pod uwagę, przydzielając uczestnikowi drugiego ucznia.

Stworzenie dopasowania zgodnego ze wszystkimi ujawnionymi preferencjami uczniów może być mało możliwe. Istotne jest, by rozpoznać, co z perspektywy ucznia jest najważniejsze. Należy wziąć pod uwagę elastyczność preferencji i otwartość uczniów na nowe doświadczenia.

Przed podjęciem ostatecznej decyzji o dopasowaniu możesz skonsultować swoje pomysły z nauczycielami, którzy znają konkretnych uczniów. Po zakończeniu tego etapu **należy przekazać tutorom oraz rodzicom uczestników decyzję o zakwalifikowaniu do programu. Nie należy jednak przekazywać informacji, kto z kim jest w parze.** Kolejne działanie to potwierdzenie terminu pierwszego spotkania grupowego dla tutorów oraz terminu pierwszego spotkania grupowego dla uczestników. Mają one charakter wprowadzający do programu i są przeznaczone tylko dla uczniów zakwalifikowanych do programu. Dopiero podczas kolejnego spotkania grupowego, czyli zapoznawczego (pierwsze wspólne dla uczestników i tutorów), każdy uczeń dowie się, kto będzie tworzył z nim parę w ramach programu.

9. Przebieg programu

Po poinformowaniu rodziców oraz uczniów o zakwalifikowaniu do programu przeprowadź po kolei spotkania grupowe, zgodnie z wcześniej przygotowanym harmonogramem. Spotkania grupowe mają charakter warsztatowy, dlatego organizuj je w miejscu, w którym można ustawić krzesła w kręgu. Szczegółowy przebieg każdego spotkania grupowego znajdziesz w załączonych konspektach, w rozdziale Spotkania grupowe.

Realizując program, należy trzymać się następującej kolejności działań:

Spotkanie grupowe nr 1 - dla tutorów. Celem spotkania dla tutorów jest: zrozumienie i poznanie przebiegu oraz ram czasowych programu, zrozumienie roli tutora, przekazanie podstawowej wiedzy dotyczącej spektrum autyzmu, poznanie innych tutorów, podtrzymanie motywacji do udziału w dalszych etapach programu.

Spotkanie grupowe nr 2 - dla uczestników. Celem spotkania dla uczestników jest: zrozumienie i poznanie kolejnych etapów programu, ram czasowych programu, poznanie innych uczestników, podtrzymanie motywacji do udziału w dalszych etapach programu.

Spotkanie grupowe nr 3 - zapoznawcze. Dopiero na tym etapie uczestnik poznaje swojego tutora. Podczas tego spotkania uczniowie dowiadują się, z kim będą realizować zadania z Czelendźera przez najbliższe 4 tygodnie. Celem spotkania zapoznawczego jest poznanie się uczestnika z tutorem, integracja uczniów, przypomnienie dalszego przebiegu programu oraz omówienie i podpisanie umowy koleżeńskiej.

Pierwsza odprawa dla tutorów. Zanim pary zaczną samodzielne spotkania, spotkaj się z tutorami i przygotuj ich do realizowania z młodszym kolegą czterech najbliższych wyzwania. Omówicie, jak wspierać uczestnika w wykonaniu każdego wyzwania. Odprawę przeprowadzaj raz w tygodniu.

Rozpoczęcie przez parę uczestnik-tutor wykonywania aktywności zawartych w Czelendźerze. Na spotkaniu zapoznawczym ustalasz z parami dzień, w którym pary rozpoczną realizację zadań z Czelendźera. Od tego momentu przez 4 tygodnie pary będą spotykały się w ustalonym miejscu i wykonywały wyzwania. Każda para wykonuje 4 wyzwania w tygodniu. Jeden dzień, ten bez wyzwań, przeznacz na **odprawę** - spotkanie dla tutorów, w trakcie której omówisz trudności, które napotkali oraz wyzwania na kolejny tydzień.

Spotkanie grupowe nr 4 - integracyjne. Celem spotkania integracyjnego jest głębsze poznanie się uczestnika z tutorem oraz integracja uczniów, poznawanie przez uczestników innych czwartoklasistów i podnoszenie motywacji do wchodzenia w interakcje z rówieśnikami.

Spotkanie grupowe nr 5 - integracyjne. Celem następnego spotkania integracyjnego jest dalsze poznanie się uczniów, ćwiczenie podtrzymywania relacji koleżeńskich oraz podejmowanie nowych wyzwań grupowych

Spotkanie grupowe nr 6 - kończące program. Celem spotkania kończącego jest podsumowanie udziału w programie, omówienie korzyści, przygotowanie do zakończenia spotkań w ramach programu, ustalenie, co wydarzy się po zakończeniu programu oraz podtrzymanie motywacji do wchodzenia w interakcje z rówieśnikami.

10. Wspieranie par

Od momentu rozpoczęcia spotkań przez pary uczestnik-tutor Twoje zadania, jako opiekuna, polegają na:

- codziennym przygotowywaniu i dostarczaniu w ustalone miejsce wyzwań z Czelendźera, elementu układanki oraz fragmentu historii,
- monitorowaniu przebiegu spotkań i relacji między parami,
- prowadzeniu raz w tygodniu odprawy dla tutorów,

- organizowaniu i prowadzeniu spotkań grupowych.

Monitoruj

Pary uczestnik-tutor spotykają się samodzielnie. Twoim zadaniem jest monitorowanie przebiegu tych spotkań. Możesz to robić na kilka sposobów:

- Uzgodnij z uczniami termin w trakcie tygodnia, w którym mogą do Ciebie przyjść i porozmawiać o udziale w programie. Przekaż uczniom informacje, z jakimi potencjalnymi wyzwaniami mogą się do Ciebie zgłosić. Zwróć szczególną uwagę na trudności organizacyjne (np. brak czasu na przerwie), komunikacyjne (np. uczestnik nie chce współpracować) czy motywacyjne (np. znudził mi się już udział w programie). Taka forma wsparcia sprawdzi się w przypadku uczniów wykazujących inicjatywę, którzy w razie trudności zgłoszą się po wsparcie.
- Obserwuj, w jaki sposób uczestnicy i tutorzy komunikują się ze sobą i współpracują. Możesz to robić w czasie spotkań grupowych czy w trakcie przerw, na których pary wykonują wyzwania.

Prowadź cotygodniowe odprawy dla tutorów

Pary wykonują wyzwania przez cztery dni w tygodniu. W dniu, w którym pary nie wykonują wyzwań, zaplanuj odprawę dla tutorów. Spotkanie nie musi być długie. Odprawę możesz poprowadzić w trakcie długiej przerwy. Nie ma znaczenia, w którym dniu tygodnia będzie odprawa. Ważne, żeby tutorzy spotkali się z Tobą przed każdym nowym blokiem 4 wyzwań. Tydzień możesz zaplanować następująco:

W trakcie odprawy omów każde z czterech wyzwań zaplanowanych na kolejne dni. Przypominaj tutorom, że ich rolą jest wspieranie uczestników, a nie wykonywanie

wyzwań za nich. Zapytaj o trudności, które napotkali w poprzednim tygodniu. Poszukajcie rozwiązań. Jeśli widzisz taką potrzebę, umów się na dodatkowe indywidualne spotkanie.

Warto rozważyć:

- 1. Zaangażowanie drugiego opiekuna** - drugi nauczyciel może być dużym wsparciem podczas prowadzenia spotkań grupowych oraz zastąpić Cię w razie nieobecności.
- 2. Zaangażowanie rezerwowego tutora** - w przypadku większej liczby chętnych i gotowych do udziału w programie uczniów starszych klas warto zaprosić ich do pełnienia roli rezerwowego tutora. Dzięki takiemu rozwiązaniu, w przypadku nieobecności jednego z tutorów, realizacja programu się nie wydłuży. Tutor rezerwowego powinien zostać oficjalnie wprowadzony do programu. Należy takiego ucznia przygotować do roli osoby zastępującej/wspierającej innych tutorów. Dodatkowy tutor powinien brać udział w spotkaniach grupowych. Dzięki swojej obecności będzie znaną osobą dla uczestników oraz sam będzie miał możliwość poznania innych uczniów biorących udział w programie.

11. FAQ

Co zrobić, jeśli para uczestnik-tutor nie zdąży wykonać wyzwania z Czelendźera w trakcie przerwy?

W takiej sytuacji uczniowie mogą dokończyć realizację zadania w innych ustalonym ze sobą terminie. Możesz pomóc parze w ustaleniu dodatkowego spotkania w tym celu. Wtedy realizacja wyzwań z Czelendźera może wydłużyć się z 4 tygodni do 5 lub nawet 6. Z tego względu warto zaplanować ostatnie spotkanie grupowe na 6. bądź 7. tydzień realizacji programu, by wszystkie pary zdążyły ukończyć aktywności z Czelendźera.

Co zrobić, jeśli para wykonuje wyzwania bardzo szybko?

Poszczególne pary mogą realizować zadania z Czelendźera w różnym tempie. Wersja podstawowa programu zakłada, że pary koleżeńskie wykonują po jednym wyzwaniu przez 4 dni w tygodniu. Parom, które szybko wykonują wyzwania, można zaproponować zadania dodatkowe, które znajdziesz na końcu Czelendźera. Uwaga! Do tych wyzwań nie jest dołączany fragment ilustracji (układka).

Czy uczestnik i tutor mogą od razu otrzymać wszystkie zadania z Czelendźera, czy powinienem(-am) przekazywać je pojedynczo każdego dnia?

Decyzja zależy od Twoich możliwości i potrzeb konkretnej pary. Sposób odbierania wyzwań ustala się podczas spotkania grupowego nr 3 - zapoznawczego przy podpisywaniu Umowy koleżeńskiej. Zadania możesz w całości lub w tygodniowych pakietach przekazać tutorowi, jednak najlepiej dostarczać je codziennie parze.

Dostarczanie wyzwań możesz zorganizować poprzez pozostawienie ich np.:

- na portierni (wtedy każdego dnia para może mieć do nich dostęp i pobierać nowe wyzwanie oraz odkładać je w to samo miejsce po jego wykonaniu, a następnie odbierać element układanki, bez codziennego angażowania Cię. Jednocześnie możesz mieć wgląd do wykonywanych wyzwań i monitorować ich przebieg w dowolnym momencie);
- w szafce ucznia – jeśli uczestnik/tutor posiada taką szafkę, to może być ona miejscem, przy którym spotykają się na konkretnej przerwie i skąd będą pobierać wyzwania;
- u opiekuna – jeśli będziesz miał(-a) możliwość każdego dnia spotkać się z parami na wyznaczonej przerwie. Takie rozwiązanie jest czasochłonne, ale daje możliwość regularnego monitorowania relacji w parach.

Ważne jest, żeby wybrać opcję umożliwiającą parze uczestnik-tutor jak najsprawniejszą realizację aktywności z Czelendźera każdego dnia. Uczestnik i tutor powinni mieć jasność, skąd mogą pobierać wyzwanie na każdy dzień i gdzie odłożyć materiały po jego wykonaniu oraz w jaki sposób otrzymać element układanki. Atrakcyjną opcją może być dostęp do każdego wyzwania z dnia na dzień bez możliwości zapoznania się ze wszystkimi aktywnościami z Czelendźera

w jednym czasie. Wtedy zadanie może być ciekawą niespodzianką. W przypadku uczestnika potrzebującego wiedzieć wcześniej, jakie wyzwanie będzie miał do wykonania, dobrze jest mu udostępnić przyszłe aktywności z niezbędnym dla niego wyprzedzeniem.

Co w sytuacji, kiedy uczestnik będzie chciał zrezygnować z programu?

Ważne jest rozpoznanie powodu tej rezygnacji. Inaczej można wspierać i motywować ucznia do kontynuacji programu, jeśli nie potrafi wykonać konkretnego wyzwania lub boi się go podjąć (wtedy ważna będzie praca również z jego tutorem, by wspierał kolegę zgodnie z jego potrzebami i możliwościami), a inaczej w przypadku oceny programu przez uczestnika jako mało atrakcyjnego i braku ochoty na realizowanie kolejnych aktywności z Czelendźera. Aby zapobiec takiej sytuacji, istotne jest sprawdzenie motywacji ucznia do udziału w programie jeszcze na etapie prowadzenia wywiadu rekrutacyjnego (pokazanie aktywności zawartych w Czelendźerze oraz dopytanie o gotowość do realizacji wszystkich 16 wyzwań w czasie przerw).

Jeśli uczestnik ostatecznie zrezygnuje z udziału, należy objąć wsparciem również tutora. Starszy uczeń powinien otrzymać informacje zwrotne dotyczące zaangażowania, jakie włożył we wsparcie młodszego kolegi oraz poznać przyczynę rezygnacji uczestnika. Można zaproponować uczniowi pozostanie w programie w roli tutora rezerwowego.

Co, jeśli tutor będzie chciał zrezygnować z programu?

Należy rozpoznać powód takiej decyzji. Jeśli tutor nie będzie czuł się kompetentny do dalszych spotkań z uczestnikiem, jeśli będą one zbyt trudne i wymagające dla niego, sprawdź, czy możesz wyposażyć go w umiejętności, które pomogą w konkretnej sytuacji. W tej sytuacji może okazać się niezbędne wspólne spotkanie z uczestnikiem i tutorem, rozmowa o tej trudności oraz znalezienie rozwiązania, na które zgodzi się każda ze stron. Sytuacja taka może wymagać modyfikacji Umowy koleżeńskiej. Jeśli uczeń ostatecznie zrezygnuje z pełnienia roli tutora, można na jego miejsce zaprosić tutora rezerwowego.

FORMALNOŚCI DO DRUKU

1. Zaproszenie dla rodziców tutora _____	29
2. Zaproszenie dla rodziców uczestnika _____	30
3. Regulamin programu _____	31
4. Oświadczenie dotyczące udziału w programie - rodzice tutora _____	35
5. Oświadczenie dotyczące udziału w programie - rodzice uczestnika _____	36
6. Informacja dla dyrekcji _____	37

W tej części znajdziesz dokumenty, które możesz wykorzystać w trakcie realizacji programu w swojej szkole. Zamieszczamy tu informacje dla rodziców, regulamin, zgody na udział w programie i przetwarzanie danych oraz materiały dla dyrekcji, które można wykorzystać przy pisaniu wniosku do organu prowadzącego szkołę o przyznanie dodatkowych godzin na pomoc psychologiczno-pedagogiczną, w ramach której można realizować Tutoring Koleżeński.

Drodzy Rodzice,

kierujemy do Państwa propozycję udziału Państwa dziecka w programie Tutoringu Koleżeńskiego w roli tutora. Dzięki udziałowi w programie Państwa dziecko będzie miało możliwość rozwinąć swoje umiejętności społeczne poprzez wsparcie młodszego ucznia w spektrum autyzmu. Bycie tutorem to ważna rola, którą proponujemy uczniom wyróżniającym się dojrzałością i odpowiedzialnością. Poniżej znajdują się najważniejsze informacje dotyczące programu.

Czym jest Tutoring Koleżeński?

To program skierowany do uczniów ze spektrum autyzmu rozpoczynających naukę w klasie IV oraz uczniów klas VI-VIII, którzy pełnią w programie rolę tutora. Zakwalifikowany do programu uczeń spotyka się raz dziennie w czasie przerwy z koleżanką/kolegą z klasy IV. Podczas tej przerwy uczniowie mają do wykonania wspólne zadanie (gra, zabawa, ćwiczenie), które wcześniej przygotowuje opiekun programu.

Cele programu:

- wsparcie młodszego ucznia w rozpoczęciu IV klasy (wspólne poznawanie z tutorem nowych nauczycieli, przedmiotów szkolnych, miejsc w szkole);
- integracja, okazja do nawiązywania kontaktu z innymi uczniami;
- zwiększenie bezpieczeństwa ucznia ze spektrum autyzmu na terenie szkoły.

Jak długo trwa Tutoring Koleżeński?

Program trwa 4-6 tygodni, w ramach których odbędą się:

- spotkanie rekrutacyjne z opiekunem,
- 5 spotkań grupowych,
- 16 spotkań z młodszym uczniem ze spektrum autyzmu w czasie przerwy lekcyjnej, w trakcie których tutorzy będą wspólnie ze wspieranym uczniem wykonywać wyznaczone zadanie.

Korzyści z udziału w Tutoringu Koleżeńskim w roli tutora:

- rozwój kompetencji społecznych i emocjonalnych,
- integracja z innymi uczniami,
- satysfakcja z udzielania wsparcia.

Drodzy Rodzice,

kierujemy do Państwa propozycję udziału Państwa dziecka w programie **Tutoringu Koleżeńskiego**. Dzięki udziałowi w programie Państwa dziecko będzie miało możliwość **integracji z rówieśnikami** oraz **lepszego poznania szkoły**. Program ma również charakter profilaktyczny - jego celem jest **zwiększenie bezpieczeństwa ucznia na terenie szkoły**. Poniżej zamieszczamy najważniejsze informacje dotyczące programu.

Czym jest Tutoring Koleżeński?

To program skierowany do uczniów ze spektrum autyzmu zaczynających naukę w klasie IV. Zakwalifikowany uczeń spotyka się raz dziennie w czasie przerwy z koleżanką/kolegą ze starszej klasy (tutorem). Podczas tej przerwy uczniowie mają do wykonania wspólne zadanie (gra, zabawa, ćwiczenie), które wcześniej przygotowuje opiekun programu.

Jak długo trwa Tutoring Koleżeński?

Program trwa 4-6 tygodni, w ramach których odbędą się:

- spotkanie rekrutacyjne z opiekunem projektu,
- 5 spotkań grupowych,
- 16 spotkań z tutorem w czasie przerwy lekcyjnej.

Korzyści z udziału w programie:

- integracja z innymi uczniami,
- rozwój umiejętności społecznych,
- lepsze poznanie nowych miejsc w szkole,
- wsparcie w organizowaniu czasu wolnego na przerwie szkolnej.

Uwaga - program nie jest treningiem umiejętności społecznych. Nie będziemy w trakcie programu ćwiczyć konkretnych zachowań czy umiejętności. Rolą tutora jest wspieranie uczestnika w wykonywaniu ćwiczeń, które mają mu pomóc przede wszystkim w lepszym poznaniu szkoły i zaadaptowaniu się do zmian, które wiążą się z przejściem do klasy IV.

Regulamin programu Tutoringu Koleżeńskiego

I. Podstawy

1. Tutoring Koleżeński to program wsparcia koleżeńskiego dla uczniów w spektrum autyzmu uczących się w szkole podstawowej (zwany dalej programem).
2. Organizatorem programu jest Szkoła _____ (zwana dalej organizatorem).
3. Odbiorcami programu są osoby ze spektrum autyzmu, które rozpoczynają naukę w IV klasie szkoły podstawowej (zwani dalej uczestnikami), w uzasadnionych sytuacjach dopuszczamy możliwość uczestniczenia w programie dzieci ze starszych klas.
4. Tutorami w programie są uczniowie klas VI-VIII szkoły podstawowej dobrani do uczestników przez opiekuna programu (zwani dalej tutorami).
5. Opiekunem programu jest _____
6. Rolą opiekuna jest inicjowanie spotkań, a następnie monitorowanie i wspieranie pary koleżeńskiej w realizowaniu aktywności zawartych w Czelendźerze oraz prowadzenie spotkań grupowych według scenariuszy zawartych w programie.
7. Udział w programie polega na regularnych (4 w każdym tygodniu) spotkaniach tutora i uczestnika przez okres 4 tygodni. Spotkania trwają około 15 minut i odbywają się w czasie wyznaczonej przerwy międzylekcyjnej. W trakcie spotkań para uczestnik-tutor realizuje wyzwania dostarczone przez opiekuna, zawarte w Czelendźerze.
8. Udział tutorów i uczestników jest całkowicie dobrowolny, każda ze stron ma prawo do rezygnacji z uczestnictwa w programie w dowolnym momencie jego trwania po wcześniejszym omówieniu rezygnacji z opiekunem programu.

II Rekrutacja

1. Rekrutacja do programu ma za zadanie wyłonić uczestników oraz tutorów, którzy zostaną dobrani w pary.
2. O udziale w programie decydują: (a) wstępna kwalifikacja uczestnika i tutora przez opiekuna programu, (b) spełnianie kryteriów udziału w programie, (c) dostępność drugiej osoby (uczestnika lub tutora).
3. Dopuszczalne jest przyjęcie do programu większej liczby tutorów niż uczestników, którzy mogą pełnić rolę tutorów rezerwowowych.
4. Rekrutacja do programu ma charakter otwarty, tzn. może odbywać się przez cały rok szkolny, jednak nowy cykl spotkań jest otwierany, gdy organizator zbierze odpowiednią liczbę uczestników i tutorów, którzy mogą stworzyć nowe pary.

5. Udział w rekrutacji nie stanowi gwarancji udziału w programie dla żadnej ze stron.
6. Rekrutacja uczestników obejmuje przeprowadzenie wywiadu z wychowawcą uczestnika oraz spotkanie opiekuna programu z uczestnikiem i jego rodzicami. Opiekun przeprowadza wywiad rekrutacyjny zgodnie z formularzami wywiadu Tutoringu Koleżeńskiego.
7. Osoba biorąca udział w programie w roli uczestnika powinna spełniać następujące kryteria :
 - wziąć udział w rekrutacji, tj. w spotkaniu z opiekunem programu, jedno z rodziców bierze również udział w spotkaniu rekrutacyjnym, podczas którego wyraża zgodę na udział swojego dziecka w programie, podpisując niezbędne dokumenty;
 - być uczniem IV klasy (w uzasadnionych przypadkach do udziału mogą zostać dopuszczone również osoby, które realizują inny etap edukacyjny);
 - posiadać diagnozę spektrum autyzmu lub w przypadkach uzasadnionych inne wskazanie/orzeczenie, np. z uwagi na zagrożenie wykluczeniem społecznym,
 - wyrazić chęć do regularnych spotkań w przerwie międzylekcyjnej z kolegą lub koleżanką (tutorem) ze starszej klasy przez cały okres programu oraz uczestnictwa w kilku spotkaniach grupowych;
 - posługiwać się mową w sposób komunikatywny i prezentować umiejętności społeczne wystarczające do uczestnictwa we wspieranych przez opiekuna spotkaniach koleżeńskich z tutorem i wspólnego realizowania aktywności zawartych w Czelendźerze;
 - nie prezentować zachowań zagrażających jej własnemu bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu (fizycznemu lub psychicznemu) innych osób.
8. Rekrutacja tutorów obejmuje wyłonienie kandydata na podstawie konsultacji z kadrą pedagogiczną oraz spotkanie opiekuna programu z kandydatem na tutora. Uczeń, który wyrazi chęć udziału w programie, musi przedstawić pisemną zgodę rodziców.
9. Osoba chętna do wzięcia udziału w programie w roli tutora powinna spełniać następujące kryteria:
 - po dostarczeniu zgody rodziców kandydat na tutora może wziąć udział w rekrutacji, tj. w spotkaniu z opiekunem programu, podczas którego zostanie przeprowadzona rozmowa zgodnie z formularzem wywiadu Tutoringu Koleżeńskiego;
 - być uczniem klasy VI-VIII szkoły podstawowej, do której uczęszcza uczestnik;
 - wykazywać się samodzielnością, punktualnością, dojrzałością emocjonalną i wysoką motywacją do udziału w programie oraz gotowością do

- korzystania z pomocy opiekuna programu;
- być w stabilnym stanie psychicznym - nie doświadczać kryzysów ani zaburzeń psychicznych w czasie realizowanego programu;
 - prezentować wysokie umiejętności społeczne i komunikacyjne – m.in. w zakresie prowadzenia i podtrzymywania rozmowy, podążania za potrzebami uczniów potrzebujących wsparcia.

III. Rola opiekuna

1. Udział w programie jest bezpłatny, tzn. za udział nie są pobierane żadne opłaty od żadnej ze stron.
2. W czasie trwania programu bieżącą opiekę nad przebiegiem spotkań pary uczestnik-tutor oraz uczestnictwem uczniów w spotkaniach grupowych sprawuje opiekun - nauczyciel, który realizuje program.
3. Opiekunowie par: (a) biorą udział w rekrutacji uczestników i tutorów; (b) przydzielają tutora konkretnemu uczestnikowi; (c) co pewien czas kontaktują się z uczestnikami i tutorami w celu skonsultowania bieżących wydarzeń związanych z udziałem w programie, monitorują realizację przez parę wyzwań z Czelendźera; (d) prowadzą spotkania grupowe; (e) prowadzą cotygodniowe odprawy dla tutorów.
4. Do obowiązków opiekuna w ramach programu nie należy udzielanie pomocy pedagogiczno-psychologicznej, wykraczającej poza udział w programie (np. oddziaływania terapeutyczne, wsparcie edukacyjne uczniów).

IV. Przebieg programu

1. Pierwsze spotkanie tutora i uczestnika odbywa się podczas spotkania grupowego zapoznawczego prowadzonego przez opiekuna programu. Podczas tego spotkania uczniowie dowiadują się, kto będzie ich partnerem w programie.
2. W trakcie pierwszego wspólnego spotkania uczestnik i tutor ustalają treść Umowy koleżeńskiej – dobrowolnego porozumienia, którego strony zobowiązują się przestrzegać. Może ono obejmować godzinę i miejsce spotkań, sposób ustalania odbioru i przechowywania zadań zawartych w Czelendźerze, jak i zakończenia udziału w programie.
3. Uczestnik i tutor zobowiązują się do regularnych spotkań na wyznaczonej przerwie międzylekcyjnej przez okres 4 tygodni, z wyłączeniem okresów planowanej nieobecności, okresów świątecznych lub choroby tutora czy uczestnika. Niezrealizowane z powodu wymienionych przyczyn spotkanie może zostać wykonane w późniejszym terminie po ustaleniu szczegółów między uczniami i opiekunem.

4. Uczestnik i tutor zobowiązują się do informowania opiekuna o wszystkich trudnościach, które wpływają na przebieg spotkań i udział w programie.
5. Tutor nie jest odpowiedzialny za wsparcie uczestnika w czynnościach samoobsługowych, wsparcie psychologiczne, interweniowanie w sytuacjach trudnych, wsparcie specjalistyczne i inne, wykraczające poza ramy programu.
6. Rodzice uczestnika bądź tutora zobowiązują się do współpracy z organizatorami i opiekunem programu w celu umożliwienia swojemu dziecku udziału w programie na każdym jego etapie. Współpraca ta obejmuje informowanie o wszelkich trudnościach, które mogą wpływać na przebieg spotkań, a także pomoc – w ramach możliwości rodziców – w uczestniczeniu ucznia w spotkaniach grupowych odbywających się w godzinach pozaszkolnych. Współpraca ta może obejmować zorganizowanie czasu dziecka tak, by mogło ono wziąć udział w spotkaniach grupowych (zgodnie z przedstawionym harmonogramem) oraz pomoc w dotarciu uczestnika lub tutora na spotkanie grupowe odbywające się na terenie szkoły.

V. Zakończenie programu

1. Czas trwania spotkań między uczestnikiem a tutorem w ramach programu strony ustalają w Umowie koleżeńskiej podpisywanej na pierwszym zapoznawczym spotkaniu (spotkanie grupowe). Umowa koleżeńska podpisywana jest zwykle na okres około 4-6 tygodni.
2. Po upływie czasu przewidzianego w Umowie koleżeńskiej uczestnik i tutor wspólnie decydują, czy chcą i w jakiej formie kontynuować spotkania.
3. Strony mogą zdecydować o kontynuowaniu spotkań poza programem, jednak wtedy pełna odpowiedzialność za ich organizację i przebieg spoczywa na nich.
4. Na zakończenie programu organizowane jest spotkanie grupowe z udziałem tutorów i uczestników danego cyklu.
5. Zarówno uczestnik, tutor, jak i rodzice uczestnika lub tutora mogą zdecydować o wcześniejszym zakończeniu udziału w programie.
6. Osoba rezygnująca z udziału w programie (dziecko lub rodzice ucznia) powinna w pierwszej kolejności poinformować o tym zamiarze opiekuna programu.
7. W przypadku nieprzestrzegania niniejszego regulaminu oraz w innych uzasadnionych sytuacjach opiekun programu, w porozumieniu z rodzicami uczniów, może zdecydować o zakończeniu udziału w programie uczestnika lub tutora.
8. O wszelkich zmianach w niniejszym regulaminie strony będą niezwłocznie informowane.

Oświadczenie dotyczące udziału w programie Tutoringu Koleżeńskiego

Oświadczam, że zapoznałem(-am) się z regulaminem programu Tutoringu Koleżeńskiego i wyrażam zgodę na udział mojego dziecka w programie Tutoringu Koleżeńskiego organizowanym w Szkole

Wyrażam zgodę **na przetwarzanie danych osobowych** moich i mojego dziecka

_____ (imię i nazwisko dziecka)

do celów związanych z realizacją wsparcia w ramach programu Tutoringu Koleżeńskiego zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwane „RODO”. Zostałem(-am) poinformowany(-na), że przetwarzanie moich danych osobowych jest zgodne z prawem i spełnia warunki, o których mowa art. 6 ust. 1 lit. c oraz art. 9 ust. 2 lit. g Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 – wszystkie uzyskane dane są niezbędne dla realizacji wsparcia.

W związku z przetwarzaniem moich danych osobowych przysługują mi następujące uprawnienia:

- prawo dostępu do danych osobowych, w tym prawo do uzyskania kopii tych danych;
- prawo do żądania sprostowania (poprawiania) danych osobowych – w przypadku gdy dane są nieprawidłowe lub niekompletne;
- prawo do żądania usunięcia danych osobowych (tzw. prawo do bycia zapomnianym), w przypadku gdy dane osobowe przetwarzane są niezgodnie z prawem;
- prawo do żądania ograniczenia przetwarzania danych osobowych w przypadku, gdy:
 - zakwestionowana zostanie prawidłowość danych osobowych;
 - przetwarzanie danych jest niezgodne z celem dla którego zostały zebrane;
 - zostanie wniesiony sprzeciw wobec przetwarzania danych do czasu ustalenia, czy prawnie uzasadnione podstawy po stronie administratora są nadrzędne wobec podstawy sprzeciwu;
- prawo sprzeciwu wobec przetwarzania danych – moje dane, przechowywane przez szkołę, mogą zostać usunięte w przypadku, gdy nie stoi to w sprzeczności z warunkami formalnymi.

Mam prawo wnieść skargę w związku z przetwarzaniem przez szkołę danych osobowych do organu nadzorczego właściwego w sprawach ochrony danych osobowych, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

Moje dane będą przetwarzane wyłącznie w celu realizacji wsparcia, w szczególności potwierdzenia udzielenia wsparcia, monitoringu, ewaluacji, kontroli i sprawozdawczości. Dla celów sprawozdawczych dane osobowe będą udostępniane przedstawicielom:

_____ (należy uzupełnić, jeśli Tutoring Koleżeński jest finansowany przez zewnętrzną instytucję).

Uzyskane dane będą przechowywane w siedzibie szkoły i na urządzeniach należących do szkoły przez okres _____ lat od roku następującego po roku, w którym zakończyła się realizacja wsparcia. Po upływie tego czasu dane są niszczone i usuwane z urządzeń należących do szkoły.

Administratorem danych osobowych przetwarzanych dla celów związanych z realizacją Projektu jest

_____ miejscowość i data

_____ czytelny podpis rodziców/opiekuna prawnego

Oświadczenie dotyczące udziału w programie Tutoringu Koleżeńskiego

Oświadczam, że zapoznałem(-am) się z regulaminem programu Tutoringu Koleżeńskiego i wyrażam zgodę na udział mojego dziecka w programie Tutoringu Koleżeńskiego organizowanym w Szkole

Oświadczam, że **udzieliłem(-am) wszystkich istotnych informacji w toku rekrutacji** do programu dotyczących stanu zdrowia i sposobu funkcjonowania mojego dziecka, które mogłyby mieć wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa jemu oraz tutorowi spotykającemu się z moim dzieckiem.

Zobowiązuję się do **informowania opiekuna programu** _____ o wszelkich istotnych zmianach w stanie zdrowia i sposobie funkcjonowania mojego dziecka, które mogłyby mieć wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa jemu oraz tutorowi spotykającemu się z nim.

Wyrażam zgodę na **przetwarzanie danych osobowych** moich i mojego dziecka

_____ (imię i nazwisko dziecka)
do celów związanych z realizacją wsparcia w ramach programu Tutoringu Koleżeńskiego zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwane „RODO”). Zostałem(-am) poinformowany(-na), że przetwarzanie moich danych osobowych jest zgodne z prawem i spełnia warunki, o których mowa art. 6 ust. 1 lit. c oraz art. 9 ust. 2 lit. g Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 – wszystkie uzyskane dane są niezbędne dla realizacji wsparcia.

W związku z przetwarzaniem moich danych osobowych przysługują mi następujące uprawnienia:

- prawo dostępu do danych osobowych, w tym prawo do uzyskania kopii tych danych;
- prawo do żądania sprostowania (poprawiania) danych osobowych w przypadku gdy dane są nieprawidłowe lub niekompletne;
- prawo do żądania usunięcia danych osobowych (tzw. prawo do bycia zapomnianym), w przypadku gdy dane osobowe przetwarzane są niezgodnie z prawem;
- prawo do żądania ograniczenia przetwarzania danych osobowych w przypadku, gdy :
 - zakwestionowana zostanie prawidłowość danych osobowych;
 - przetwarzanie danych jest niezgodne z celem dla którego zostały zebrane;
 - zostanie wniesiony sprzeciw wobec przetwarzania danych do czasu ustalenia, czy prawnie uzasadnione podstawy po stronie administratora są nadrzędne wobec podstawy sprzeciwu;
- prawo sprzeciwu wobec przetwarzania danych – moje dane, przechowywane przez szkołę, mogą zostać usunięte w przypadku, gdy nie stoi to w sprzeczności z warunkami formalnymi

Mam prawo wnieść skargę w związku z przetwarzaniem przez szkołę danych osobowych do organu nadzorczego właściwego w sprawach ochrony danych osobowych, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

Moje dane będą przetwarzane wyłącznie w celu realizacji wsparcia, w szczególności potwierdzenia udzielenia wsparcia, monitoringu, ewaluacji, kontroli i sprawozdawczości. Dla celów sprawozdawczych dane osobowe będą udostępniane przedstawicielom

_____ (należy uzupełnić, jeśli Tutoring Koleżeński jest finansowany przez zewnętrzną instytucję).

Uzyskane dane będą przechowywane w siedzibie szkoły i na urządzeniach należących do szkoły przez okres _____ lat od roku następującego po roku, w którym zakończyła się realizacja wsparcia. Po upływie tego czasu dane są niszczone i usuwane z urządzeń należących do szkoły.

Administratorem danych osobowych przetwarzanych dla celów związanych z realizacją Projektu jest

_____ miejscowość i data

_____ czytelny podpis rodziców/opiekuna prawnego

Informacja dla dyrekcji

Na czym polega Tutoring Koleżeński?

Tutoring Koleżeński to program wsparcia **dla uczniów w spektrum autyzmu** rozpoczynających naukę **w klasie IV szkoły podstawowej**.

Celem programu jest wsparcie uczniów rozpoczynających kolejny etap edukacyjny przez starsze koleżanki/starszych kolegów. Tutoring Koleżeński w szczególności pomaga:

- **lepiej poznać nowe otoczenie** (nowi nauczyciele, miejsca i przedmioty),
- **nawiązywać relacje koleżeńskie**,
- **chronić przed nękaniami**.

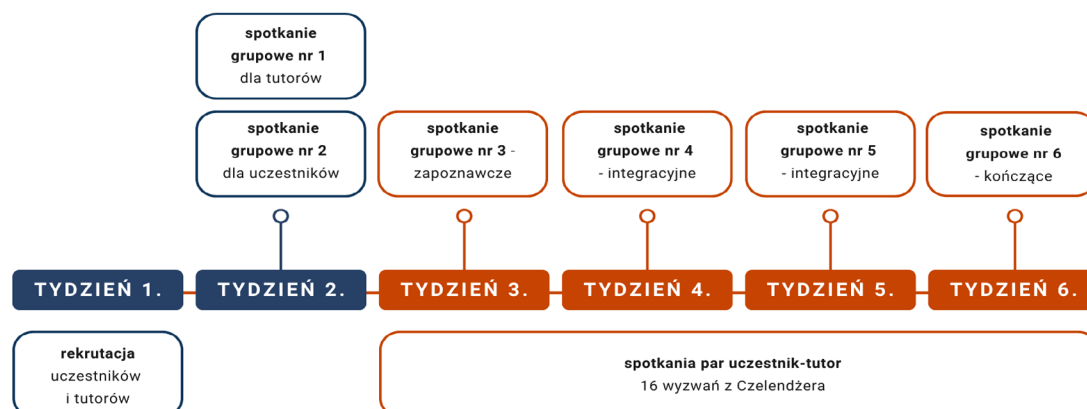
W ramach programu uczeń w spektrum autyzmu (uczestnik) wraz z kolegą ze starszej klasy (tutorem) przez **4 tygodnie wykonuje 16 wyzwań**. Zadania umieszczone są w **Czelendźerze** (zbiór zadań dla uczniów) i **wykonywane podczas wybranej przerwy pomiędzy lekcjami**. Wykonywaniu wyzwań dodatkowo towarzyszą integracyjne **spotkania grupowe** dla wszystkich tutorów i uczestników.

Program może być prowadzony przez **nauczyciela, psychologa, pedagoga szkolnego lub innego specjalistę (opiekuna)**. Do zadań opiekuna Tutoringu Koleżeńskiego należą: rekrutacja uczestników i tutorów, dobranie ich w pary, prowadzenie spotkań grupowych i odpraw dla tutorów, przekazywanie uczniom wyzwań do wykonania w trakcie przerw oraz wspieranie par w razie pojawiających się trudności.

Tutoring Koleżeński przeznaczony jest przede wszystkim **dla szkół integracyjnych**, ale może być realizowany w dowolnej szkole podstawowej.

Program przewiduje:

- 6 spotkań grupowych (wprowadzające, integrujące i kończące),
- 4 tygodnie regularnych spotkań par uczestnik-tutor, w trakcie których podczas przerw uczniowie wykonują 16 wyzwań.

Z jakimi kosztami wiąże się realizacja Tutoringu Koleżeńskiego?

- **25 godzin ponadwymiarowych jednego pracownika** (psychologa, pedagoga lub nauczyciela),
- **papier i tusz do drukarki** (najlepiej drukującej w kolorze).

Realizacja programu przy założeniu, że skorzysta z niego **3 czwartoklasistów** w spektrum autyzmu, wymaga przede wszystkim wygospodarowania dodatkowych **25 godzin dla jednego pracownika**. Godziny te będą wykorzystane w ciągu około **6 tygodni** (tyle trwa cały program łącznie z rekrutacją uczniów).

W trakcie tych 25 godzin pracownik będzie wykonywał następujące zadania:

- 2 godziny na zapoznanie się z programem, w tym udział w szkoleniu online;
- 2 godziny na konsultacje z kadrą pedagogiczną, by wyłonić kandydatów do programu;
- 5 godzin na rekrutację - przeprowadzenie wywiadów: z jednym z rodziców ucznia z autyzmem, z samym uczniem oraz z potencjalnym tutorem (ucznem ze starszej klasy) – jeden wywiad trwa około 0,5 godziny;
- 2 godziny - czas potrzebny na podjęcie decyzji, który tutor może stanowić najbardziej optymalną parę dla konkretnego uczestnika (może tu być niezbędna kolejna konsultacja z wychowawcą czy specjalistami pracującymi z uczniami zakwalifikowanymi do programu);
- 10 godzin na przygotowanie i realizację spotkań grupowych, w tym:
 - 7 godzin na przeprowadzenie 6 spotkań grupowych dla uczniów zakwalifikowanych do programu (średnio jedno w tygodniu),
 - 3 godziny na zapoznanie się ze scenariuszami tych spotkań i przygotowanie do nich oraz wydruk materiałów;
- 4 godziny na wsparcie uczniów podczas realizowania wyzwań z Czelenździerza przez pary, w tym cotygodniowe odprawy dla tutorów (średnio godzina na tydzień).

Czy Tutoring Koleżeński wpisuje się w podstawowe formy dydaktyczno-wychowawczej działalności szkoły?

Tak - program może być realizowany **w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej**.

Celem Tutoringu Koleżeńskiego jest wsparcie uczniów w spektrum autyzmu w (1) **odnalezieniu się w nowej sytuacji** poprzez lepsze poznanie nowych miejsc w szkole, przedmiotów, nauczycieli i innych pracowników. Lepsze poznanie otoczenia pomoże uczniowi pełniej uczestniczyć w życiu szkoły. Program ma również na celu ułatwienie uczniom w spektrum autyzmu (2) **nawiązywania relacji koleżeńskich**, a w konsekwencji podnoszenie kompetencji emocjonalno-społecznych uczniów. W końcu Tutoring Koleżeński ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa na terenie szkoły, a w szczególności (3)

zwiększenie ochrony przed nękaniami uczniów z zaburzeniami rozwojowymi, którzy są szczególnie narażeni na przemoc rówieśniczą. W trakcie udziału w programie uczestnik lepiej poznaje swoje otoczenie - innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły, a otoczenie lepiej poznaje ucznia i jego potrzeby. To działanie ma na celu zwiększenie środowiskowej ochrony ucznia.

Program Tutoringu Koleżeńskiego wpisuje się zatem w działania rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne działania o charakterze terapeutycznym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280). Działania takie powinny być organizowane dla uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu społecznym oraz dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, którzy mają problemy w funkcjonowaniu w szkole oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w życiu szkoły.

Dodatkowo realizację Tutoringu Koleżeńskiego można uwzględnić **w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły** w związku z działaniami mającymi na celu poprawę bezpieczeństwa uczniów w spektrum autyzmu na terenie szkoły.

Jak sfinansować Tutoring Koleżeński w szkole?

Jak zostało przedstawione powyżej, kosztem realizacji zadania są przede wszystkim dodatkowe godziny, które należy zapewnić pracownikowi, podejmującemu się pełnienia roli opiekuna Tutoringu Koleżeńskiego. Jeśli wsparciem miałoby zostać objęci 3 uczniowie w spektrum autyzmu, to **w arkuszu organizacji szkoły warto zaplanować dodatkowe 25 godzin zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.**

Rekomendowanym sposobem pozyskania środków na realizację tego rodzaju wsparcia jest złożenie wniosku do organu prowadzącego szkołę o dodatkowe godziny na pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Poniżej przedstawione są kluczowe informacje, które mogą być pomocne przy tworzeniu wniosku do organu prowadzącego szkołę.

Informacje do wniosku do organu prowadzącego szkołę

Dla kogo?

Program przeznaczony jest **dla uczniów w spektrum autyzmu**, którzy **rozpoczynają naukę w czwartej klasie szkoły podstawowej**. W programie wezmą udział również uczniowie starszych klas (VI-VIII) w roli tutorów, którzy przez 4 tygodnie będą codziennie wspierać swoich młodszych kolegów i koleżanki w wykonywaniu różnych zadań przewidzianych w programie.

Diagnoza sytuacji

Zaburzenia ze spektrum autyzmu to grupa zaburzeń rozwojowych charakteryzująca się trudnościami w zakresie komunikacji oraz inicjowania i utrzymywania relacji społecznych, a także występowaniem stereotypowych powtarzających się wzorców zachowań, aktywności i zainteresowań (American Psychiatric Association, 2013). Spektrum autyzmu występuje aż u 1-2% populacji (Baio i in., 2018). Z danych Systemu Informacji Oświatowej wynika, że w roku szkolnym 2018/2019 zaburzenia ze spektrum autyzmu zostały zdiagnozowane u 1 na 115 uczniów (0,87%).

Osoby w spektrum autyzmu często przejawiają **trudności w odnalezieniu się w nowych sytuacjach**. Reagują lękiem i wysokim poziomem stresu na zmiany. W okresie edukacji szkolnej dużą zmianą, która może negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie ucznia w spektrum autyzmu, jest **przejsięcie do kolejnego etapu edukacyjnego, czyli do klasy IV**. W tym czasie pojawiają się nowe przedmioty, zmieniają się nauczyciele oraz miejsca, w których do tej pory odbywały się lekcje. W związku z tak licznymi zmianami wiele dzieci w spektrum autyzmu potrzebuje dodatkowego wsparcia w zaadaptowaniu się do nowej sytuacji.

Uczniowie ci często przejawiają również **trudności w nawiązywaniu relacji koleżeńskich**. Niewystarczające umiejętności komunikacyjne i społeczne przy jednoczesnym braku zrozumienia ze strony pozostałych uczniów - skutkują negatywnymi konsekwencjami, takimi jak: nękanie, osamotnienie czy pogorszenie stanu psychospołecznego. Przeszło jedna trzecia osób z autyzmem (34%) deklaruje **brak jakichkolwiek relacji koleżeńskich**. Poczucie osamotnienia wśród osób ze spektrum autyzmu prowadzi do wysokiego poziomu zaburzeń depresyjnych i lękowych, a także niższego poczucia własnej wartości i satysfakcji z życia.

Uczniowie w spektrum autyzmu są częstymi ofiarami przemocy rówieśniczej. Z raportu dotyczącego sytuacji młodzieży i dorosłych z autyzmem w Polsce (Ogólnopolski Spis Autyzmu: Płatos i in., 2016) wynika, że 90% uczniów z autyzmem doświadczyło w ostatnim

roku przynajmniej jednej formy nękania ze strony kolegów lub koleżanek ze szkoły. Najczęściej było to wyśmiewanie się i przezywanie lub unikanie kontaktu. Ponad jedna czwarta uczniów z autyzmem była ofiarą przemocy fizycznej.

Cel

Program Tutoringu Koleżeńskiego powstał w odpowiedzi na wyzwania, z jakimi mierzą się uczniowie w spektrum autyzmu rozpoczynający kolejny etap edukacyjny - przejście do klasy IV:

- **zmiany organizacyjno-osobowe**, związane z zakończeniem edukacji wczesnoszkolnej i rozpoczęciem klasy IV (nowi nauczyciele, nowe przedmioty, nowe miejsca);
- **trudności w nawiązywaniu relacji koleżeńskich** u osób w spektrum autyzmu, które na nowym etapie edukacyjnym i z wiekiem stają się często bardziej znaczące;
- **wysoki wskaźnik nękania i osamotnienia wśród uczniów z autyzmem** - szacuje się, że około 90% uczniów w spektrum autyzmu doświadcza jakiejś formy nękania.

Udział w programie ma na celu:

- pomóc uczniowi odnaleźć się w nowej sytuacji - poznać nowe przedmioty i miejsca w szkole, nowych nauczycieli i innych pracowników poprzez wykonywanie wraz z tutorem codziennych zadań z Czelendźera.
- ułatwić nawiązywanie relacji koleżeńskich poprzez udział w spotkaniach grupowych.
- zwiększyć ochronę przed nękaniami. W trakcie udziału w programie uczestnik lepiej poznaje swoje otoczenie - innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły, a otoczenie lepiej poznanie ucznia i jego potrzeby. To działanie ma na celu zwiększenie środowiskowej ochrony ucznia.

Spodziewane efekty

Programy wsparcia rówieśniczego dla osób ze spektrum autyzmu **dobrze rozwiązują problem braku integracji ze środowiskiem rówieśniczym i przeciwdziałają izolacji społecznej**. Według raportu The Mentoring and Befriending Foundation (2010), mierzącego skuteczność tego typu wsparcia w Wielkiej Brytanii, **63% nękanym uczniom odczuło poprawę w wyniku udziału w programie wsparcia rówieśniczego**.

Wyniki badań pilotażowych przeprowadzonych w 2022 roku w 4 polskich szkołach wskazują również na spadek nasilenia depresji i lęku u uczniów w spektrum autyzmu biorących udział w Tutoringu Koleżeńskim. Pozytywne zmiany odnotowano w obszarze nastroju i samooceny uczniów.

WYWIADY REKRUTACYJNE

Wywiad z wychowawcą ucznia klasy IV _____	43
Wywiad z rodzicami ucznia klasy IV _____	48
Wywiad z uczniem klasy IV _____	54
Wywiad z potencjalnym tutorem _____	61

W tej części znajdziesz formularze, które możesz wykorzystać w trakcie kwalifikowania uczniów do udziału w programie. Zachęcamy do przeprowadzenia rozmów z uczniami, rodzicami oraz nauczycielami. Pamiętaj, że wywiady mają na celu sprawdzenie, czy dany uczeń skorzysta z programu i jest odpowiednio zmotywowany do udziału. Zebrane w wywiadach informacje będą pomocne również podczas tworzenia par uczestnik-tutor.

Wywiad z wychowawcą ucznia klasy IV

Wskazówka: jeśli uczeń, którego dotyczy wywiad, rozpoczął już naukę w klasie IV, warto zaprosić do wywiadu jego wychowawcę z nauczania wczesnoszkolnego (prawdopodobnie posiada więcej informacji dotyczących jego potrzeb i możliwości).

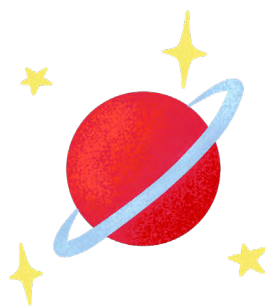
Przed spotkaniem z wychowawcą:

- **Zapoznaj się z poniższym wywiadem.** Zadając pytania, pamiętaj, jaki jest cel każdego z nich (poniżej opisujemy, po co zadajemy każde z pytań).
- **Wydrukuj infografikę** przedstawiającą etapy realizacji programu oraz Czelendź. W trakcie wywiadu pokaż je wychowawcy (pytanie 1.).

Celem wywiadu jest poznanie ucznia, jego aktualnych potrzeb i możliwości.

W rozmowie poszukuj odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy program odpowiada na potrzeby ucznia? (pytania: 2. i 6.)
- Czy uczeń potrzebuje wsparcia w orientacji w szkole? (pytanie: 1.)
- Czy uczeń jest zintegrowany z innymi uczniami i czy brakuje mu kontaktu z rówieśnikami? (pytanie: 8.)
- Czy uczeń doświadcza lub w przeszłości doświadczył nękania? (pytanie: 9.)
- Czy uczeń jest otwarty na kontakt z innymi osobami w spektrum autyzmu? (pytanie: 5.)
- Czy uczeń będzie w stanie przez kilka tygodni wykonywać konkretne zadania na przerwach? (pytania: 3., 6., 7. i 16.)
- Jak dostosować program do potrzeb ucznia? (pytanie: 6.)
- Jakie kompetencje powinien mieć tutor? (pytania: 10., 11., 12., 13., 14., 15. i 17.)

Data: _____

Wywiad z wychowawcą ucznia IV klasy

Imię i nazwisko ucznia: _____

Wychowawca udzielający wywiadu: _____

Osoba prowadząca wywiad: _____

1. Jak uczeń radził sobie w klasie III? Czy było dla niego coś szczególnie trudnego (edukacja, kontakty z rówieśnikami, odnalezienie się w nowych przestrzeniach, jakie ma potrzeby, na co warto zwrócić uwagę podczas kontaktu z uczniem)?

Jeśli rozmawiamy z aktualnym wychowawcą - analogicznie - jak uczeń radzi sobie w klasie IV?

Przedstawiamy wychowawcy, jak będzie przebiegał program (przy wykorzystaniu wydrukowanej infografiki oraz Czelendźera):

- Po zakwalifikowaniu do Tutoringu Koleżeńskiego **uczniowie ze spektrum autyzmu** zostaną zaproszeni na **spotkanie grupowe**, na którym będą też pozostałe dzieci z klas IV, które wezmą udział w programie. Wtedy uczniowie poznają innych uczestników. Zostanie im również przybliżony cel i przebieg Tutoringu Koleżeńskiego.
- Następnie, po około tygodniu/dwóch, odbędzie się **spotkanie grupowe zapoznawcze**, w którym wezmą udział wszyscy zakwalifikowani do programu uczniowie (dzieci z klas IV oraz tutorzy) - **w trakcie tego spotkania każdy uczeń pozna osobę do niego przydzieloną**.
- **Podczas kolejnych 4 tygodni pary uczestnik-tutor będą spotykały się 4 razy w tygodniu** (np. od poniedziałku do czwartku) **w wyznaczonym miejscu szkoły, na długiej przerwie**. Podczas spotkania **będą wykonywać wyzwanie, które znajdą w przygotowanym Czelendźerze**. Pokazujemy wyzwania.
- W tym czasie **pary uczestnik-tutor wezmą również udział w 2 grupowych spotkaniach integracyjnych**. Na koniec programu odbędzie się spotkanie podsumowujące i kończące udział w Tutoringu Koleżeńskim.

2. Czy uważa pani/pan, że uczeń powinien wziąć udział w Tutoringu Koleżeńskim?

Czy skorzysta z takiego programu? Z której części szczególnie?

3. Jak może wyglądać motywacja ucznia do udziału w takim programie? Czy będzie

chciał wykonywać tego typu wyzwania, spędzać przerwy ze starszą koleżanką/
starszym kolegą?

4. Czy uczeń wie, że ma diagnozę zespołu Aspergera/autyzmu? Jak się do niej

odnosi?

5. Czy uczeń zna inne dzieci w spektrum autyzmu w szkole? Jak się do nich odnosi,

czy lubi z nimi spędzać czas?

6. Co może być trudnego dla ucznia w takim programie (brak motywacji, trudności

w komunikacji, spotkania grupowe, inne przeszkody)? Czy widzi pani/pan jakieś
przeciwwskazania do udziału w takim programie?

7. Czy uczeń mógłby odmówić wykonania któregoś wyzwania albo spotkania

z tutorem? Można jeszcze raz pokazać Czelendź.

8. Jak uczeń spędza przerwy? Czy ma koleżanki/kolegów, z którymi spędza czas w szkole, na przerwach? Co lubi robić podczas przerw?

Jeśli uczeń spędza przerwy samotnie, czy mógłby spróbować spotkać się z innym uczniem na przerwie? Czy brakuje mu kontaktów rówieśniczych?

9. Czy zdarzało się, że inni uczniowie dokuczali mu (np. wyzywali, popychali, wyśmiewali, zabierali rzeczy, namawiali do zrobienia czegoś, co później okazało się złe lub niewłaściwe, krzywdzące, bili, zamieszczali treści w internecie, hejtowali)?

10. Jakie osoby preferuje uczeń? Z jakim tutorem łatwiej mu będzie współpracować (płeć, wiek, temperament, zainteresowania)?

11. Czy w kontakcie z drugą osobą uczeń wychodzi z inicjatywą, czy raczej woli podporządkować się? Czy zdarza mu się dominować, narzucać swoje zdanie?

12. Czego nie lubi w kontakcie z drugą osobą (potencjalne trudności w kontakcie z nową osobą – tutorem)?

13. Czy jeszcze czegoś nie lubi (lęki, awersje, niechęć do zmian)?

14. Czy ma jakieś rytuały, czynności, które lubi powtarzać w szkole w określonych sytuacjach?

15. W jakich sytuacjach się złości (co wtedy robi, agresja, autoagresja, jak często i gdzie pojawiają się dane zachowania, jak się uspokaja, co może mu pomóc)?

16. Jak wygląda współpraca rodziców ucznia ze szkołą?

17. Jakie są mocne strony ucznia? Co lubi robić? W czym dobrze sobie radzi?

18. Czy coś jeszcze powinnam(-nieniem) wiedzieć, co może mieć wpływ na udział ucznia w projekcie?

19. Uwagi, przemyślenia po wywiadzie:

Czy w szkole znajdzie się tutor, który będzie mógł podążać za potrzebami ucznia, wspierając go w wykonywaniu wyzwań z Czelendżera?

Czy uczeń może zostać zakwalifikowany do dalszego etapu rekrutacji - wywiadu z rodzicami?

Wywiad z rodzicami ucznia IV klasy - informacja dla osoby prowadzącej

Przed spotkaniem:

- **Zapoznaj się z poniższym wywiadem.** Zadając pytania, pamiętaj, jaki jest cel każdego z nich (poniżej opisujemy, po co zadajemy każde z pytań).
- **Wydrukuj infografikę przedstawiającą etapy realizacji programu oraz Czelendź.** W trakcie wywiadu pokaż je rodzicom. Sprawdź w ten sposób, czy rodzice rozumieją cele programu (podkreślamy, że nie jest to trening umiejętności społecznych) oraz jego ramy (obowiązkowy udział w spotkaniach grupowych).

Celem wywiadu jest poznanie ucznia, jego aktualnych potrzeb i możliwości.

W rozmowie poszukuj odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy rodzice wiedzą, na czym polega program? (pytania: 2., 3. i 19.)
- Czy uczeń jest otwarty na kontakt z innymi osobami w spektrum autyzmu oraz czy rodzice nie mają nic przeciwko, żeby ujawnić diagnozę dziecka (tutor będzie wiedział, że spotyka się z uczniem w spektrum autyzmu)? (pytania: 4., 5.)
- Czy uczeń jest zintegrowany z rówieśnikami i czy brakuje mu kontaktu z rówieśnikami? (pytanie: 8.)
- Czy uczeń ma możliwość przez kilka tygodni wykonywać konkretne wyzwania w czasie przerw? (pytania: 3. i 17.)
- Jak dostosować program do potrzeb ucznia? (pytanie: 7.)
- Czy uczeń doświadcza lub w przeszłości doświadczył nękania? (pytanie: 9.)
- Czy uczeń potrzebuje wsparcia w orientacji w szkole? (pytanie: 1.)

Data: _____

Wywiad z rodzicami ucznia z IV klasy

Imię i nazwisko ucznia: _____

Rodzice/Opiekun udzielający wywiadu: _____

Osoba prowadząca wywiad: _____

Jeśli rodzice przynieśli dodatkowe dokumenty, opisujące funkcjonowanie i potrzeby dziecka, czy opinie jest to dobry moment, żeby je teraz odebrać. Warto od razu się z nimi zapoznać, dopytać o niejasności lub przeciwwskazania do udziału w Tutoringu Koleżeńskim .

1. Jak państwa dziecko radzi sobie w IV klasie, co jest dla niego szczególnie trudnego (edukacja, kontakty z rówieśnikami, odnalezienie się w nowych przestrzeniach)?

2. Dlaczego chcą państwo, aby dziecko wzięło udział w Tutoringu Koleżeńskim?

Warto podkreślić w tym miejscu, że program nie zapewnia dziecku terapii.

Następnie przedstawiamy rodzicom przebieg programu, korzystając z **infografiki**.

- Zanim państwa dziecko dowie się, z którym starszym uczniem będzie spotykało się w czasie przerw, zostanie zaproszone na spotkanie grupowe, na którym będą też inni uczniowie z IV klas, którzy również biorą udział w Tutoringu Koleżeńskim. Na tym spotkaniu dowie się więcej na temat programu.
- Następnie państwa dziecko na kolejnym spotkaniu grupowym pozna koleżankę/kolegę ze starszej klasy - swojego tutora. Osoba ta będzie spotykać się z państwa dzieckiem w wyznaczonym miejscu na długiej przerwie przez 4 tygodnie.
- Podczas tej przerwy uczniowie będą wykonywać wyzwania, które znajdują w Czelendźerze; może to być gra, ćwiczenie czy inna zabawa (dzisiaj pokażę państwu Czelendźer).

- Uczniowie zaczną spotkania (podajemy daty spotkań grupowych i rozpoczęcia spotkań w parach).Warto poprosić rodziców, aby zanotowali daty wszystkich spotkań.

Co teraz państwo myślą, czy to program dla państwa dziecka? Jak poradzi sobie ono z realizacją poszczególnych elementów programu?

3. Czy państwa dziecko będzie chciało wziąć udział w takim programie?

Czy będzie chciało wykonywać tego typu zadania, spędzać przerwy ze starszą koleżanką/starszym kolegą? Co państwo o tym myślą?

4. Czy państwa dziecko wie, że ma diagnozę zespołu Aspergera/autyzmu?

Jak ją rozumie, co oznacza dla niego ta diagnoza?

Mówimy, że tutor wie, że bierze udział w programie skierowanym dla czwartoklasistów ze spektrum autyzmu.

Jeżeli dziecko nie wie, że jest w spektrum autyzmu i nie ma otwartości ze strony rodziców, aby informacja ta była jawna dla osób realizujących i znających Tutoring Koleżeński, to nie prowadzimy dalej wywiadu. W takiej sytuacji mówimy, że uczeń nie może skorzystać z programu, bo wtedy informacja o jego diagnozie zostałaby ujawniona.

5. Czy państwa dziecko zna inne dzieci w spektrum autyzmu z naszej szkoły lub spoza niej? Czy lubi z nimi spędzać czas?

Informujemy, że w spotkaniach grupowych będą uczestniczyli również inni uczniowie z diagnozą spektrum autyzmu (uczniowie ci mogą różnić się możliwościami i potrzebami). Warto zapytać rodziców, czy to może stanowić dla ich dziecka jakąś trudność/dyskomfort.

6. Co może być trudnego dla państwa dziecka w takim programie (brak motywacji, trudności w komunikacji, inne przeszkody)?

7. Wykonania którego z przedstawionych wyzwań mogłoby odmówić państwa dziecko? W jakiej sytuacji mogłoby odmówić spotkania z tutorem?

W tym miejscu warto **pokazać wyzwania zawarte w Czelendźerze i zapytać ponownie, czy dziecko podejmie się wykonania ich razem ze starszym uczniem.**

8. Czy państwa dziecko ma koleżanki/kolegów, z którymi spędza czas w szkole, na przerwach? Co o nich mówi? Co lubi robić podczas przerw?

9. Czy zdarzało się, że państwa dziecku dokuczali inni uczniowie (np. wyzywali, popychali, wyśmiewali, zabierali rzeczy, namawiali do zrobienia czegoś, co później okazało się złe lub niewłaściwe, bili, zamieszczali treści z nim związane w internecie, hejtowali)?

10. Jakie osoby preferuje państwa córka/syn? Z jakim tutorem łatwiej będzie jej/mu współpracować (dopytaj o płeć i wiek, temperament, zainteresowania)?

11. Czy w kontakcie z drugą osobą wychodzi z inicjatywą, czy raczej woli podporządkować się? Czy zdarza mu się dominować, narzucać swoje zdanie (sprawdzamy, czy uczeń będzie podążał za wsparciem tutora, czy może narzucać swoje pomysły na spędzanie przerwy, niezwiązane z wykonaniem aktywności zawartej w Czelendźerze)?

12. Czego państwa dziecko nie lubi w kontakcie z drugą osobą (potencjalne trudności w kontakcie z nową osobą – tutorem)?

13. Czego jeszcze państwa dziecko nie lubi? Czego się boi (lęki, awersje, niechęć do zmian)?

14. Czy państwa dziecko ma jakieś rytuały, czynności, które lubi powtarzać w określonych sytuacjach?

15. W jakich sytuacjach państwa dziecko się złości? (co wtedy robi, agresja, autoagresja, jak często i gdzie pojawiają się dane zachowania, jak się uspokaja)?

16. W przypadku uczestniczenia państwa dziecka w programie, w jaki sposób będziecie państwo mogli poinformować opiekuna programu o nieobecności państwa dziecka w szkole (telefon, dziennik elektroniczny)?

17. Czy mają państwo plany, które mogą wpłynąć na udział państwa dziecka w Tutoringu Koleżeńskim albo przewidują państwo nieobecności dziecka w okresie realizacji programu (przypominamy harmonogram)?

18. Czy coś jeszcze powinnam(-nieniem) wiedzieć, co może mieć wpływ na udział państwa dziecka w programie? Czy mają państwo pytania dotyczące Tutoringu Koleżeńskiego?

19. Jak państwo sądzą, co się wydarzy z kontaktem państwa dziecka z tutorem po zakończeniu programu?

Wyjaśniamy, że tutor nie będzie terapeutą ani opiekunem. Program też nie zakłada wsparcia tutora po zakończeniu Tutoringu Koleżeńskiego - to decyzja obu uczniów, czy będą chcieli oraz w jakiej formie mogliby kontynuować znajomość.

Uwagi, obserwacje wynikające z rozmowy z rodzicami:

Wywiad z uczniem z IV klasy

Przed spotkaniem z uczniem

- **Zapoznaj się z poniższym wywiadem.** Zadając pytania, pamiętaj, jaki jest cel każdego z nich (poniżej opisujemy, po co zadajemy każde z pytań).
- **Wydrukuj:** infografikę dla uczestnika oraz przykładowe wyzwania z Czelendżera (maksymalnie 3), które przedstawiś mu przy pytaniu 6.

Celem wywiadu jest poznanie ucznia - tego, co lubi, jakie ma potrzeby, ograniczenia, co jest dla niego ważne, z kim chciałby wziąć udział w programie.

W rozmowie poszukuj odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy uczeń rozumie, na czym polega program? (pytania 6., 7. i 8.)
- Czy uczeń zna szkołę i wie, jak się po niej poruszać? (pytanie 11.)
- Czy uczeń ma w szkole koleżanki/kolegów? (pytania: 2., 3. i 4.)
- Czy uczeń chce wziąć udział w programie? (pytania: 2., 5., 6., 7., 8. i 9.)
- Jak dostosować program do potrzeb ucznia? (pytania: 3., 8., 9., 10. i 12.)
- Czy uczeń doświadcza(-ył) nękania ze strony rówieśników? (pytania: 10. i 12.)

Data: _____

Wywiad z uczniem z IV klasy

Imię i nazwisko ucznia: _____

Osoba prowadząca wywiad: _____

Przedstawienie celu i planu rozmowy:

Spotykamy się dzisiaj, żeby porozmawiać o twoim udziale w programie Tutoringu Koleżeńskiego. Chcę dowiedzieć się kilku rzeczy o tobie. Informacje te pomogą znaleźć dla ciebie uczennicę/ucznię ze starszej klasy, z którą(-ym) będziesz mógł(-a) spędzać czas na przerwie przez kilka tygodni. **Będziecie uczestniczyli w grze/zabawie i wykonywali razem różne aktywności w czasie wyznaczonej przerwy.**

1. Chcę trochę więcej się o tobie dowiedzieć. Co lubisz robić w czasie wolnym?

Czym się interesujesz?

2. Czy masz w szkole kolegów lub koleżanki, z którymi lubisz spędzać czas (jak często spędzacie czas w szkole, poza szkołą, co razem robicie)?

Jeśli uczeń nie ma kolegi ani koleżanki czy też samotnie spędza przerwy, to zadajemy pytanie sprawdzające gotowość do kontaktu z innym uczniem, np.: Gdyby inny uczeń chciał spędzać z tobą czas na przerwie, co chciałbyś z nim robić?

Jeśli uczeń nie odpowiada albo odpowiada "nie wiem", pytamy o konkretne przykłady dostępnej aktywności w szkole, np. rozmowy, zabawy w berka, inne gry, planszówki, rozwiązywanie zagadek.

3. Co robisz w szkole podczas przerw? Gdzie spędzasz przerwy?

4. Z kim zazwyczaj spędzasz przerwy między lekcjami?

5. Chciałbyś (częściej) spędzać przerwy z innymi uczniami?

6. Jak myślisz, co będziesz robić razem z kolegą lub koleżanką podczas przerwy w ramach programu Tutoringu Koleżeńskiego?

Pokazujemy planszę z infografiką dla uczestnika przedstawiającą etapy programu i przykładowe **wyzwania z Czelendźera** (jeśli znasz ucznia, możesz wybrać dla niego te najbardziej atrakcyjne, przydatne).

Poniżej znajdują się istotne informacje, które uczeń powinien usłyszeć (wskazujemy poszczególne etapy na infografice dla uczestnika):

- „Zanim dowiesz się, z którym starszym uczniem będziesz spotykał się podczas wyznaczonej przerwy, **weźmiesz udział w spotkaniu grupowym, na którym będą też inni uczniowie z IV klas**, biorący udział w Tutoringu Koleżeńskim”.
- „**Następnie, na kolejnym spotkaniu, poznasz kolegę ze starszej klasy, który chce spotykać się z tobą, na przerwie o godz.** (podajemy czas, w jakim

w szkole ma miejsce dłuższa przerwa np. śniadaniowa) **przez 4 tygodnie**".

- „**Podczas tej przerwy będziecie wykonywać wyzwania, które znajdziecie w Czelendźerze** - może to być gra, zagadka do odkrycia, ćwiczenie do wykonania czy inna zabawa”.
- „**Zaczniecie spotkania od...** (podajemy czas rozpoczęcia w sposób zrozumiały dla ucznia)”.
- „**W okresie tych kilku tygodni zostaniesz zaproszony na kilka spotkań grupowych.** Będzie obecny na nich też twój tutor oraz inne pary koleżeńskie, które również poznały się w ramach Tutoringu Koleżeńkiego”.

Co o tym myślisz?

7. Teraz porozmawiamy o osobie, z którą mógłbyś spędzać przerwy w najbliższych tygodniach.

Jak myślisz, kim będzie twój tutor? Z której klasy? (pytamy o chęć spotkań z uczennicą/ucznem ze starszej klasy oraz innymi uczniami z programu).

Uczeń deklaruje gotowość do spotkań:

- ze starszym uczniem,
- ze straszą uczennicą,
- płeć nie ma dla niego znaczenia,
- grupowych (będą obecni inni uczniowie ze starszych klas - tutorzy i ich młodsze koleżanki/młodszy koledzy).

Jeśli brak jest motywacji czy zgody ucznia do kontaktu ze starszą uczennicą/starszym uczniem w czasie przerw oraz spotkań grupowych po lekcjach - nie prowadzimy dalej wywiadu.

Informujemy rodziców o przebiegu wywiadu i braku zgody/gotowości ucznia do udziału w Tutoringu Koleżeńskim.

8. Czego nie lubisz robić? Czy są jakieś rzeczy, których nie chciał(a)byś robić z koleżanką/kolegą na przerwach w ramach Tutoringu Koleżeńskiego?

Czy czegoś z tych aktywności nie chciałbyś(-abyś) robić?

- rozmawiać z innymi uczniami w czasie przerw (przy wsparciu tutora);
- wspólnie z tutorem wykonywać wyzwania, rozwiązywać zagadki;
- rozmawiać z wyznaczonymi pracownikami szkoły (przy wsparciu tutora);
- chodzić z tutorem w różne miejsca na terenie szkoły - by lepiej je poznać
- pisać (można ustalić z tutorem, że to on będzie robił, jeśli będzie to niezbędne do wykonania wyzwania z Czelendźera);
- rysować (można ustalić z tutorem, że on będzie to robił, jeśli będzie to niezbędne do wykonania wyzwania z Czelendźera);
- wycinać (można ustalić z tutorem, że on będzie to robił, jeśli będzie to niezbędne do wykonania wyzwania z Czelendźera).

9. Teraz porozmawiamy o osobach, z którymi nie chciałbyś(-abyś) się spotykać na przerwach. Czego nie lubisz u innych uczniów? Co cię złości w innych ludziach?

10. Czy zdarzyło się, że jacyś uczniowie ci dokuczali (np. wyzywali, popychali, wyśmiewali, zabierali rzeczy, namawiali do zrobienia czegoś, co później okazało się złe lub niewłaściwe, bili, zamieszczali o tobie treści w internecie, hejtowali)?

11. Czy zdarza ci się zgubić, szukając klasy lekcyjnej czy innej sali, miejsca do którego chcesz dotrzeć?

Teraz porozmawiamy o naszej szkole.

Czy wiesz, jak trafić do (dopytujemy, gdzie jest to miejsce, na którym piętrze, w którym skrzydle szkoły itp.):

- gabinetu pielęgniarki,
- stołówki,
- biblioteki,
- sekretariatu,
- pracowni: ...,
- sali gimnastycznej.

12. Jakie miejsca w szkole lubisz?

13. Jakich miejsc w szkole nie lubisz lub boisz się do nich chodzić?

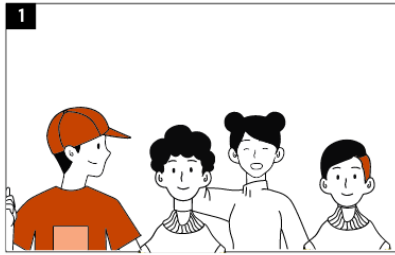
14. Jak nazywają się twoi nauczyciele?

Można zapytać o nazwiska kilku nauczycieli uczących poszczególnych przedmiotów.

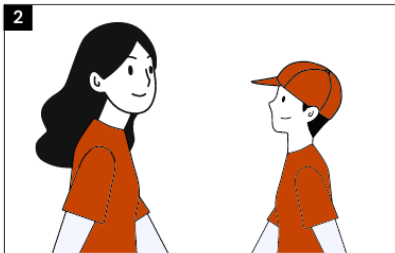
15. Czy masz jakieś pytania związane z Tutoringiem Koleżeńskim?

Obserwacje z rozmowy z uczniem (tutaj opisujemy potrzeby, motywację, jeśli uczeń może mieć trudności organizacyjne, komunikacyjne, czy inne, mogące wpływać na jego udział w programie opisujemy ich charakter, opisujemy preferencje dot. tutora):

Co się wydarzy?

Poznasz inne dzieci z IV klasy, które - podobnie jak Ty - będą spędzać przerwy ze swoimi tutorami.

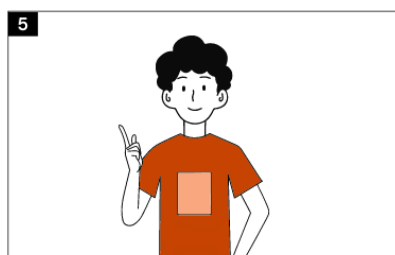
Poznasz tutora - koleżankę lub kolegę ze starszej klasy.

Przez **4 tygodnie**, na dużej przerwie, **będziesz spotykał się z tutorem** i wykonywał różne zabawne ćwiczenia.

Raz w tygodniu weźmiesz udział w **spotkaniach grupowych** z innymi dziećmi.

KONIEC

Po 4 tygodniach:

- będziesz znał nowych kolegów,
- będziesz lepiej znał szkołę.

Wywiad z kandydatem na tutora - informacja dla osoby przeprowadzającej wywiad

Przed spotkaniem z uczniem:

- **Zapoznaj się z poniższym wywiadem.** Zadając pytania, pamiętaj, jaki jest cel każdego z nich (poniżej opisujemy, po co zadajemy każde z pytań).
- **Wydrukuj:** infografikę dla tutora oraz wyzwania z Czelendźera (wybierz kilka przykładowych), które przedstawiś uczniowi przy pytaniu 2. oraz 12.

Celem wywiadu są:

- **poznanie motywacji i gotowości do udziału w programie** (sprawdzenie, czy uczeń chce przez kilka tygodni wykonywać konkretne wyzwania w czasie przerw z młodszym uczniem i weźmie udział w spotkaniach grupowych w czasie pozalekcyjnym, pytania: 1., 3., 5., 7., 8., 11., 13.);
- **sprawdzenie, czy uczeń rozumie, na czym polega program, czy ma wiedzę dotyczącą spektrum autyzmu** (pytania: 2., 4., 13.);
- **poznanie ucznia, jego preferencji** (co lubi, jakie ma potrzeby, zasoby, ograniczenia, co jest dla niego ważne, np. z kim będzie mu się łatwiej porozumieć, a z kim trudniej, czy to ma być chłopak czy dziewczyna, jakie osoby lubi - z kim spędza przerwy, pytania: 6., 7., 8., 9., 10., 12., 13., 14., 15.).

Data: _____

Wywiad z kandydatem na tutora

Imię i nazwisko ucznia: _____

Klasa, wychowawca: _____

Osoba prowadząca wywiad: _____

Przedstawienie celu i planu rozmowy:

Spotykamy się dzisiaj, żeby porozmawiać o twoim udziale w programie Tutoringu Koleżeńskiego. Chcę cię lepiej poznać, by przydzielić ci ucznia z IV klasy, z którym będziesz mógł(-a) spędzać czas na przerwie codziennie przez 4 tygodnie oraz weźmiesz udział w kilku spotkaniach grupowych po lekcjach. Opowiem ci też więcej o samym programie.

1. Czy masz jakieś doświadczenia związane z tutoringiem, wolontariatem lub pomaganiem komuś w innej formie?

2. Jak wyobrażasz sobie przebieg samego programu? Opisz swoimi słowami, co po kolei może się wydarzyć.

Przedstawiamy uczniowi, jak będzie przebiegał program (z wykorzystaniem załączonej **infografiki dla tutora**):

- na początku odbędzie się spotkanie grupowe dla tutorów;
- później odbędzie się kolejne spotkanie grupowe, na którym będą też uczniowie z IV klas, którzy biorą udział w Tutoringu Koleżeńskim; wtedy poznasz przydzielonego ci kolegę;

- następnie będziecie spotykać się raz dziennie na przerwie o godz. _____ przez 4 tygodnie;
- podczas tych przerw będziecie wykonywać wyzwania, które znajdziecie w Czelendźerze;
- raz w tygodniu weźmiesz udział w krótkiej odprawie dla tutorów;
- program rozpocznie się _____ i będzie trwał do czasu, aż wszyscy uczniowie zakończą wyzwania (za około 5 tygodni);
- w tym czasie odbędzie się kilka spotkań grupowych (podajemy terminy zaplanowanych spotkań, upewniając się, że uczeń jest dyspozycyjny).

3. Jak połączysz obowiązki szkolne i inne aktywności z Tutoringiem Koleżeńskim?

Przypominamy o niezbędnej dostępności czasowej: codziennie przez 4 tygodnie spotkania podczas długiej przerwy i 5 spotkań grupowych po lekcjach.

4. Czy miałeś/(-aś) wcześniej kontakt z osobami z autyzmem lub miałeś(-aś) okazję zdobyć jakąś wiedzę na temat autyzmu, zespołu Aspergera? Jaka jest twoja wiedza, skojarzenia na ten temat?

5. Jakie korzyści widział(a)byś dla siebie w związku z udziałem w programie?

6. Chcę nieco więcej się o tobie dowiedzieć. Co lubisz robić w czasie wolnym? Czym się interesujesz?

7. Jak myślisz, co mogłyby powiedzieć o Tobie osoby, które znasz (mocne, słabe strony)? Dopytujemy: Czy jesteś osobą wykazującą się obowiązkowością i systematycznością? (przedstawiamy wymagania programu – regularne spotkania

z uczniem w czasie przerwy przez 4 tygodnie, wykonywanie zadań z Czelendźera, udział w spotkaniach grupowych i odprawach dla tutorów).

8. Jak myślisz, które z twoich cech mogą ci pomóc, a które utrudnić nawiązanie relacji z młodszym uczniem w ramach tutoringu?

9. Jak zazwyczaj spędzasz czas podczas przerw?

10. Z kim zazwyczaj spędzasz przerwy między lekcjami?

11. Jak myślisz, co w tym programie będziesz robić razem z młodszą koleżanką czy młodszym kolegą podczas przerwy?

Pokazujemy uczniowi wbrane wyzwania z Czelendźera.

Co o tym myślisz? Mógłbyś wspierać młodszego ucznia w wykonywaniu takich wyzwań?

12. Czego nie lubisz robić? Czy są jakieś rzeczy, których nie chciał(a)byś robić z koleżanką/kolegą na przerwach w ramach tutoringu?

13. Teraz porozmawiamy o uczniu, z którym mógł(a)byś spędzać przerwy w najbliższych tygodniach. Jak sobie wyobrażasz taką osobę?

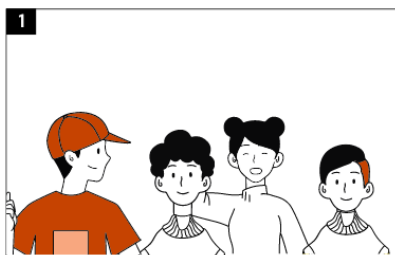
Czy wolał(a)byś, żeby to była młodsza koleżanka czy kolega z młodszej klasy? Jaka powinna być ta osoba, żebyście mogli się porozumieć?

14. Czy przychodzą ci na myśl jakieś obawy w związku z takimi spotkaniami podczas przerw? Czy nie lubisz jakiś zachowań innych uczniów? Co cię złości w zachowaniach ludzi? Co mogłoby być dla ciebie niekomfortowe?

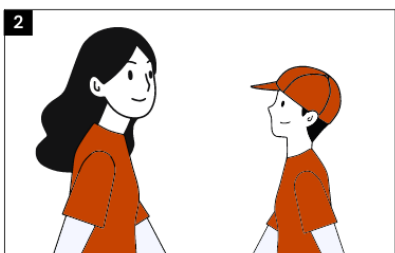
15. Czy masz jakieś pytania związane z Tutoringiem Koleżeńskim?

Obserwacje z rozmowy z uczniem (opisujemy potrzeby, motywację tutora, umiejętności społeczne, komunikacyjne, emocjonalne, obawy i wszystko to, co może wpływać na jego udział w programie, opisujemy preferencje dotyczące ucznia z IV klasy).

Co się wydarzy?

Poznasz innych uczniów, którzy – podobnie jak Ty – będą tutorami.

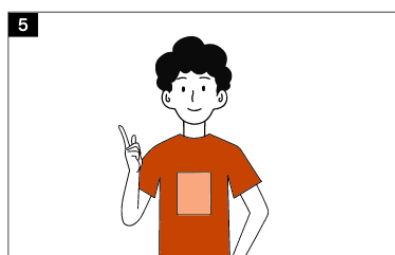
Poznasz ucznia z IV klasy – kolegę lub koleżankę, którego będziesz wspierał.

Przez **4 tygodnie**, na dużej przerwie, będziesz spotykał się z wyznaczonym uczniem i pomagał mu wykonać różne zabawne ćwiczenia.

Raz w tygodniu weźmiesz udział w **spotkaniu grupowym i odprawie dla tutorów**.

KONIEC

Po 4 tygodniach uczeń którego wspierasz:
– będzie znał nowych kolegów,
– będzie lepiej znał szkołę.

SPOTKANIA GRUPOWE

1. Spotkanie grupowe nr 1 dla tutorów _____	68
2. Spotkanie grupowe nr 2 dla uczestników _____	88
3. Spotkanie grupowe nr 3 - zapoznawcze _____	102
4. Spotkanie grupowe nr 4 - integracyjne _____	117
5. Spotkanie grupowe nr 5 - integracyjne _____	129
6. Spotkanie grupowe nr 6 - kończące program _____	137

W ramach Tutoringu Koleżeńskiego przewidzianych jest 6 spotkań grupowych. Poniżej znajdziesz szczegółowe scenariusze każdego z nich wraz z załączonymi materiałami do druku. Zwróć uwagę, że niektóre spotkania zaplanowane są na więcej niż 45 minut. Jeśli masz taką możliwość, poproś o pomoc w przeprowadzeniu spotkań drugą osobę.

Spotkanie grupowe nr 1 dla tutorów

Cele: poznanie programu, zrozumienie roli tutora; wzbudzenie motywacji do udziału w programie; omówienie obaw, korzyści oraz integracja uczniów.

Czas trwania: 80 min + przerwa

Wskazówka: scenariusz optymalny dla grupy 4-6 uczniów.

1. Przywitanie

Cel: poznanie planu i przebiegu spotkania.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1 - plan spotkania.

Przebieg

Przywitań uczniów i wskaż miejsca do zajęcia w kręgu oraz przedstaw plan spotkania (załącznik nr 1):

1. poznanie się (10 min),
2. cel programu (10 min),
3. spektrum autyzmu (15 min),
4. przebieg programu (5 min),
5. przerwa (10 min),
6. dylematy (20 min),
7. obawy, korzyści i co wnoszę (15 min),
8. zakończenie (5 min).

2. Zabawa zapoznawcza

Czas: 10 min

Cele: poznanie innych tutorów, lodołamacz - obniżenie lęku, integracja uczniów.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 2 - karta „O mnie”;
- małe kartki/post-it - tyle sztuk, ilu jest uczniów.

Przebieg

1. Na początku ćwiczenia poproś, aby każdy uczeń przedstawił się, podając swoje imię i klasę, do której chodzi.
2. Rozdaj uczniom kartę (załącznik nr 2), na której zapiszą odpowiedzi na pytania:
 - Czym się interesujesz?
 - Jaka jest twoja ulubiona potrawa?
 - Jaki przedmiot w szkole najbardziej lubisz?
 - Kim chcesz zostać w przyszłości?
3. Zbierz karty.
4. Jeśli uczniowie nie znają się zbyt dobrze, to jest dobry moment na przypomnienie imion; każdy może powtórzyć po kolei imiona pozostałych osób.
5. Wymieszaj karty i przeczytaj pierwszą z nich, mówiąc:
„Pierwsza osoba interesuje się... Jej ulubioną potrawą jest... W szkole najbardziej lubi... W przyszłości chce zostać... Jak myślicie, kto to napisał? Zapiszcie na kartce imię tej osoby”.
6. Rozdaj każdemu uczniowi małą kartkę/post-it.
7. Upewnij się, że wszyscy uczniowie zapisali imię wytypowanej osoby. Na Twój znak uczniowie pokazują, co napisali.
8. Sprawdź, na którą osobę zostało oddanych najwięcej głosów i poproś, żeby osoba, której dotyczy opis, ujawniła się.
9. W ten sam sposób przeczytaj karty wszystkich uczniów.

3. O programie - cel, dla kogo - rozmowa

Czas: 10 min

Cele: przypomnienie sobie, z jakimi wyzwaniami wiązało się przejście do IV klasy i przyjęcie perspektywy osób, które tutorzy będą wspierali. Budowanie motywacji przez pokazanie, dlaczego rola tutora jest ważna.

Przygotuj:

- tablicę, flipchart lub duże kartki.

Przebieg

1. Przeprowadź rozmowę z tutorami, w której zawrzesz poniższe informacje:
 - „Spotkaliśmy się dziś, żebyście dowiedzieli się więcej o programie, lepiej się poznali i przygotowali do pełnienia roli tutora”.
 - „Program ma pomóc uczniom ze spektrum autyzmu, którzy rozpoczęli naukę w IV klasie, odnaleźć się w szkole”.

- „Pamiętacie, jak sami rozpoczynaliście IV klasę? Co się wtedy zmieniło, co było nowe, co trudne? Czegoś musieliście się nauczyć?”
2. Naprowadź uczniów na poniższe odpowiedzi i zapisz je na tablicy:
 - nowe przedmioty szkolne,
 - nowi nauczyciele,
 - różne sale,
 - oceny.
 3. Poprowadź dalszą rozmowę:
 - „Ile czasu zajęło wam oswojenie się ze zmianami, jakie pojawiły się w IV klasie?”
 - „Uczniom w spektrum autyzmu może zająć to więcej czasu, dlatego powstał program Tutoringu Koleżeńskiego, w którym wasza pomoc jest kluczowa”.
 - „W następnym ćwiczeniu dowiedzie się więcej o potrzebach uczniów z autyzmem”.

4. Autyzm - mapa myśli

Czas: 15 min

Cele: poszerzenie wiedzy dotyczącej autyzmu, zrozumienie, że każda osoba w spektrum autyzmu może mieć różne potrzeby i możliwości.

Przygotuj:

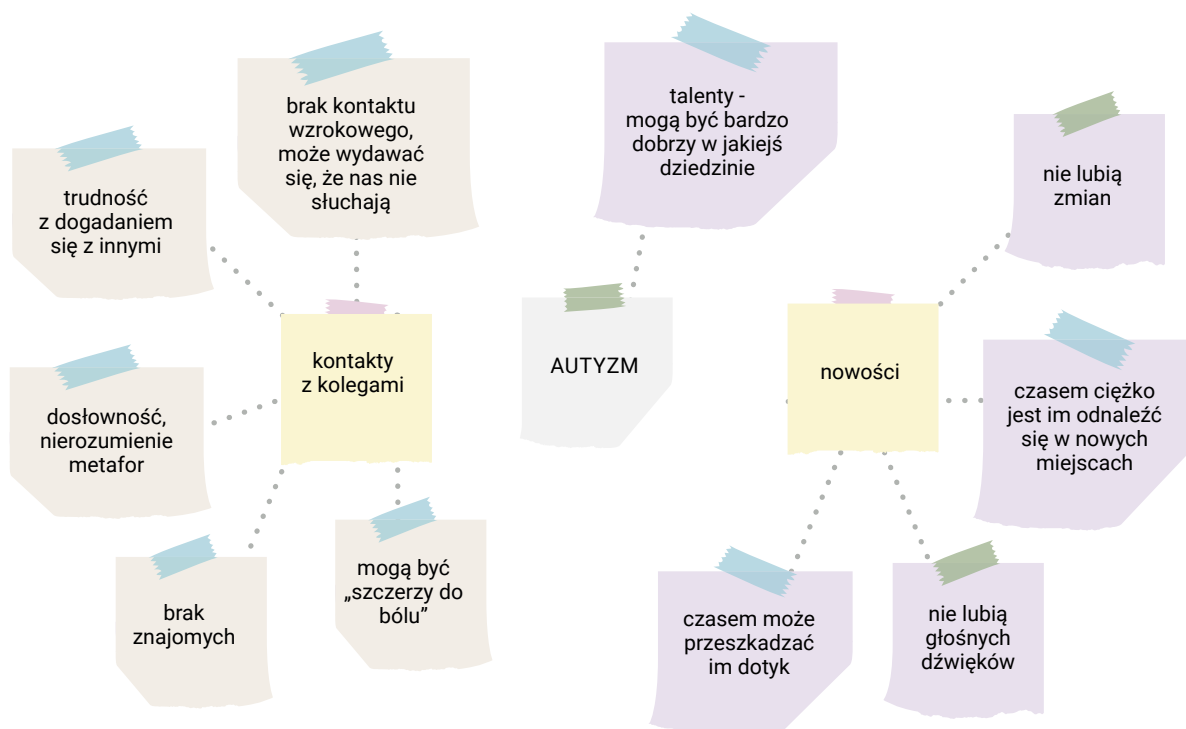
- kartki A4 lub większe - kilka sztuk,
- kredki lub flamastry,
- tablicę lub duży arkusz papieru do stworzenia mapy myśli.

Przebieg

1. Jeśli na spotkaniu jest więcej niż 5 tutorów, podziel uczniów na dwu- lub trzyosobowe grupy. Jeśli tutorów jest maksymalnie 5 - wszyscy będą pracować razem.
2. Poproś uczniów, aby w grupie (do 5 osób) lub w parach/trójkach narysowali, z czym kojarzy im się autyzm. Ważne, żeby były to rysunki, a nie słowa.
3. Poproś uczniów, aby opowiedzieli, co narysowali. Twoją rolą jest wychwytywanie i zapisywanie na tablicy lub dużej kartce szczególnie tych skojarzeń, które dotyczą kontaktów z rówieśnikami oraz radzenia sobie z nowymi sytuacjami.
4. Na tablicy powinien powstać zapis przypominający mapę myśli, który będzie

zawierał następujące elementy (jeśli nie pojawiły się na rysunkach uczniów, to prowadzący sam o nich opowiada):

- Jeśli na rysunkach uczniów pojawią się przykłady zachowań agresywnych, (plucie, bicie, przeklinanie, krzyki), zwróć uwagę, że takie zachowania mogą mieć miejsce u uczniów, ale nie wynikają one bezpośrednio z autyzmu. Pojawiają się, gdy uczeń nie potrafi poradzić sobie z sytuacją. Skojarzeń, które nie wynikają bezpośrednio ze spektrum autyzmu (np. zachowania agresywne), nie zapisuj. Powstała mapa myśli powinna zawierać jedynie nietypowe zachowania osób z autyzmem, ale niekojarzące się z agresją. Ten zabieg służy temu, by nie tworzyć negatywnego obrazu osób ze spektrum autyzmu.
- Podsumowanie ćwiczenia
Przeprowadź krótką pogadankę z uczniami, zadając następujące pytania:
„Jak sądzicie, czy takim osobom jest łatwo znaleźć kolegów?”
„Co może być dla nich trudne w szkole?”

Wskazówka: Podsumuj rozmowę, podkreślając, jak ważną rolę pełnią tutorzy, którzy mogą pomóc uczniom w spektrum autyzmu radzić sobie z omówionymi wyzwaniami. Podziękuj uczniom, że zdecydowali się wziąć udział w programie Tutoringu Koleżeńskiego.

5. Przebieg programu - co wydarzy się dalej?

Czas: 5 min

Cel: poznanie poszczególnych etapów programu.

Przygotuj:

- infografikę przedstawiającą dalszy przebieg programu (załącznik nr 3) - dla każdego tutora 1 sztuka.

Przebieg

1. Wręcz każdemu uczniowi infografikę przedstawiającą dalszy przebieg programu (załącznik nr 3).
2. Następnie omów kolejne etapy programu:
 - **Grupowe spotkanie zapoznawcze** - na to spotkanie zapraszamy wszystkie pary. Poznacie wtedy swoich kolegów i podpiszecie „Umowy koleżeńskie”. Spotkanie to odbędzie się w dniu: _____ (podaj datę i godzinę spotkania).
 - **1. tydzień** - rozpoczniemy odprawą, następnie zaczniecie swoje codzienne spotkania z koleżanką/kolegą z pary. Będziecie spotykać się podczas długiej przerwy i wykonywać wyzwania z Czelendżera. Zadanie na każdy dzień będzie czekało na was _____ (wskazujemy, w jakim miejscu np. w pudełku w portierni). Wraz z każdym wyzwaniem będziecie otrzymywać kolejne elementy układanki. Wyzwania w pierwszym tygodniu będą dotyczyły was oraz klasy waszej młodszej koleżanki/młodszego kolegi.
 - **2. tydzień** - drugi tydzień rozpoczniemy odprawą, a następnie przejdziecie do wyzwań dotyczących szkoły.
 - **Spotkanie integracyjne dla wszystkich par uczestnik-tutor** - spotkanie to odbędzie się w dniu: _____ (podaj datę i godzinę spotkania dla uczestników i tutorów).
 - **3. tydzień** - w trzecim tygodniu, po naszej odprawie, będziecie kontynuować wyzwania dotyczące szkoły - nadal są to wyzwania z Czelendżera, które odbieracie we wcześniej ustalony sposób.
 - **Spotkanie integracyjne dla wszystkich par** - to spotkanie odbędzie się w dniu: _____ (podaj datę i godzinę spotkania).
 - **4. tydzień** - ostatni tydzień będzie etapem grupowym, w trakcie którego będziecie wspólnie ze swoimi młodszymi koleżankami/kolegami oraz z innymi parami wykonywać aktywności. Nadal są to wyzwania z Czelendżera, które odbieracie tak, jak to ustaliliśmy. Jednak te wyzwania będą dodatkowo wymagały kontaktu ze sobą wszystkich par biorących udział w programie. Więcej o tych wyzwaniach opowiem wam na odprawie w 4. tygodniu.

- **Grupowe spotkanie kończące** - na koniec spotkamy się wszyscy razem. Spotkanie to odbędzie się w dniu:_____ (podaj datę i godzinę spotkania). Podczas tego spotkania podsumujemy, co się do tej pory wydarzyło oraz ustalimy, jak może wyglądać wasz kontakt po programie.

6. Przerwa lub energizer „Tratwa”

Czas: 10 min

Cel: zaspokojenie potrzeb grupy: podniesienie energii lub chwila odpoczynku.

Przygotuj:

- koc lub duży kawałek materiału.

Przebieg

Jeśli widzisz, że uczestnicy grupy są zmęczeni i potrzebują przerwy od interakcji, zarządz 10 min odpoczynku. Jeśli potrzebują ruchu, zaproponuj zabawę, która przebiega następująco:

1. Wszyscy uczniowie stają na rozłożonym na podłodze kocu (tratwie).
2. Ich zadaniem jest odwrócić koc na drugą stronę w taki sposób, żeby żaden uczeń nie dotknął podłogi poza kocem.
3. Zabawa kończy się, gdy wszyscy staną na drugiej stronie koca.

7. Dylematy

Czas: 20 min

Cel: omówienie potencjalnych trudności, wyzwań oraz obaw związanych z realizacją programu Tutoringu Koleżeńskiego.

Przygotuj:

- dylematy (załącznik nr 4) - wydrukuj 1 kopię i rozetnij pytania.

Przebieg

1. Rozdaj karteczki z zapisanymi pytaniami (załącznik nr 4). Każdy uczeń dostaje przynajmniej 1 pytanie i zastanawia się nad odpowiedzią. Jeśli mamy w grupie więcej niż 5 uczniów, to będą oni przygotowywać odpowiedzi na pytanie w parach. Dodatkowo możesz rozdać uczniom puste karteczki, informując, że na nich mogą zapisać dodatkowe pytania, jakie przyjdą im do głowy w trakcie ćwiczenia.

2. Każdy z uczniów/pary czyta pytanie i proponuje odpowiedź. Kieruj rozmowę tak, żeby pojawiły się poniższe treści. Staraj się, żeby uczniowie sami znaleźli odpowiedź na te pytania. Kolejność czytania może być wyznaczana na przykład przez podawanie sobie piłki lub jakiegoś przedmiotu. Moderuj odpowiedź na każde pytanie zgodnie z poniższymi wskazówkami.

- **Co zrobić, jeśli nie będzie mnie w szkole?**

Odpowiedź: Trzeba poinformować o nieobecności opiekuna. W przypadku dłuższej nieobecności może pojawić się konieczność wydłużenia programu i przesunięcia terminów spotkań grupowych. Zaległe wyzwania będą wykonane w innym terminie - kiedy dokładnie, zostanie to ustalone z daną parą.

Wskazówka: Ważne, by przy tym pytaniu ustalić, w jaki sposób tutorzy będą informować o swojej nieobecności opiekuna. Jeśli planujesz zaangażować tutora rezerwowego, możesz o tym wspomnieć w tym miejscu.

- **Co zrobić, jeśli w ustalonym miejscu nie będzie wyzwania?**

Odpowiedź: Należy zgłosić się po wsparcie do opiekuna.

Wskazówka: Ustal z uczniami, gdzie i kiedy mogą się do Ciebie zgłaszać z trudnościami.

- **Kto z pary ma wykonać wyzwanie z Czelendźera - ja czy mój(-a) młodsza koleżanka/młodszy kolega?**

Odpowiedź: Wyzwanie wykonujemy wspólnie, ale staramy się, żeby odpowiedzi znajdował przede wszystkim czwartoklasist(-k)a. Naszą rolą jest przede wszystkim wsparcie jej/go w znalezieniu rozwiązania. Jeśli zadanie wymaga np. porozmawiania z kimś, to staramy się, żeby tę rozmowę przeprowadził młodszy uczeń, a my tylko go wspieramy.

Wskazówka: Możesz opisać przykładowe wyzwanie i zadać pytania tak, by uczniowie sami znaleźli rozwiązanie. Możesz powiedzieć: „jeśli wyzwanie dotyczy wpisania na karcie imion uczniów z klasy młodszej koleżanki/ młodszego kolegi, jak myślicie, co powinniście zrobić, jeśli wasz kolega nie będzie znał odpowiedzi?” Możesz zadać dodatkowe pytanie: „czy pomaganie polega na wykonywaniu za kogoś zadań?” i wyjaśnić: „najcenniejsze będzie wasze wsparcie, które należy odróżnić od wykonania czegoś za młodszego ucznia. Niektórzy będą potrzebować niewielkiej pomocy w wykonaniu wyzwania w czasie przerwy. Inni natomiast mogą potrzebować większego wsparcia z waszej strony. Zawsze zachęcajcie młodszego ucznia do jak

najbardziej samodzielniego wykonania aktywności zaplanowanej na przerwę, towarzysząc mu, kiedy będzie tego potrzebował np. pomagając przeprowadzić rozmowę z inną osobą”.

- **Kto powinien wypełniać kartę z Czelendźera?**

Odpowiedź: Część wyzwań będzie przekazana na dwóch osobnych kartach dla uczestnika i dla tutora. Niektóre wyzwania będą zapisane na jednej wspólnej dla pary uczestnik-tutor karcie. W pierwszej kolejności kartę powinien spróbować uzupełnić uczestnik. W przypadku, kiedy uczestnik będzie miał z tym kłopot, tutor może dopytać, jak może pomóc oraz wspólnie z kolegą ustalić, kto może zapisać odpowiedzi.

- **Co się stanie, jeśli się nie dogadamy?**

Odpowiedź: Tutorzy powinni zgłaszać każdą trudność opiekunowi, który będzie starał się pomóc. W ostateczności może zostać podjęta decyzja o przerwaniu udziału w programie, ale musi ona zostać poprzedzona rozmową z opiekunem. To opiekun podejmuje taką decyzję i informuje o niej obie strony.

Wskazówka: Najważniejsze, żeby wybrzmiało, że mogą być różne przyczyny utrudniające porozumienie się. W każdej sytuacji zostanie to omówione indywidualnie z tutorem oraz w razie potrzeby z młodszym uczniem lub podczas spotkania opiekuna z parą. Tutorzy powinni wiedzieć, w jakich dniach, godzinach i gdzie mogą znaleźć opiekuna.

- **Co się wydarzy, jeśli nasz(-a) koleżanka/kolega lub opiekun będzie chory przez dłuższy czas?**

Odpowiedź: Mogą być różne rozwiązania. W sytuacji nieobecności ucznia - po jego powrocie można wykonywać dziennie 2 wyzwania z Czelendźera. W przypadku gdy nieobecny będzie opiekun, zostanie wyznaczona osoba na jego zastępstwo. W przypadku dłuższej nieobecności może to wiązać się z wydłużeniem programu/przesunięciem terminów spotkań grupowych.

Wskazówka: Warto zapytać o gotowość tutorów, czy w sytuacji nieobecności ucznia mogliby po jego powrocie przez jakiś czas spotykać się 2 razy dziennie, żeby nadrobić wyzwania. W przypadku nieobecności opiekuna warto już teraz wskazać, kto prawdopodobnie będzie zastępował opiekuna.

- **Czy po zakończeniu programu powinienem(-nam) nadal spotykać się z młodszą koleżanką/młodszym kolegą?**

Odpowiedź: Każda para, podczas ostatniego spotkania grupowego, ustali, jak

będzie wyglądał ich dalszy kontakt.

Wskazówki: Dobrze, żeby uczniowie usłyszeli, że zobowiązują się do regularnych spotkań jedynie na czas trwania programu. To, co będzie po programie, zależy od ich późniejszej decyzji.

- **Co, jeśli będę chciał(-a) zakończyć swój udział w programie wcześniej?**

Odpowiedź: W wyjątkowych sytuacjach - jeśli nie znajdziemy wspólnie z opiekunem innego rozwiązania - jest to możliwe.

Wskazówka: Podkreśl, że podczas realizacji programu mogą pojawić się sytuacje, które zmuszą ich do rezygnacji, a których nie mogą teraz przewidzieć. W takiej sytuacji powinni od razu zgłosić się do opiekuna. Tutor, mający wątpliwość, czy będzie mógł kontynuować udział w programie, nie powinien mówić młodszemu koledze o swoich wątpliwościach oraz o rezygnacji z programu, zanim nie zostanie to ustalone z opiekunem.

3. Zapytaj uczniów, czy na dodatkowych karteczkach zapisali jakieś pytania. Jeśli tak, spróbujcie teraz znaleźć na nie odpowiedź. Pamiętaj, żeby moderować dyskusję tak, aby naprowadzać uczniów na odpowiedź, ale samemu jej nie udzielać od razu. Jeśli uczniowie zgłaszają różne obawy związane z udziałem w programie, powiedz, że w kolejnym ćwiczeniu będzie czas, żeby je omówić.

4. Podsumowanie

Powiedz: „jeśli w trakcie programu pojawią się dodatkowe dylematy, to można będzie na bieżąco zgłaszać się z nimi do mnie”. Przypomnij, kiedy i jak można się z Tobą kontaktować.

8. Obawy/korzyści/co wnoszę

Czas: 15 min

Cel: podzielenie się obawami, zwrócenie uwagi na umiejętności, jakie posiadają tutorzy, budowanie motywacji oraz pewności siebie w programie, integracja.

Przygotuj

- wydrukowany i sklejony rower (załącznik nr 5) oraz karty do wypełnienia (załącznik nr 6)

Przebieg

1. Pokaż obrazek przedstawiający rower (załącznik nr 5 - uwaga! trzeba go wcześniej skleić). Wytlumacz, co symbolizują kolejne części pojazdu:

- Hamulec - sprawia, że stoimy w miejscu - są to wszelkie obawy, które się pojawiają, kiedy myślimy o swojej roli tutora.
 - Pedał - sprawia, że jedziemy do przodu - to napędzające nas korzyści, których oczekujemy, biorąc udział w programie.
 - Kierownica - pomaga nam prowadzić - to wszystko to, co jako tutor wnosimy, nasze szczególne cechy, umiejętności lub wiedza, dzięki której możemy wesprzeć kolegę.
2. Rozdaj każdemu z uczniów po trzy karteczki z napisami „korzyści”, „obawy”, „co wnoszę” (załącznik nr 6). Jeśli w grupie jest więcej niż 5 uczniów, wykonują ćwiczenie w parach.
 3. Na każdej karteczce każdy uczeń/para pisze jedną, najważniejszą odpowiedź, która przychodzi mu do głowy.
 4. Omawiamy odpowiedzi w kolejności: obawy, korzyści, co wnoszę.
 5. Staraj się parafrazować pojawiające się odpowiedzi i grupować je, jeśli są podobne. Przy omawianiu obaw warto podkreślić, że ich pojawienie się świadczy o odpowiedzialnym podejściu do programu. Jeśli dotyczą one sytuacji, które mogą się wydarzyć (np. spadek motywacji, brak czasu), nie próbuj ich rozwiewać, tylko przyznaj, że może się tak wydarzyć i po to jest w programie opiekun, żeby się do niego zgłosić w takiej sytuacji. Warto szczególnie zaakcentować część dotyczącą tego, co tutorzy wnoszą, pokazując, dlaczego ich obecność jest tak ważna.

8. Podsumowanie

Czas: 5 min

Prowadzący dziękuje za spotkanie. Przypomina o terminie następnego spotkania grupowego - zapoznawczego, na które zostaną zaproszeni uczniowie z klas IV.

ZAŁĄCZNIKI

1. Plan spotkania.
2. Karta „O mnie”.
3. Infografika dotycząca przebiegu programu.
4. Dylematy.
5. Pojazd do sklejenia (kilka stron A4) oraz karteczki do rozdania z symbolami (hamulec, pedał gazu, kierownica).

Plan spotkania

Poznanie się (10 min)	☐
Cel programu (10 min)	☐
Spektrum autyzmu (15 min)	☐
Przebieg programu (5 min)	☐
Przerwa (10 min)	☐
Dylematy (20 min)	☐
Obawy, korzyści i co wnoszę (15 min)	☐
Zakończenie (5 min)	☐

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Mój ulubiony przedmiot to:

W przyszłości chcę zostać:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Mój ulubiony przedmiot to:

W przyszłości chcę zostać:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Mój ulubiony przedmiot to:

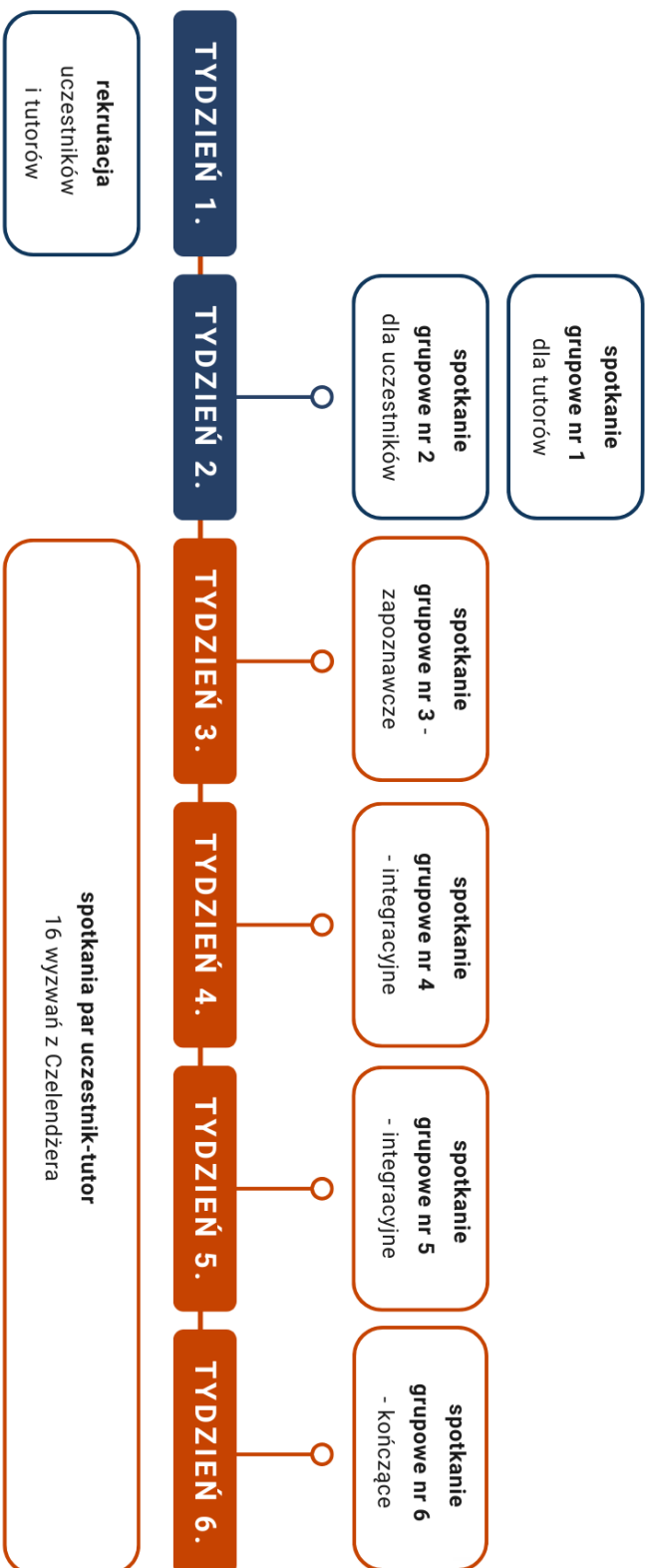
W przyszłości chcę zostać:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Mój ulubiony przedmiot to:

W przyszłości chcę zostać:

Co zrobić, jeśli nie będzie mnie w szkole?

Co zrobić, jeśli w ustalonym miejscu nie będzie wyzwania?

Kto z pary ma wykonać wyzwanie z Czelendźera - ja czy moja młodsza koleżanka/młodszy kolega?

Kto powinien wypełniać kartę z Czelendźera?

Co się stanie, jeśli się nie dogadamy?

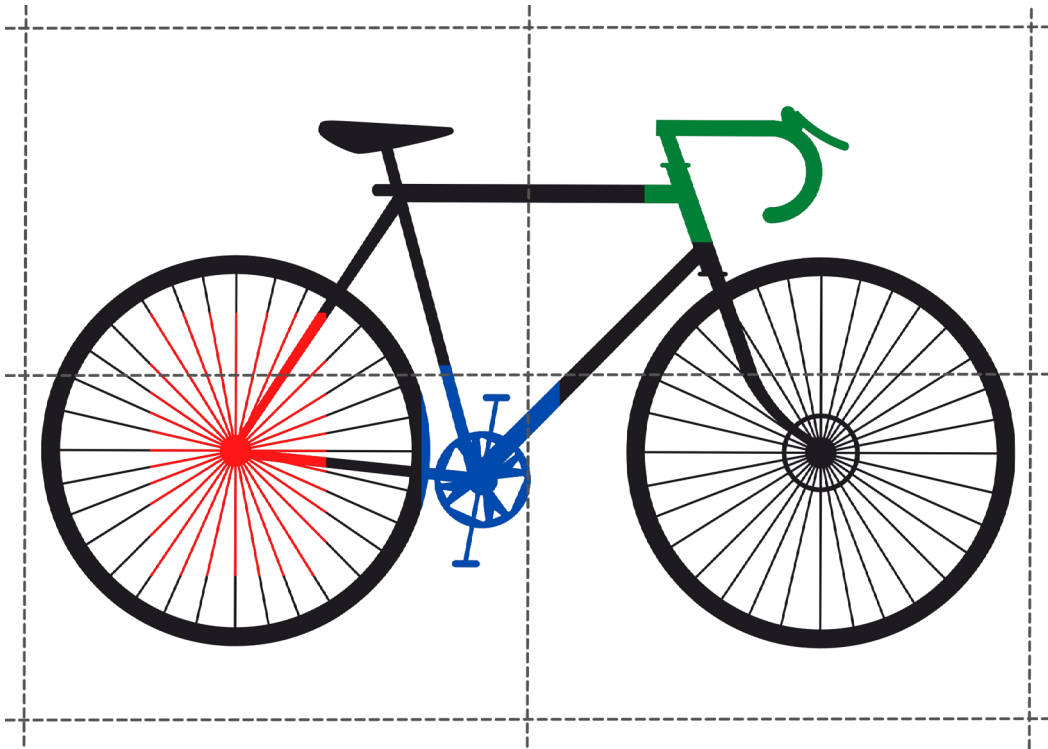
Co, jeśli będę chciał(-a) zakończyć swój udział w programie wcześniej?

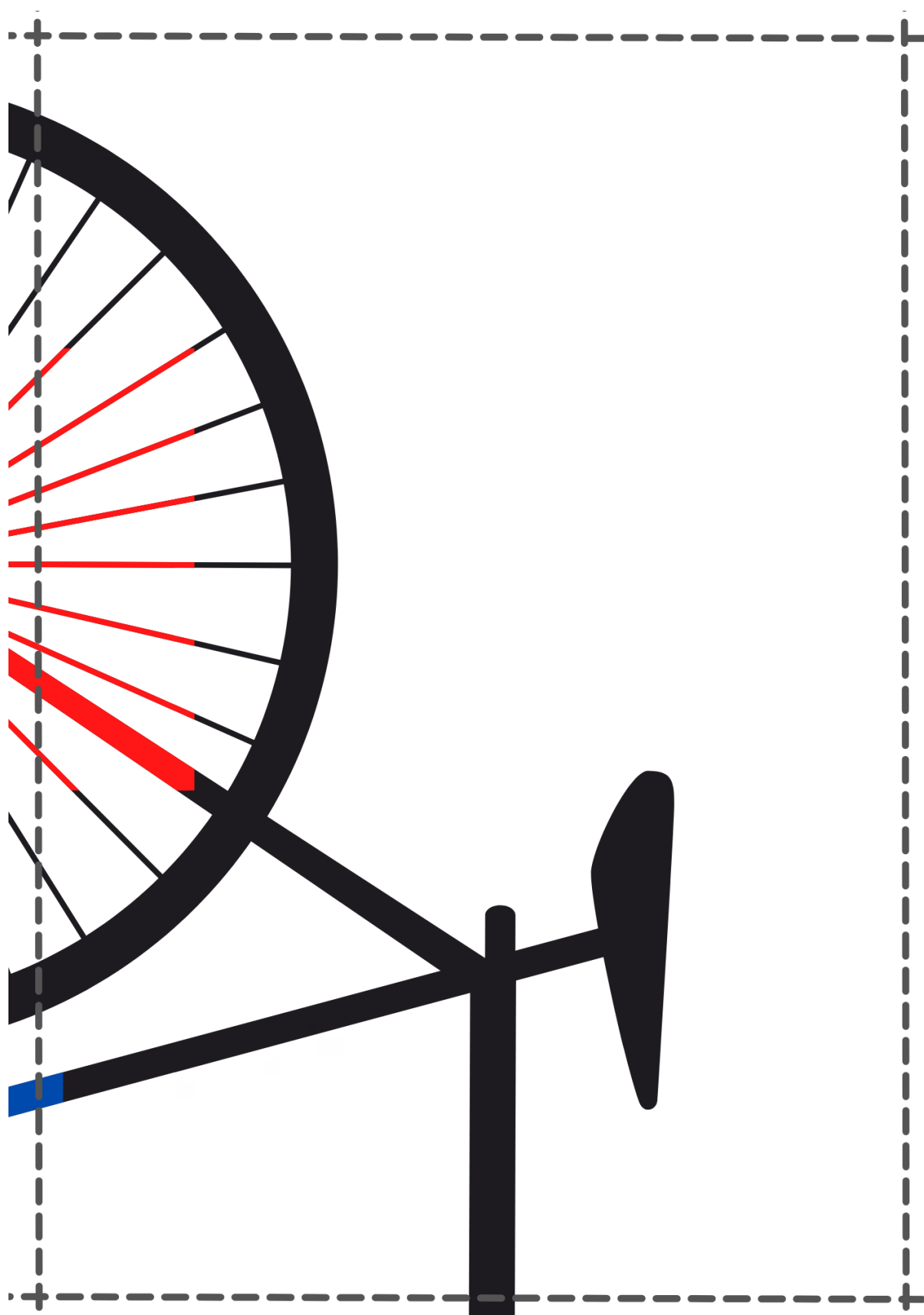
Co się wydarzy, jeśli nasz kolega lub opiekun będzie chory przez dłuższy czas?

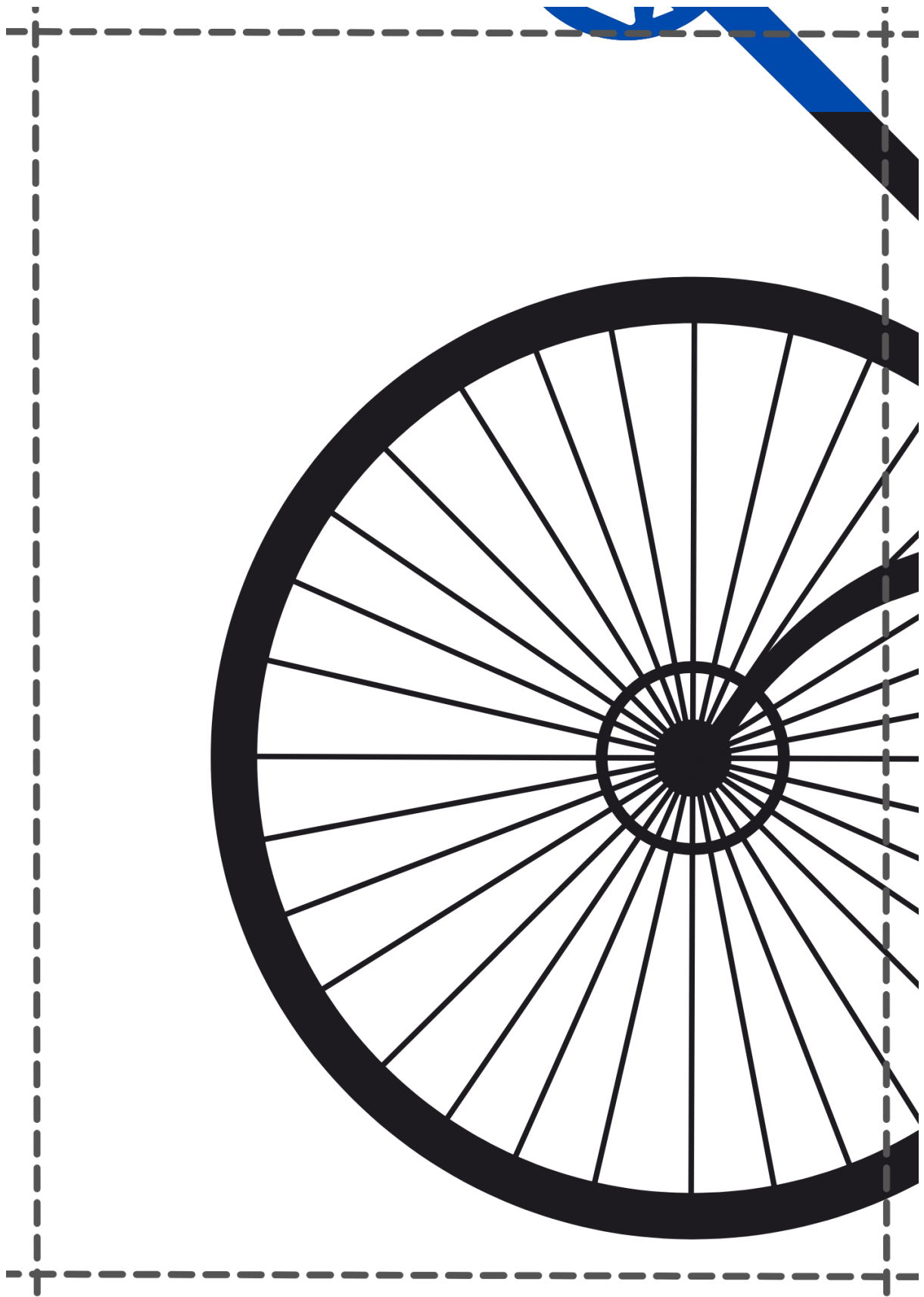
Czy po zakończeniu programu powinienem(-nam) nadal spotykać się z młodszą koleżanką/młodszym kolegą?

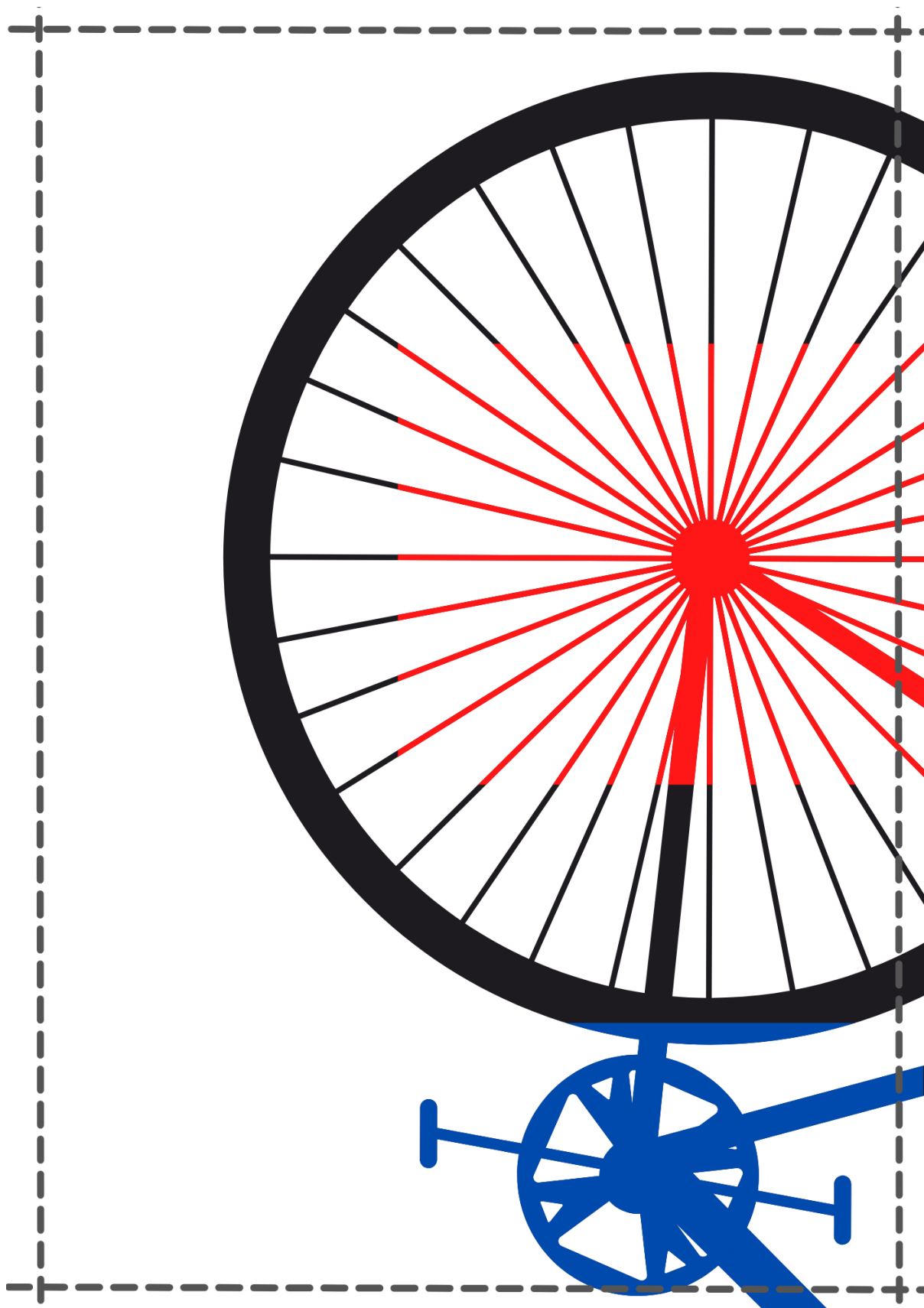
Dodatkowe pytanie:

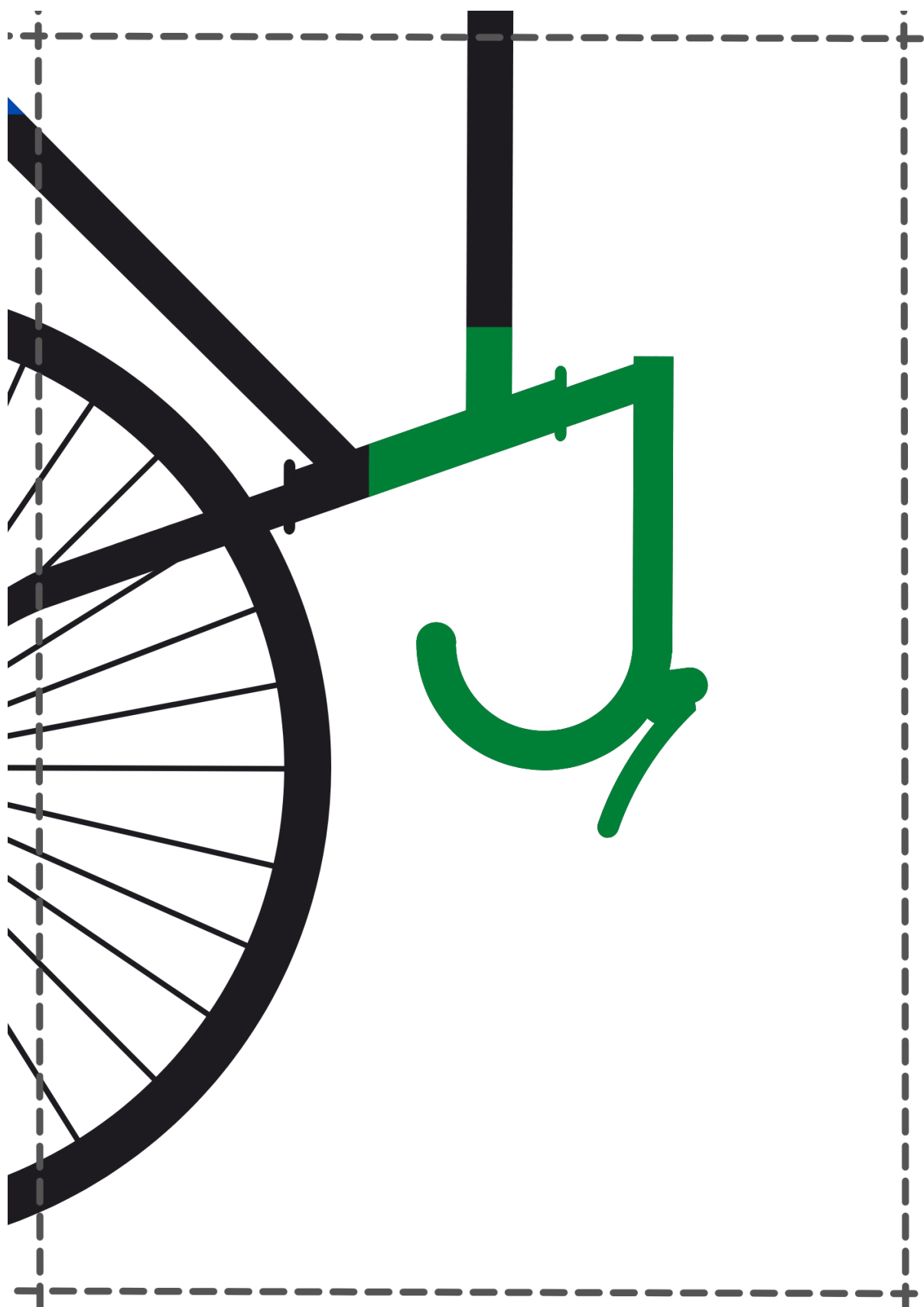
Po sklejeniu, rower ma wyglądać tak:

Korzyści - co mnie napędza

Obawy - co mnie hamuje

Co wnoszę - dlaczego mogę prowadzić?

Spotkanie grupowe nr 2 dla uczestników

Cele: poznanie poszczególnych etapów programu i zrozumienie jego struktury; wzbudzenie motywacji do udziału w Tutoringu Koleżeńskim; omówienie korzyści wynikających z udziału w programie oraz integracja.

Czas trwania: 60 min + przerwa

Wskazówki: scenariusz optymalny dla grupy 4-6 czwartoklasistów.

1. Przywitanie

Czas: 5 min

Cele: poznanie planu i przebiegu spotkania, zapewnienie przewidywalności spotkania.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1,
- przestrzeń (ustaw w kręgu krzesła dla każdego uczestnika, w środku kręgu ustaw stół/ławkę, jeśli ławka jest jednoosobowa, połącz dwie).

Przebieg

1. Przywitaj uczniów i wskaż miejsca do zajęcia w kręgu.
2. Następnie przedstaw plan spotkania (załącznik nr 1):
 - poznanie się (10 min),
 - cel programu (5 min),
 - przebieg programu (5 min),
 - przerwa (5 min)
 - dylematy (15 min),
 - korzyści (15 min),
 - zakończenie (5 min).

2. Zabawa zapoznawcza

Czas: 10 min

Cele: poznanie innych uczniów, lodołamacz - obniżenie lęku, stworzenie przyjaznej atmosfery, integracja uczniów.

Przygotuj:

- czyste kartki - tyle, ilu uczniów bierze udział w spotkaniu,
- wydrukowany i porozcinany dla każdego ucznia załącznik nr 2 - karta „O mnie”,
- kredki (dla uczniów, którzy wolą rysować niż pisać).

Przebieg

1. Na początku ćwiczenia rozdaj uczniom kartki i poproś, aby każdy napisał na niej swoje imię (zrobił wizytówkę) i położył ją na stole przed sobą tak, żeby inni uczniowie widzieli. Uczeń przedstawia się, podając swoje imię i klasę, do której chodzi.
2. Uczniowie otrzymują kartę „O mnie” (załącznik nr 2), na której rysują lub zapisują odpowiedzi na pytania:
 - Czym się interesuję?
 - Jaka jest moja ulubiona potrawa?
3. Uzupelnioną kartę oddają prowadzącemu.
4. Sprawdź, czy uczniowie mają przed sobą swoje wizytówki. Jeśli nie, poproś uczniów o ułożenie ich na stole. Za chwilę będą Wam potrzebne.
5. Wymieszaj karty „O mnie” i przeczytaj pierwszą z nich:
„Pierwsza osoba interesuje się____ Jej ulubioną potrawą jest____ Jak myślicie, kto to narysował/napisał? Weźcie do ręki długopis i na mój sygnał połóżcie na wizytówce osoby, która to napisała/narysowała”.
6. Powiedz START/TERAZ. Uczniowie kładą długopis na wybranej wizytówce. Sprawdź, czy wszyscy wskazali długopisem jedną wizytówkę. Poproś osobę, której dotyczył opis, o ujawnienie się.
7. W ten sam sposób poznajemy i zgadujemy karty pozostałych osób.

3. O programie - cel, dla kogo - rozmowa

Czas: 5 min

Cele: wyjaśnienie dlaczego uczniowie biorą udział w programie, wzrost motywacji do uczestniczenia w Tutoringu Koleżeńskim.

Przygotuj:

- tablicę lub dużą kartkę.

Przebieg

1. Zadaj pytanie: Co się zmieniło w IV klasie? Moderuj rozmowę, naprowadzając uczniów na odpowiedzi i zapisz je na kartce lub tablicy:

- nowe przedmioty szkolne,
 - nowi nauczyciele,
 - różne sale,
 - oceny.
2. Wyjaśnij: „Żeby było łatwiej odnaleźć się w tej nowej sytuacji, koledzy ze starszych klas będą przez najbliższe cztery tygodnie wykonywać z wami, podczas przerwy, różne zabawne wyzwania i ćwiczenia”.
 3. Podkreśl, że będzie to miły, wesoły czas, spędzony na wspólnej zabawie.

4. Przebieg programu - co wydarzy się dalej?

Czas: 5 min

Cele: poznanie i zrozumienie celu, przebiegu programu Tutoringu Koleżeńskiego na każdym z jego etapów, zapewnienie przewidywalności dalszych spotkań.

Przygotuj:

- infografikę przedstawiającą dalszy przebieg programu (załącznik nr 3) - dla każdego ucznia 1 sztuka.

Przebieg

1. Wręcz każdemu uczniowi infografikę przedstawiającą dalszy przebieg programu (załącznik nr 4).
2. Następnie omów kolejne etapy programu:
 - **Spotkanie zapoznawcze** - na to spotkanie zapraszamy wszystkie pary. Poznacie wtedy swoich kolegów i podpiszecie “Umowy koleżeńskie”. Warto podać datę, godzinę i miejsce tego spotkania oraz poprosić uczniów, by zapisali te informacje przy tym spotkaniu na otrzymanej infografice.
 - **1. tydzień** - po zapoznaniu się ze starszym kolegą zaczniecie spotkać się na długiej przerwie. Na spotkaniach będziecie wykonywać wyzwania z Czelendżera. Wyzwanie na każdy dzień będzie czekało na was _____ (np. w pudełku w portierni). Wraz z każdym ukończonym wyzwaniem będziecie otrzymywać kolejne elementy układanki. Zadania w pierwszym tygodniu będą dotyczyły was i waszej starszej koleżanki/starszego kolegi.
 - **2. tydzień** - w drugim tygodniu nadal spotykacie się ze starszym uczniem podczas wyznaczonej przerwy. Rozpoczną się wyzwania dotyczące szkoły.
 - **Spotkanie integracyjne** - na to spotkanie przyjdziecie wszyscy z waszymi starszymi koleżankami/kolegami. Warto podać datę, godzinę i miejsce tego

spotkania oraz poprosić uczniów, by zapisali te informacje przy tym spotkaniu na otrzymanej infografice.

- **3. tydzień** - w trzecim tygodniu będziecie kontynuować wyzwania dotyczące szkoły - nadal spotykacie się ze starszym kolegą na wyznaczonej przerwie.
- **Spotkanie integracyjne** - ponownie na to spotkanie przyjdziecie wszyscy z waszymi tutorami. Warto podać uczniom datę, godzinę i miejsce tego spotkania oraz poprosić uczniów, by zapisali te informacje przy tym spotkaniu na otrzymanej infografice.
- **4. tydzień** - ostatni tydzień będzie etapem grupowym, w trakcie którego będziecie ze starszą koleżanką/starszym kolegą oraz wspólnie z innymi parami wykonywać zadania.
- **Spotkanie kończące** - na koniec spotkamy się wszyscy razem, by podsumować udział w programie oraz podziękować sobie za wspólnie spędzony czas. Warto podać datę, godzinę i miejsce tego spotkania oraz poprosić uczniów, by zapisali te informacje przy tym spotkaniu na otrzymanej infografice.

5. Przerwa lub energizer „Przybij piątkę”

Czas: 5 min

Cel: zaspokojenie potrzeb grupy: podniesienie poziomu energii lub odpoczynek.

Przebieg

Jeśli widzisz, że uczestnicy grupy są zmęczeni i potrzebują przerwy od interakcji, zarządz 10 min odpoczynku.

Możesz też zaproponować zabawę ruchową, która przebiega następująco:

1. Ustaw krąg z krzesel. Poproś, aby jeden chętny uczeń stanął w środku. Pozostali siadają na krzesłach.
2. Poproś uczniów, żeby po kolei przypomnieli jak mają na imię.
3. Wszyscy siedzący uczniowie podnoszą rękę tak, jakby chcieli przybić piątkę.
4. Rozpocznij zabawę - wypowiedz imię jednej z siedzących osób.
5. Uczeń w środku ma za zadanie jak najszybciej przybić piątkę tej osobie, której imię wypowiedział.
6. Osoba, której imię zostało wypowiedziane, może „uratować się” od przybicia piątki, wypowiadając imię innego dziecka, które siedzi w kręgu.
7. Jeśli osoba, której imię zostało wypowiedziane, nie zdąży powiedzieć innego imienia albo wypowie imię osoby stojącej w środku, wchodzi do środka.

8. Uczeń, który przybił piątkę, zajmuje jej miejsce.

Wskazówka: jeśli uczniowie nie lubią dotyku/przybijania piątki, można ustalić, że osoba stojąca na środku - po usłyszeniu imienia kogoś z kręgu - ma podejść do tej osoby tak blisko, żeby czubki butów obu osób prawie się ze sobą stykały. W tej sytuacji dobrze, żeby uczniowie powiększyli krąg - stworzyli większe przestrzenie między sobą.

6. Dylematy

Czas: 15 min

Cel: omówienie potencjalnych trudności i wyzwań oraz obaw związanych z udziałem w programie Tutoringu Koleżeńskiego.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 4 - dylematy; porozcinaj pytania, które zostaną przekazane uczniom - część A;
- wydrukowany załącznik nr 4 część B - jeśli uważasz, że uczniowie mogą potrzebować zabrać ze sobą zapisane odpowiedzi, które wcześniej omówicie - przygotuj tyle sztuk, ile chcesz po omówieniu rozdać uczniom.

Przebieg

1. Rozdaj karteczki z zapisanymi pytaniami (załącznik nr 4 - część A). Każdy uczeń dostaje przynajmniej 1 pytanie i zastanawia się nad odpowiedzią. Jeśli mamy w grupie więcej niż 5 uczniów, to dzieci przygotowują odpowiedź na pytanie w parze.
2. Każdy z uczniów/pary czyta pytanie i proponuje odpowiedź. Wyznacz kolejność czytania i moderuj rozmowę tak, żeby pojawiły się poniższe odpowiedzi.

- **Co zrobić, jeśli nie będzie mnie w szkole?**

Odpowiedź: Twoi rodzice dadzą znać opiekunowi, a opiekun poinformuje kolegę. Niewykonane wyzwania będziecie mogli wykonać w później ustalonym terminie.

- **Czy po zakończeniu programu będę dalej tak często spotykać się z kolegą?**

Odpowiedź: Podczas ostatniego spotkania grupowego będziemy ustalać, czy i jak często będziecie spotykać się po zakończeniu programu.

- **Co się stanie, jeśli będę chciał(-a) zakończyć swój udział w programie wcześniej?**

Odpowiedź: Wykonanie wszystkich zadań pozwoli wam ułożyć całą układankę, lepiej poznać innych uczniów i szkołę. Warto ukończyć program. Jeśli jednak z jakiegoś powodu będziesz chciał(-a) zakończyć swój udział, możesz to zrobić, ale wcześniej trzeba omówić to z opiekunem.

- **Co, jeśli starszy kolega nie pojawi się w umówionym miejscu na przerwie?**

Odpowiedź: Zgłoś się do opiekuna.

Wskazówka: warto, żeby uczniowie zapisali, w jakich dniach i godzinach można zgłosić się do opiekuna.

- **Kto wpisuje odpowiedzi do karty z Czelendźera? Kto wykonuje wyzwania ja czy kolega z drużyny?**

Odpowiedź: Każdy z was spróbuje zrobić to samodzielnie, a jeśli będziecie potrzebowali, żeby pomógł wam w tym starszy uczeń, to powiecie mu o tym. Będą też takie wyzwania, które wykonuje się wspólnie.

- **Co się stanie, jeśli nie uda nam się wykonać lub dokończyć zadania?**

Odpowiedź: Możecie je dokończyć na kolejnym spotkaniu lub na dodatkowo ustalonej z kolegą przerwie.

3. Zapytaj, czy uczniowie mają jeszcze jakieś wątpliwości lub pytania. Jeśli się pojawią, odpowiedz na nie zwięźle. Jeśli uczeń ma jeszcze jakieś obawy, to jest to dobry moment na ich omówienie. Jeśli nie ma na to czasu, ustal z nim termin indywidualnego spotkania.
4. Powiedz: „jeśli pojawią się w trakcie programu dodatkowe pytania, dylematy, to można się z nimi na bieżąco zgłaszać do mnie”. Przypomnij, kiedy i jak można się z Tobą kontaktować.

7. Korzyści

Czas: 15 min

Cele: wskazanie korzyści z udziału w programie Tutoringu Koleżeńskiego, budowanie motywacji uczniów do udziału w programie.

Przygotuj:

- wydrukowaną Kartę korzyści - skrzynię skarbów i monety (załącznik nr 5) -

dla każdego ucznia po jednym egzemplarzu (uwaga! załącznik jest w formie męskiej i żeńskiej do wyboru); monety dobrze jest wcześniej wyciąć.

Przebieg

1. Każdy z uczniów otrzymuje swój zestaw wyciętych monet (załącznik nr 5) z wypisanymi przykładowymi korzyściami, które mogą wypłynąć z udziału w programie:
 - będę lepiej znał(-a) szkołę,
 - będę miał(-a) nowych kolegów,
 - będę lepiej znał(-a) pracowników szkoły,
 - będę miał(-a) miłe wspomnienia,
 - fajnie spędzę czas na przerwach.
2. Zadaniem każdego ucznia jest wybranie i położenie na Karcie korzyści (skrzyni) tych korzyści (monet), które chcieliby wynieść z programu. Mogą umieścić na karcie wszystkie monety oraz dodać inne, dodatkowe.

8. Zakończenie

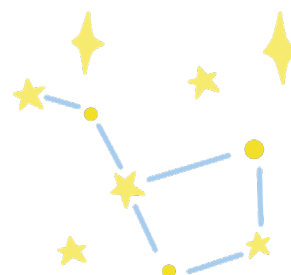
Czas: 5 min

Przebieg

Odhacz na planie ostatni punkt i przypomnij uczestnikom, kiedy jest następne spotkanie. Powiedz, że na kolejnym spotkaniu uczniowie poznają przydzieloną im starszą koleżankę/starszego kolegę, z którą/którym będą tworzyć dwuosobową drużynę.

ZAŁĄCZNIKI

1. Plan spotkania.
2. Karta „O mnie”.
3. Infografika dotycząca przebiegu programu.
4. Dylematy.
5. Karta korzyści: skrzynia skarbów i monety.

Plan spotkania

- Poznanie się (10 min)
- Cel programu (5 min)
- Przebieg programu (5 min)
- Przerwa (5 min)
- Dylematy (15 min)
- Korzyści (15 min)
- Zakończenie (5 min)

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

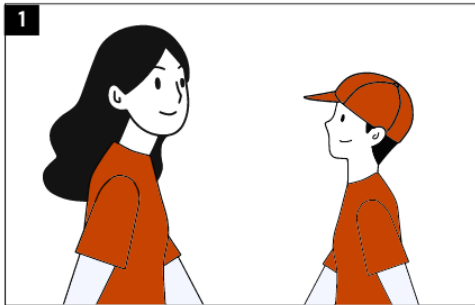
Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Interesuję się:

Moją ulubioną potrawą jest:

Co się wydarzy?

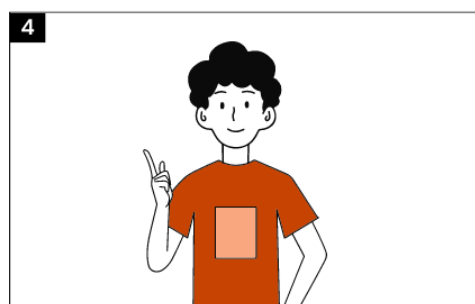
Na kolejnym spotkaniu poznasz tutora - koleżankę lub kolegę ze starszej klasy.

Przez 4 tygodnie, na dużej przerwie, będziesz spotykał się z tutorem i wykonywał różne zabawne ćwiczenia.

Raz w tygodniu weźmiesz udział w spotkaniach grupowych z innymi dziećmi.

KONIEC

Po 4 tygodniach:

- będziesz znał nowych kolegów,
- będziesz lepiej znał szkołę.

Dylematy

Część A - jedna dla całej grupy

Co zrobić, jeśli nie będzie mnie w szkole?

Czy po zakończeniu programu będę dalej tak często spotykać się z kolegą?

Co się stanie, jeśli będę chciał(-a) zakończyć swój udział w programie wcześniej?

Co mam zrobić, jeśli starszy kolega nie pojawi się w umówionym miejscu na przerwie?

Kto wpisuje odpowiedzi do karty z Czelendżera?

Kto wykonuje wyzwania - ja czy kolega z drużyny?

Co się stanie, jeśli nie uda nam się wykonać lub dokończyć zadania?

Tutaj wpisz swoje pytanie lub wątpliwość związaną z Twoim udziałem w Tutoringu Koleżeńskim:

Dylematy

Część B - dodatkowa - do wydrukowania uczniom, którzy chcą zabrać ze sobą omówione dylematy

Co zrobić, jeśli nie będzie mnie w szkole?

Twoi rodzice dadzą znać opiekunowi, a opiekun poinformuje kolegę. Niewykonane wyzwania będziecie mogli wykonać później.

Czy po zakończeniu programu będę dalej tak często spotykać się z kolegą?

Podczas ostatniego spotkania grupowego będziemy ustalać, czy i jak często będziecie spotykać się po zakończeniu programu.

Co się stanie, jeśli będę chciał(-a) zakończyć swój udział w programie wcześniej?

Wykonanie wszystkich zadań pozwoli Wam ułożyć całą układankę, lepiej poznać innych uczniów i szkołę. Warto ukończyć program. Jeśli jednak z jakiegoś powodu będziesz chciał(-a) zakończyć swój udział, możesz to zrobić, ale wcześniej trzeba omówić to z opiekunem.

Co mam zrobić, jeśli starszy kolega nie pojawi się w umówionym miejscu na przerwie?

Zgłoś się do opiekuna.

Kto wpisuje odpowiedzi do karty z Czelendżera? Kto wykonuje wyzwania - ja czy kolega z drużyny?

Spróbuj zrobić to samodzielnie, a jeśli będziesz potrzebować, żeby pomógł Ci w tym starszy uczeń, to powiedz mu o tym. Będą też takie wyzwania, które będziecie wykonywać wspólnie z kolegą lub nawet z innymi drużynami.

Co się stanie, jeśli nie uda nam się wykonać lub dokończyć zadania?

Możecie je dokończyć na kolejnym spotkaniu lub na dodatkowo ustalonej z kolegą przerwie.

Będę lepiej
znał szkołę

Będę miał
nowych
kolegów

Będę
lepiej znał
pracowników
szkoły

Będę
miał miłe
wspomnienia

Fajnie
spędzę czas na
przerwach

Będę lepiej
znała szkołę

Będę
miała nowych
kolegów

Będę
lepiej znała
pracowników
szkoły

Będę
miała miłe
wspomnienia

Fajnie
spędzę czas na
przerwach

Spotkanie grupowe nr 3 - zapoznawcze

Cele: poznanie się uczestników z przypisanymi im tutorami i ustalenie przez każdą parę uczestnik-tutor zasad spotkań w ramach Tutoringu Koleżeńskiego. Przypomnienie poszczególnych etapów programu oraz terminu rozpoczęcia wykonywania wyzwań zawartych w Czelendźerze.

Czas trwania: 60 min + przerwa

Wskazówki: spotkanie optymalne dla grupy 3-6 par uczestnik-tutor.

1. Wprowadzenie

Czas: 5 min

Cel: poznanie planu spotkania.

Przygotuj

- tablicę lub kartkę, na której zapiszesz plan spotkania.

Przebieg

1. Przywitaj grupę i powiedz, że dzisiaj każdy pozna osobę, z którą będzie przez najbliższy miesiąc tworzył drużynę i wykonywał różne ciekawe wyzwania.

Przedstaw plan spotkania (można zapisać na tablicy/dużej kartce):

- Poznajemy się.
- Jak będzie wyglądał program Tutoringu Koleżeńskiego?
- Umowa koleżeńska.
- Historia pt. „Podróż Sola”.

2. Znajdź swoją parę

Czas: 5 min

Cele: integracja i poznanie się uczniów, poznanie się uczestnika ze swoim tutorem.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1. Porozcinaj zdjęcia ze zwierzętami - potrzebujesz

tyle zwierząt, ile masz par. Następnie każde zdjęcie zwierzęcia przetnij na pół - po połowie dla każdej osoby w parze (każdą połówkę możesz podpisać imieniem ucznia, by nie pomylić się przy rozdawaniu obrazków uczniom - połówki tego samego obrazka mają otrzymać osoby z jednej pary uczestnik-tutor).

Przebieg

1. Uczniowie (tutorzy i czwartoklasiści) nie wiedzą, kto jest z kim w parze. Zabawa ta pozwoli dokonać wcześniej ustalonego przez opiekuna przydziału.
2. Każdy uczeń dostaje pół obrazka ze zwierzęciem (załącznik 1). Osoby z przydzielonej pary mają dwie połówki tego samego obrazka, np. uczeń z IV klasy otrzymał pół kota, to jego tutor również powinien dostać obrazek z drugą połową kota (ważne, żebyś nie dał tych samych obrazków uczniom z różnych par).
3. Zadaniem uczniów jest znalezienie drugiej osoby z pary (z takim samym zwierzęciem).
4. Po odnalezieniu swojej pary uczniowie siadają obok siebie.
5. Powiedz uczniom, że w takich parach uczniowie będą spotykać się od najbliższego poniedziałku (lub innego terminu) na wyznaczonej przerwie.

Wskazówka: jeśli uznasz, że zabawa jest za łatwa, możesz zwiększyć poziom trudności, rozcinając dodatkowo połówki obrazka na mniejsze części. W takiej wersji zabawy każdy uczeń musi w pierwszej kolejności ułożyć swoje puzzle, a następnie szukać drugiej osoby, która ma drugą część obrazka.

3. Poznajemy się

Czas: 10 min

Cel: poznanie się uczniów w parze.

Przygotuj

- tablicę lub dużą kartkę, na której zapiszesz pytania, jakie mają zadawać sobie uczniowie w przydzielonych parach;
- kartki i długopisy - dla uczniów, którzy chcieliby zapisywać odpowiedzi.

Przebieg

1. Poinformuj uczniów, że za chwilę będą zadawać sobie pytania, by lepiej się poznać. Następnie każdy uczeń opowie, co zapamiętał o osobie, z którą

rozmawiał - można zapisywać odpowiedzi koleżanki/kolegi.

2. Zapisz na tablicy poniższe pytania:
 - Jak masz na imię?
 - Do której klasy chodzisz?
 - Co lubisz robić w wolnym czasie?
3. W parach każdy z uczniów zadaje te pytania drugiej osobie i zapamiętuje odpowiedzi (można zapisywać).
4. Po rozmowie w parach uczniowie po kolei przedstawiają kolegę, z którym rozmawiali (mówią, jak ma na imię, do której klasy chodzi i co lubi robić w wolnym czasie). W wersji łatwiejszej każdy z uczniów przedstawia siebie, odpowiadając na powyższe pytania.

4. Co się wydarzy - wspólne układanie komiksu

Czas: 10 min

Cele: przypomnienie kolejnych etapów przebiegu programu Tutoringu Koleżeńskiego, zwizualizowanie tego, co się wydarzy w najbliższych tygodniach w ramach programu.

Przygotuj:

- stół, na którym wspólnie z grupą odtworzycie graficzną wersję przebiegu programu;
- wydrukuj załącznik nr 2 i rozetnij poszczególne elementy przedstawiające etapy przebiegu programu.

Przebieg

1. Zaczynij od opowiedzenia o najważniejszych elementach programu. W trakcie zadaj pytania zgodnie z poniższymi wskazówkami:
 - W ramach programu Tutoringu Koleżeńskiego uczeń z IV klasy będzie spotykał się z przydzielonym tutorem z klasy starszej.
 - Poproś, żeby podnieśli ręce uczniowie z IV klas, potem poproś o podniesienie rąk tutorów.
 - Spotkania pary (uczeń klasy IV i tutor) będą odbywały się w czasie przerwy 4 razy w tygodniu przez 4 tygodnie.
 - Pytanie do grupy: ile w takim razie będzie wszystkich spotkań danej pary na przerwach?
 - Podczas tych przerw osoby z pary wykonują razem wyzwanie zgodnie z otrzymaną instrukcją.

- Będą też obowiązkowe spotkania grupowe.
 - Zaczynamy i kończymy udział w programie w tych samych parach.
2. Połóż na środku kartki z wyciętymi elementami przebiegu programu (załącznik nr 2 - analogiczny do infografiki z poprzednich spotkań). Opowiedz, co będzie się działo tydzień po tygodniu, prosząc grupę o podawanie kolejnych elementów przedstawiających, co po kolei wydarzy się w ramach programu.
 3. Możesz zacząć słowami: „Dzisiaj rozpoczynamy nasz program. Jest to moment, w którym uczniowie IV klas (znajdźcie obrazek z uczniem z IV klasy) poznali swojego tutora (znajdźcie obrazek z tutorem). Następnie...” - tutaj przedstawiamy analogicznie przebieg programu, układając jednocześnie historyjkę obrazkową.
 4. Po omówieniu wszystkich etapów Tutoringu Koleżeńskiego poinformuj, że od najbliższego... (np. poniedziałku) uczniowie zaczną codzienne spotkania z osobą ze swojej drużyny na wyznaczonej przerwie. Powiedz: „Za chwilę usiądziecie razem ze swoją parą i ustalicie szczegóły waszych spotkań”.

5. Umowa koleżeńska

Czas: 15 min

Cele: ustalenie zasad, ram czasowych i innych ważnych informacji niezbędnych do realizacji programu Tutoringu Koleżeńskiego.

Przygotuj:

- Umowę koleżeńską (załącznik nr 3) - dla każdego ucznia (czwartoklasisty oraz tutora) po 1 sztuce,
- osobną ławkę dla każdej pary uczestnik-tutor.

Przebieg

1. Poproś, żeby każda para uczestnik-tutor usiadła przy osobnej ławce. Powiedz, że za chwilę każda z par ustali szczegóły dotyczące ich spotkań w ramach Tutoringu Koleżeńskiego.
2. Wręcz każdemu uczniowi Umowę koleżeńską (załącznik nr 3).
3. Omów treść umowy, naprowadzając pary na sformułowanie właściwych ustaleń. Zadawaj uczniom pytania, co ich zdaniem można wpisać w poszczególnych punktach Umowy koleżeńskiej. Po omówieniu każdego punktu daj uczniom czas, żeby wpisali to, na co się zgadzają w swoich parach. Poniżej znajdziesz informacje, co powinno znaleźć się w poszczególnych punktach umowy.

Będziemy spotykać się:

wpisujemy 4 dni tygodnia, w których pary będą się spotykały.

Dzień bez spotkań to:

wpisujemy dzień, w którym tutorzy będą mieć odprawę.

Cele spotkań

Na przykład: lepsze poznanie szkoły, nowych przedmiotów, nauczycieli, poznanie innych osób, które mogą stać się moimi znajomymi, fajne spędzenie czasu.

W trakcie naszych spotkań będziemy razem wykonywać zadania z Czelendźera.

Opiekunem spotkań będzie pani: Twoje imię i nazwisko.

Strony ustalają, że będą zgłaszały opiekunowi wszystkie istotne informacje związane z udziałem w Tutoringu Koleżeńskim.

Omawiając ten punkt umowy, powiedz, że chodzi na przykład o następujące sytuacje: spotkanie się nie odbyło, nie udało się wykonać wyzwania, nie podobają mi się spotkania, nie wiem, jak wykonać zadanie, jestem zmęczony i nie mam ochoty wykonać zadania.

Informacje o nieobecnościach

Na przykład: wiadomość wysłana do opiekuna przez dziennik elektroniczny, telefon do opiekuna.

Gdzie trzymamy Czelendźer

Na przykład: w szafce tutora, na portierni.

Przy tym punkcie omawiamy, w jaki sposób danej parze będą udostępniane wyzwania na każdy dzień. Przykładowo: uczniowie mogą codziennie odbierać wyzwania zostawiane przez opiekuna w portierni i po wykonaniu przechowywać je np. w szafce tutora.

Inne ustalenia

Na przykład: szczególne potrzeby którejś ze stron, planowane nieobecności.

Przy tym punkcie warto wpisać szczególne potrzeby którejś ze stron. Jeśli posiadasz takie informacje o konkretnym uczniu i uznasz, że osoba z jego pary powinna o tym wiedzieć, należy wcześniej ustalić z uczniem, czy zgadza się, żeby taką informację przekazać koledze.

5. Zabawa - imiona

Czas: 5 min

Cel: utrwalanie imion przez osoby z tej samej pary.

Przygotuj:

- pustą przestrzeń (im więcej miejsca, tym ćwiczenie może trwać dłużej i sprawić więcej radości). Żeby utrudnić wykonanie ćwiczenia, ustaw kilka przeszkód, np. krzesło, plecak, ławkę.

Przebieg

1. Zaznacz na podłodze linię startu i mety.
2. Powiedz czwartoklasistom, że będą nawigować swoich tutorów. Za każdym razem, zanim powiedzą, w którym kierunku ma iść kolega, muszą wypowiedzieć najpierw jej/jego imię. Podaj przykład: „jeśli chcę, żeby Ania skręciła w lewo, muszę powiedzieć - Ania, w lewo. Jeśli powiem tylko - w lewo, Ania nie powinna wykonać polecenia i powinna dalej iść przed siebie.
3. Ustaw tutorów na linii startu tak, by stali pod lekkim kątem do linii mety. Jeśli będą stali na wprost mety, zabawa może się nie udać, bo uczniowie będą mogli dotrzeć do celu bez zmiany kierunku. Przed startem upomnij tutorów, aby szli prosto przed siebie wolnym krokiem. Uczestnicy mogą iść obok.
4. Pilnuj zasady: tutorzy zmieniają kierunek tylko wtedy, gdy usłyszą swoje imię. Wspieraj uczniów w wypowiedzianiu poprawnych komunikatów.
5. Jeśli uczeń napotka przeszkodę, np. dojdzie do ściany, to zgodnie z zasadą, że sam nie może zmienić kierunku, zatrzymuje się przed przeszkodą, przebijając nogami, jakby szedł w miejscu. Zmienia kierunek dopiero po usłyszeniu prawidłowego komunikatu od kolegi z drużyny.
6. Po dotarciu tutorów do mety uczniowie wracają na linię startu i następuje zamiana ról. Teraz tutor będzie nawigował czwartoklasistę.
7. Zakończ zabawę, gdy ostatnia osoba pomoże swojemu koledze dotrzeć do mety.
8. Na zakończenie zabawy wszyscy na „trzy cztery” wykrzykują imię osoby ze swojej pary.

6. Historia „Podróż Sola”

Czas: 5 min

Cel: wprowadzenie do fabuły towarzyszącej wyzwaniom, wzrost motywacji do wykonywania wyzwań.

Przygotuj:

- wydrukowaną historię „Podróż Sola” (załącznik nr 4),
- wydrukowane plansze do zbierania układek (załącznik nr 5) - tyle, ile par bierze udział w spotkaniu.

Przebieg

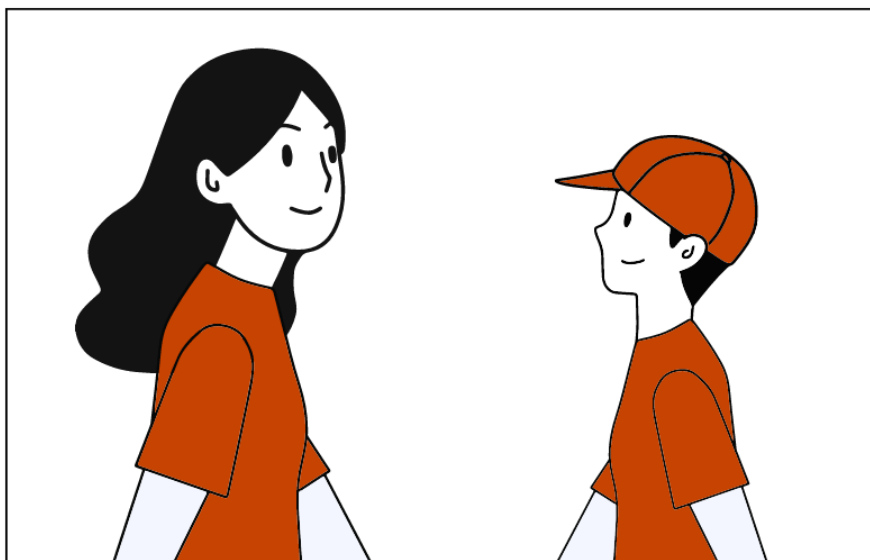
1. Powiedz, że za chwilę drużyny rozpoczną wykonywanie wyzwań przygotowanych dla nich przez Sola. Jeśli uczniowie zaczną dopytywać, kim jest Sol, powiedz, że nie możemy go poznać, bo się ukrywa. Za chwilę dowiedzą się, dlaczego.
2. Przeczytaj historię „Podróż Sola” (załącznik nr 4).
3. Powiedz, że Sol będzie zostawiał dla nich wskazówki, które otrzymają z każdym wyzwaniem. Przypomnij, kiedy i gdzie będzie czekało na nich pierwsze wyzwanie.
4. Wręcz każdej parze planszę do zbierania układek. Podpowiedz, gdzie mogą ją przechowywać, żeby im nie zginęła. Po każdym wykonanym wyzwaniu będą przykleić na planszę zdobytą układkę.

ZAŁĄCZNIKI

1. Obrazki ze zwierzętami dla par.
2. Przebieg programu - układanie komiksu.
3. Umowa koleżeńska.
4. Historia pt. „Podróż Sola”.
5. Plansza na układki.

Poznajemy się

Wyzwania z tutorem

Wyzwania z tutorem

Wyzwania z tutorem

Wyzwania z tutorem

Spotkanie integracyjne nr 1

Spotkanie na zakończenie

Spotkanie integracyjne nr 2

TYDZIEŃ 1.

TYDZIEŃ 2.

TYDZIEŃ 3.

TYDZIEŃ 4.

Umowa koleżeńska

zawarta w ramach programu Tutoringu Koleżeńskiego w dniu _____

Będziemy spotykać się w każdy _____

podczas przerwy o godz. _____. Miejscem spotkań będzie: _____

Dzień bez spotkań to _____

Pierwsze spotkanie odbędzie się _____

Cele spotkań:

W trakcie naszych spotkań będziemy razem:

Opiekunem spotkań będzie p. _____

Będziemy zgłaszać opiekunowi wszystkie istotne informacje związane z udziałem w Tutoringu Koleżeńskim.

W razie nieobecności:

Gdzie trzymamy Czelendź: _____

Inne ustalenia:

Podpis ucznia

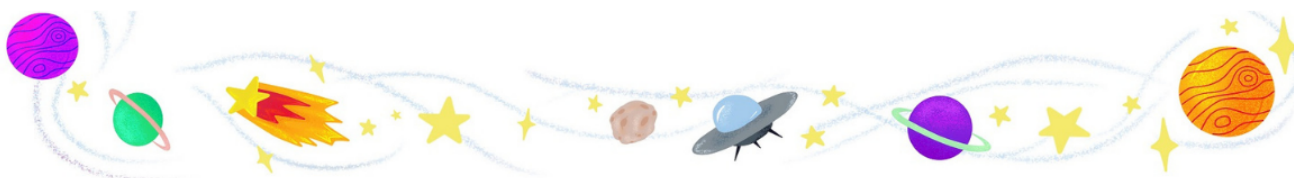
Podpis ucznia

PODRÓŻ SOLA

Jak wszystkim wiadomo, nad Orionem przebiega szlak dostawców pyłu kosmicznego. Pył jest głównym surowcem wykorzystywanym w produkcji paliw kosmicznych. W każdy poniedziałek Sol na pokładzie swojego pyłtraka odbywa lot dostawczy pomiędzy Gwiazdozbiorem Oriona a trzecim ramieniem Drogi Mlecznej. Tym razem burza magnetyczna przeszkodziła w transporcie pyłu. W wyniku silnego uderzenia Sol i jego pyłtrak z impetem spadli na nieznaną mu planetę. Pyłtrak, zgodnie z zaprogramowaną procedurą ratunkową, rozkawałkował się automatycznie na układki. W chwili rozszczepienia układki, zgodnie z procedurą, przemieszczają się do najbliższego zabudowania. W ten sposób pyłtrak rozproszył się po różnych zakamarkach tajemniczego budynku. Ze wstępnych ustaleń Sola wynika, że planeta, na którą trafił, nazywa się Ziemia, a budynek, w którym poutykały części jego pyłtraka, nazywany jest szkołą.

Cztery tygodnie - tyle galaktyka Oriona jest w stanie przetrwać bez dostawy pyłu. Czasu pozostało więc niewiele. Sol zbiera ochotników, którzy pomogą mu zebrać układki - rozproszone części pyłtraka. Do drużyny wybrał Was. Jesteście gotowi na pierwszą misję?

TU POWSTAJE PYŁTRAK

15

6

11

13

10

1

16

2

5

12

14

4

8

3

7

9

Spotkanie grupowe nr 4 - integracyjne

Cele: integracja uczniów, nawiązanie relacji pomiędzy czwartoklasistami, podtrzymanie motywacji do udziału w programie.

Czas trwania: 60 min

Wskazówki: scenariusz optymalny dla grupy 3-6 par.

1. Niech wstaną wszyscy, którzy lubią to, co ja

Czas: 5 min

Cele: integracja i poznanie się uczniów

Przygotuj:

- krzesła ustawione w kręgu (o jedno krzesło mniej niż jest uczniów).

Przebieg

1. Stań na środku kręgu i dokończ zdanie: „Zmieniają miejsce wszyscy, którzy tak, jak ja, lubią...”.
2. Osoby, które wstały, szukają innego wolnego miejsca. Ten, kto nie zdąży usiąść, staje na środku kręgu i kończy zdanie: „Zmieniają miejsce wszyscy, którzy tak, jak ja, lubią...”. Kontynuujemy analogicznie tak, żeby każdy uczeń miał szansę stanąć w środku. Przed zakończeniem zabawy powiedz, że to ostatnia runda.
3. Po zakończonej zabawie każdy siada na swoim krześle. Podsumuj, co lubi większość uczniów; dopytaj, co zapamiętali z zabawy. Jeśli któryś uczeń nie miał możliwości wypowiedzieć się podczas zabawy (nie był w środku kręgu), zapytaj go, co lubi. Osoby, które lubią to samo, mogą podnieść rękę.

2. Anagramy

Czas: 25 min

Cele: integracja i poznanie się uczniów.

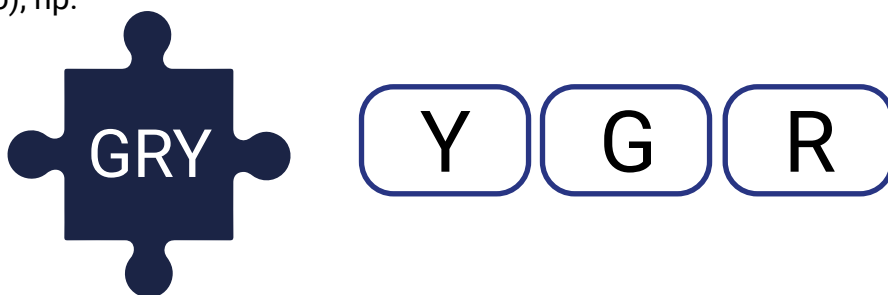
Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1 - anagramy (część A i część B - po 1 sztuce);

- wydrukowany załącznik nr 1 część C - puzzle na zainteresowania (niebieskie) - będziesz potrzebował minimum 10-12;
- wydrukowany załącznik nr 1 część D - puzzle na imiona (żółte) - tyle, ilu jest uczestników i tutorów + kilka zapasowych;
- długopisy i 2 pary nożyczek, 2 kartki A4;
- krzesła ustawione w kręgu, 2 stoły/2 ławki.

Przebieg

1. Podziel uczniów na grupę tutorów i czwartoklasistów.
2. Rozdaj każdej grupie wydrukowany załącznik nr 1 (część A - dla tutorów, część B - dla uczniów IV klasy) oraz puzzle wycięte z załącznika nr 1 (część C - puzzle).
3. Zadaj pytanie:
 - „Czy wiecie, czym są anagramy?”
 - Wyjaśniamy: „To takie wyrazy, w których poprzestawiano litery. Na przykład (piszemy na tablicy: OKT) to jest anagram. Jak sądzicie, jakie słowo jest ukryte w tym anagramie?”
 - Odpowiedź: „KOT”.
 - „Waszym zadaniem będzie teraz stworzenie takich anagramów dla drugiej grupy”.
4. Uczniowie przygotowują anagramy dla drugiej grupy i wycinają stworzone słowa, a następnie wymieniają się między grupami (tutorzy przekazują przygotowane anagramy młodszym uczniom i odbierają od nich anagramy).
5. Uczniowie, współpracując ze sobą w grupach, próbują odgadnąć zaszyfrowane wyrazy, po czym zapisują je na otrzymanym puzzlu (na jednym puzzlu - jedno słowo), np.

6. Poproś uczniów, żeby wrócili do kręgu i położyli puzzle z rozszyfrowanymi anagramami na stół, tak żeby wszyscy mogli je zobaczyć.
7. Rozdaj puste puzzle na imiona. Każdy wpisuje swoje imię. Kilka pustych puzzli odłóż na bok.
8. Poproś, aby każdy po kolei dołączył puzzel ze swoim imieniem do puzzla z zainteresowaniem, które jest mu bliskie (jeśli uczeń chce dołączyć swoje imię

do więcej niż jednego puzzla, może skorzystać z puzzla zapasowego, na którym wpisuje swoje imię). Przykład:

9. Moderuj rozmowę o zainteresowaniach.

Wskazówki: celem ćwiczenia jest pokazanie, że niektóre zainteresowania mogą łączyć, mogą być wspólne, ale też można interesować się innymi, mniej popularnymi rzeczami czy aktywnościami. Jeśli w grupie jest uczeń, któremu trudno dołączyć puzzel ze swoim imieniem, bo nie interesuje go żaden z zaproponowanych obszarów, możesz dodać puzzel zapasowy i zapisać na nim zainteresowanie tego ucznia. W takiej sytuacji poproś pozostałych o zastanowienie się, czy może ich zainteresowania mają coś wspólnego z zainteresowaniem kolegi. Możesz też zapytać, czy kogoś interesuje to hobby i mógłby na jego temat porozmawiać. Osoby deklarujące chęć dokładają puzzel ze swoim imieniem do puzzla z zainteresowaniem kolegi. Dążymy do tego, żeby każdy znalazł z kimś coś, co go łączy.

3. Milionerzy

Czas: 25 min

Cel: integracja uczniów.

Przygotuj

- wydrukowany załącznik nr 2:
 - karty pytań - po 3 dla pary (jeśli par jest więcej niż 3, to dla każdej pary 2 karty);
 - karty z odpowiedziami- zestaw A, B, C, D - dla każdej pary 1 zestaw;
 - żetony - w przypadku 3 par - wytnij 18 żetonów.

Przebieg

1. Pary uczestnik-tutor siadają obok siebie w miejscu oddalonym od pozostałych par (tak, by pozostali ich nie usłyszeli).
2. Każda para dostaje 3 karty z milionerów (jeśli par jest więcej, rozdajemy każdej 2 karty). Na każdej karcie znajdują się:
 - miejsce na wpisanie imion uczniów;
 - puste miejsce do wpisania dziedziny zainteresowania (ważne, żeby wpisana dziedzina była związana z zainteresowaniem uczestnika np. „GRY” - mogą być tu pomocne puzzle z poprzedniej zabawy);
 - miejsce na wpisanie stworzonego przez parę pytania związanego z powyższą dziedziną zainteresowań;
 - miejsce na wpisanie, przez parę przygotowującą kartę, 4 odpowiedzi - A, B, C, D z których tylko 1 jest prawidłowa, pozostałe wymyślone, błędne.
3. Każda para uzupełnia 3 karty (w przypadku większej liczby par, ze względu na czas, każda para uzupełnia 2 karty).
4. Zbierz przygotowane karty z pytaniami. Powiedz, od kogo jest pierwsze pytanie i przypomnij, że odpowiadają wszystkie pary poza autorami. Przeczytaj pytanie i 4 odpowiedzi. Pozostałe pary naradzają się i wybierają kartę A, B, C lub D, zgodnie z tym, którą odpowiedź obstawiają, ale jeszcze nie pokazują jej innym. Pozostałe karty odkładają na bok tak, by nie były widoczne litery: A,B,C, D.
5. Na Twój znak START pary odkrywają wybraną odpowiedź A, B, C lub D.
6. Para, która udzieli poprawnej odpowiedzi, otrzymuje od Ciebie żeton.
7. Po przeczytaniu wszystkich pytań ustal, kto zebrał najwięcej żetonów i wygrał tę rozgrywkę. Podsumuj grę i pogratuluj wszystkim graczom.
Wskazówka: zamiast żetonów można wykorzystać np. cukierki lub inne drobne nagrody.

4. Podsumowanie spotkania**Czas:** 5 min**Cele:** podsumowanie spotkania i przypomnienie terminów kolejnych spotkań.**Przygotuj**

- krzesła ustawione w kręgu;
- kartki dla uczniów z terminami kolejnych spotkań (jeśli uznasz, że są potrzebne).

Przebieg

1. Podziękuj uczniom za udział w spotkaniu. Poproś, aby każdy uczeń dokończył zdanie: „Podczas tego spotkania podobało mi się...”.
2. Przypomnij o terminie kolejnego spotkania oraz kiedy i gdzie mogą Cię znaleźć, jeśli napotkają jakieś problemy przy realizacji wyzwań.

ZAŁĄCZNIKI

1. Anagramy:
 - cz. A - dla tutorów,
 - cz. B - dla uczniów IV klasy,
 - cz. C - Puzzle do druku (na zainteresowania),
 - cz. D - Puzzle do druku (na imiona).
2. Milionerzy:
 - karta na pytanie,
 - żetony,
 - karty A B, C, D.

ANAGRAMY - załącznik dla tutorów cz. A

WZÓR

PODRÓŻE

Przygotujcie anagramy dla grupy kolegów. Skorzystajcie z powyższego wzoru.

Ułóżcie anagram od słowa **GRY**.

Ułóżcie anagram od słowa **KOMIKS**.

Ułóżcie anagram od słowa **FILMIKI**.

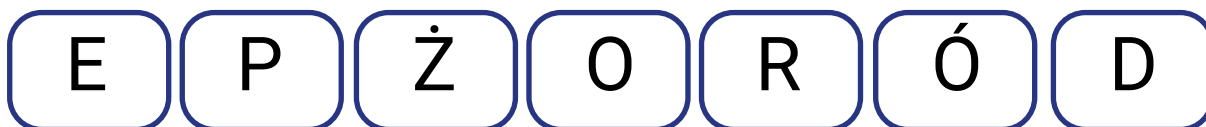
Ułóżcie anagram od słowa **MOTORYZACJA**.

ANAGRAMY - załącznik dla uczniów kl. IV cz. B

WZÓR

PODRÓŻE

Przygotujcie anagramy dla grupy kolegów. Skorzystajcie z powyższego wzoru.

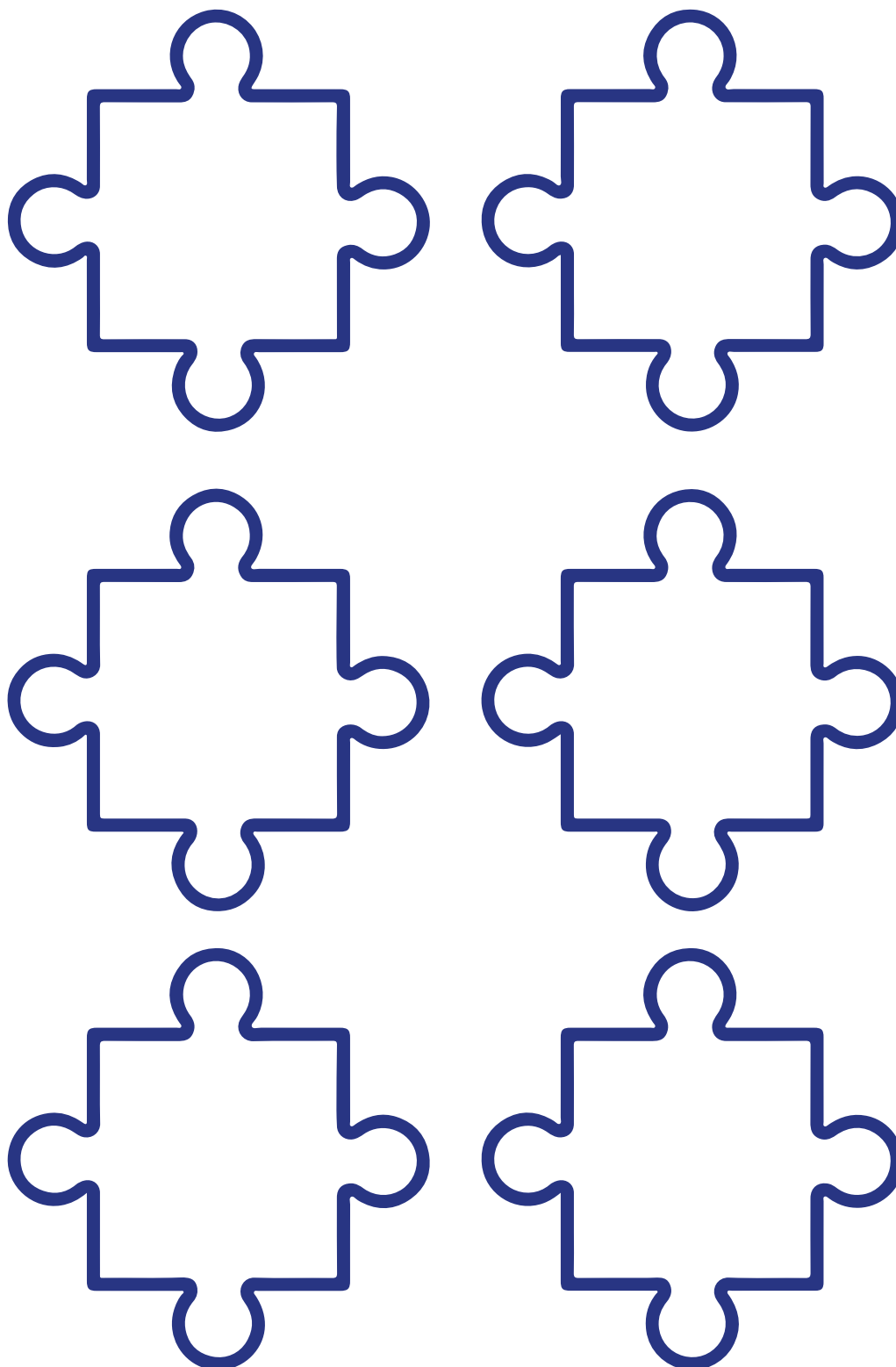
Ułóżcie anagram od słowa **MEMY**.

Ułóżcie anagram od słowa **SPORT**.

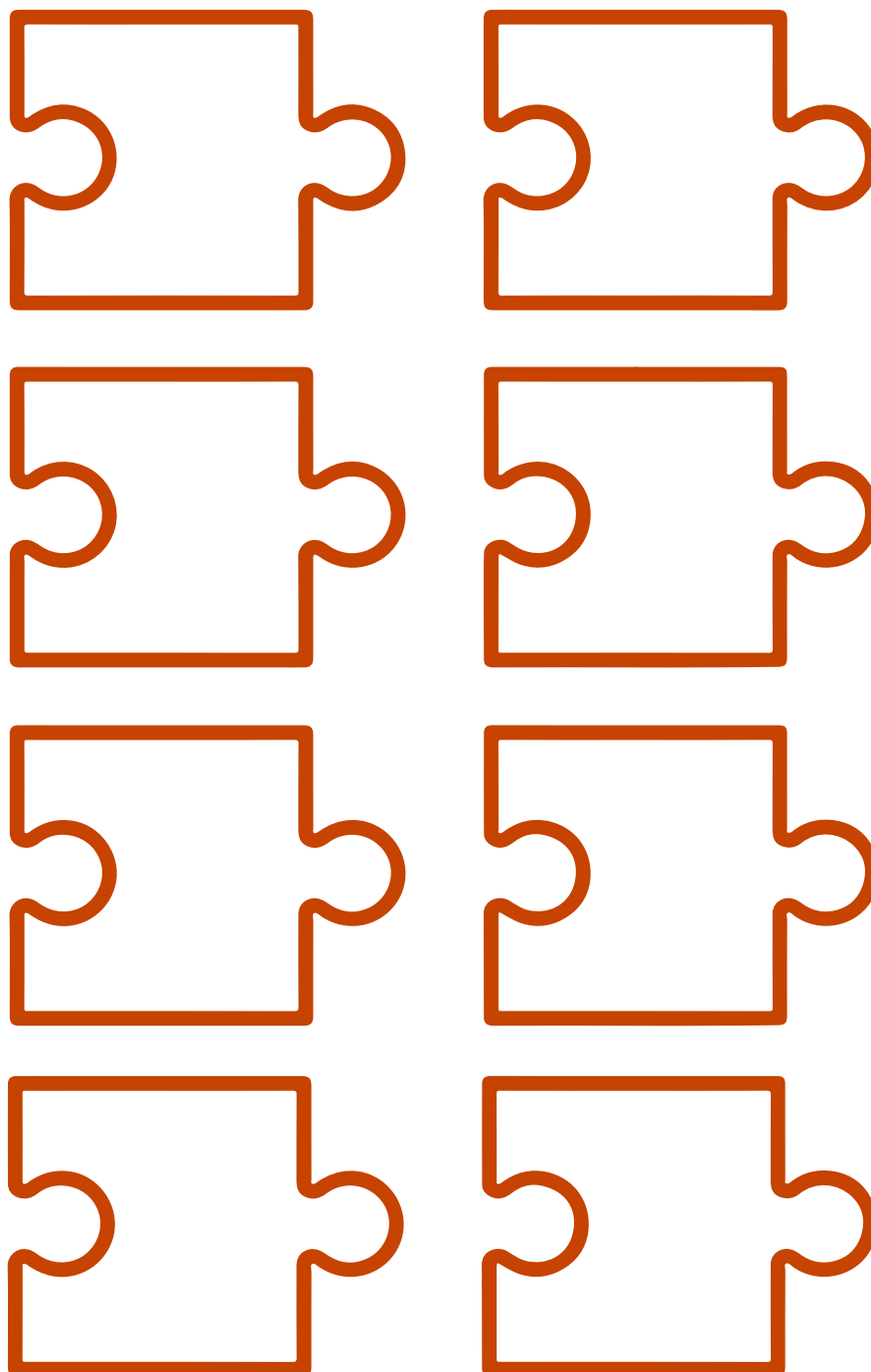
Ułóżcie anagram od słowa **SERIALE**.

Ułóżcie anagram od słowa **MUZYKA**.

Puzzle do druku (na zainteresowania)

PUZZLE na imiona

Wasze imiona:

Dziedzina:

Pytanie:

A

B

C

D

Wasze imiona:

Dziedzina:

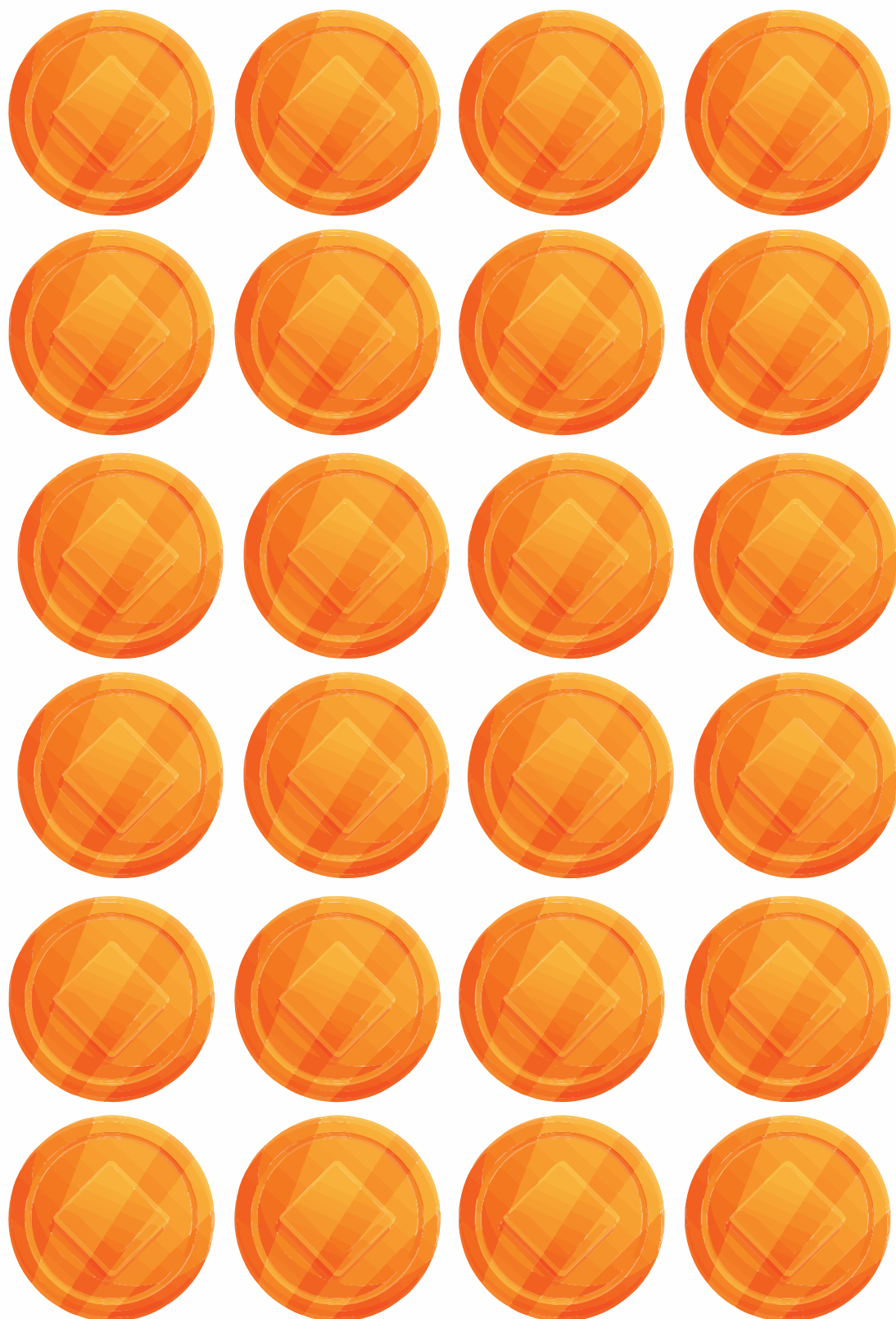
Pytanie:

A

B

C

D

Spotkanie grupowe nr 5 - integracyjne

Cele: budowanie relacji między uczniami, integracja, wymiana między parami wrażeń i doświadczeń dotyczących wykonywania wyzwań.

Czas trwania: optymalnie 60 min.

Wskazówki: scenariusz optymalny dla grupy 3-6 par. Na tym spotkaniu będą potrzebne zdjęcia ciekawych i nietypowych miejsc w szkole. Przed spotkaniem trzeba je wydrukować i porozcinać (dla każdej pary uczestnik-tutor 1 zdjęcie). Przed spotkaniem poproś uczniów, żeby zabrali ze sobą swoje wypełnione karty wyzwań z Czelandżera.

1. Zabawa grupowa - data urodzenia

Czas: 5 min

Cele: integracja uczniów, podniesienie energii i motywacji do udziału w spotkaniu.

Przygotuj:

- pustą przestrzeń, w której uczniowie będą mogli ustawić się w linii.

Przebieg

1. Powiedz: „Ustawcie się w linii według daty urodzin (nie liczy się rok)”.

Wskazówki:

- można dla ułatwienia zaznaczyć na podłodze „styczeń” i „grudzień”;
 - w wersji trudniejszej uczniowie ustawiają się według daty urodzenia - jak wyżej, ale nie mogą używać słów, mogą tylko komunikować się ze sobą pozawerbalnie.
2. Po zakończonej zabawie poproś, aby uczniowie usiedli w swoich dwuosobowych drużynach. Za chwilę będą mogli wspólnie rozwiązywać zagadkę.

2. Szkoła pełna tajemnic - znajdź to miejsce w szkole

Czas: 20 min

Cel: integracja uczniów

Przygotuj:

- puzzle ze zdjęć wybranych miejsc w szkole;
- wydrukowany i porozcinany załącznik nr 1 - ankieta- ukryte miejsce - dla każdej pary 1 sztuka.

Uwaga! Przeprowadzenie tego ćwiczenia wymaga wcześniejszego wykonania kilku zdjęć ciekawych i nieoczywistych miejsc w szkole. Na zdjęciu może być na przykład fragment gazetki szkolnej, napis na ścianie. Zrób i wydrukuj tyle zdjęć, ile par masz pod opieką. Fotografie porozcinaj tak, by powstały z nich do złożenia puzzle – 1 zestaw dla każdej pary. Z każdego zestawu zabierz 1 puzzel - będzie to wspomniany w opowieści wprowadzającej do tej aktywności brakujący element zagadki. Przed rozpoczęciem spotkania brakujący fragment umieść w miejscu, gdzie zostało zrobione zdjęcie. Zadaniem par będzie znalezienie tego brakującego elementu.

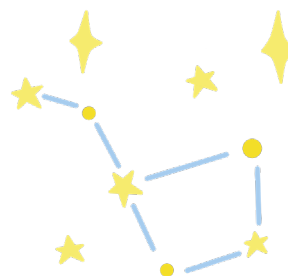
Przebieg

1. Rozpocznij, opowiadając historię:
„Sol, który ukrywa się w naszej szkole, dzięki wam, już niedługo będzie mógł wrócić do swojej galaktyki. W nocy zrobił kilka pamiątkowych zdjęć naszej szkoły, żeby pokazać je swojej rodzinie. Przez nieuwagę zostawił je na korytarzu. Gdy po nie wrócił, okazało się, że ktoś pociął wszystkie zdjęcia na kawałki. Nie wiadomo, kto to zrobił. Na szczęście Solowi udało się znaleźć prawie wszystkie fragmenty. Przed spotkaniem Sol przekazał mi dla was te zdjęcia i poprosił, żebyście pomogli je skleić. Prawdopodobnie w każdym zestawie brakuje 1 elementu. Sol powiedział, że zostawi je w miejscach, w których było zrobione każde ze zdjęć. Prosi też, żebyście po znalezieniu tego miejsca wypełnili krótką ankietę”.
2. Rozdaj każdej parze uczestnik-tutor przygotowane puzzle (rozcięte zdjęcie bez 1 elementu wybranego miejsca w szkole) oraz ankietę - ukryte miejsce (załącznik nr 1). Zadaniem par jest ułożenie puzzli, odnalezienie miejsca ze zdjęcia i wypełnienie ankiety.
3. Para układa puzzle.
4. Po ułożeniu puzzli pary idą szukać miejsca, które jest na zdjęciu. Zabierają ze sobą ankietę.
5. Pary, które znalazły miejsce ze zdjęcia, wypełniają ankietę. Dodatkowo, jeśli mają telefony z aparatem, to mogą zrobić zdjęcie potwierdzające, że znaleźli właściwe miejsce. Po dotarciu na miejsce zabierają wcześniej zostawiony przez opiekuna brakujący element zdjęcia.
6. Po powrocie wszystkich każda para po kolei pokazuje złożone zdjęcie, pyta

pozostałych uczniów, czy wiedzą, gdzie znajduje się to miejsce. Po czym czyta odpowiedzi zapisane w ankiecie.

Podziękuj wszystkim parom za pomoc w skompletowaniu zdjęć i powiedz, że jeszcze dziś przekażesz je Solowi.

3. Międzydrużynowa wymiana doświadczeń

Czas: 15 min

Cele: wymiana doświadczeń, integracja uczniów.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 2 - Karta zdobytych doświadczeń - dla każdej pary
- długopisy dla każdej pary,
- wydrukowany Czelendź, na wypadek gdyby któraś para nie miała ze sobą swoich wyzwań.

Przebieg

1. Poproś, aby każda drużyna przejrzała swoje karty wyzwań i przypomniła sobie, jak je wykonywała. Jeśli któraś para nie ma ze sobą wyzwań, wręcz jej zapasowy Czelendź. Poproś, żeby każda para wybrała jedno najprzyjemniejsze i jedno najtrudniejsze wyzwanie.
2. Rozdaj Karty zdobytych doświadczeń (załącznik nr 2) - po 1 karcie na parę.
3. Podkreśl, że niektóre wyzwania mogły być trudniejsze i wtedy trzeba było włożyć w nie więcej wysiłku, a czasem nawet poprosić kogoś o pomoc.
4. Poproś, żeby pary uczestnik- tutor wspólne wypełniły Karty zdobytych doświadczeń. Tymi doświadczeniami będą mogli podzielić się za chwilę z pozostałymi drużynami.
5. Każda para na forum przedstawia wyzwanie, które było najtrudniejsze czy sprawiało kłopot. Dopytuj i podkreślaj szczególnie to, w jaki sposób uczniowie poradzili sobie z napotkanymi trudnościami. Jeśli uczniom trudno wskazać, co im pomogło, zadaj pytania: „Czy prosiliście kogoś o pomoc? Czy podzieliście się zadaniem lub ustaliliście, kto co ma wykonać? Czy podjęliście kolejną próbę zmierzenia się z tą trudnością, wyzwaniem? Czy pomagaliście sobie?”. Zauważ każdą podjętą próbę zmierzenia się z trudnością i szukania rozwiązania. Podkreśl, dzięki czemu parze udało się wykonać wyzwanie np. zaangażowaniu, współpracy, determinacji, cierpliwości.

6. Po omówieniu napotkanych trudności podczas realizowania wyzwań pary przechodzą do omówienia na forum grupy wyzwania, które było dla nich łatwe i przyjemne.
7. Po omówieniu Kart zdobytych doświadczeń przez każdą parę przypomnij, żeby uczniowie zgłaszali Ci napotykaną trudności.

4. Szkolne Bingo

Czas: 15 min

Cele: integracja uczniów, pogłębianie relacji koleżeńskich.

Przygotuj:

- Karty szkolne Bingo (załącznik nr 3) dla każdego ucznia po 1 sztuce;
- podkładki do pisania (opcjonalnie);
- długopisy.

Przebieg

1. Rozdaj każdemu uczniowi Kartę szkolnego Bingo.
2. Poproś, aby uczniowie samodzielnie dokończyli każde z 6 zdań oznaczonych cyfrą 1.
3. Uczniowie w ciszy wpisują swoje odpowiedzi. Pomóż uczniom, którzy potrzebują wsparcia.
4. Sprawdź, czy wszyscy uczniowie uzupełnili swoje karty. Poproś, żeby uczniowie, spacerując po sali, podchodzili do siebie nawzajem i zadawali pytania z karty. Kiedy znajdą osobę, która na swojej karcie wpisała podobną odpowiedź (lubi to samo, co oni, podobnie spędza wolny czas), wtedy zapisują jej imię na swojej karcie.
5. Jeśli któryś uczeń wpisze co najmniej 1 imię przy każdym pytaniu z karty (min. 6 imion), mówi głośno BINGO! W takiej sytuacji pogratuluj i zachęć ucznia do dalszego zadawania pytań. Im więcej imion wpisze, tym lepiej.
6. Zabawa trwa, dopóki każdy uczeń nie wpisze minimum 1 imienia kolegi, koleżanki przy 3 pytaniach.
7. Monitoruj, czy któryś uczeń nie potrzebuje pomocy. Pomóż prowadzić uczniom rozmowę tak, by mogli znaleźć coś wspólnego z pozostałymi osobami.
8. Na zakończenie poproś uczniów, aby usiedli w kręgu. Zadaj uczniom pytania: czego nowego się dowiedzieli o innych? Czy coś ich zaskoczyło?

5. Podsumowanie spotkania

Czas: 5 min

Cel: podsumowanie spotkania.

Przebieg

1. Podziękuj uczniom za zaangażowanie podczas spotkania.
2. Podkreśl to, co dzisiaj się udało i z czym dobrze sobie poradzili.
3. Przypomnij o terminie ostatniego spotkania grupowego.

ZAŁĄCZNIKI

1. Ankieta - ukryte miejsce
2. Karta zdobytych doświadczeń
3. Karta szkolne Bingo

ANKIETA - UKRYTE MIEJSCE

Ankieta dla pary nr 1

Tajemnicze miejsce to:

Na którym piętrze znajduje się to miejsce?

Obok jakiej sali znajduje się miejsce ze zdjęcia (najbliższa sala/klasa)?

Ile kroków należy wykonać, aby tam dotrzeć (policzcie w drodze powrotnej)?

Ankieta dla pary nr 2

Tajemnicze miejsce to:

Na którym piętrze znajduje się to miejsce?

Obok jakiej sali znajduje się miejsce ze zdjęcia (najbliższa sala/klasa)?

Ile kroków należy wykonać, aby tam dotrzeć (policzcie w drodze powrotnej)?

Ankieta dla pary nr 3

Tajemnicze miejsce to:

Na którym piętrze znajduje się to miejsce?

Obok jakiej sali znajduje się miejsce ze zdjęcia (najbliższa sala/klasa)?

Ile kroków należy wykonać, aby tam dotrzeć (policzcie w drodze powrotnej)?

Karta zdobytych doświadczeń

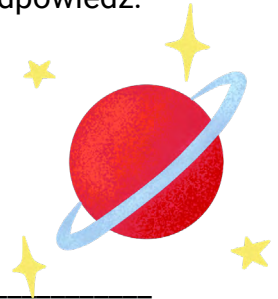
Najprzyjemniejsze było wyzwanie nr _____

Na czym polegało?

Co w nim było ciekawego?

Zaznacz, co pomogło wykonać zadanie? Możesz też dopisać własną odpowiedź.

- współpraca
 - rozmowa
 - zadawanie pytań
 - pomoc innej osoby
 - poczucie humoru/żartowanie
- inna odpowiedź: _____

Najtrudniejsze było wyzwanie nr _____

Na czym polegało?

Co w nim było trudnego?

Co pomogło wykonać zadanie?

Czego się nauczyliśmy przy tym wyzwaniu?

1

Moja ulubiona gra to:

2

Zapytaj innych uczniów, w co lubią grać. Wpisz imiona tych, którzy lubią tę samą grę, co Ty:

1

Moje ulubione jedzenie to:

2

Zapytaj innych uczniów, co lubią jeść. Wpisz imiona tych, którzy lubią to samo jedzenie, co Ty:

1

W czasie wolnym chodzę na dodatkowe zajęcia/najczęściej zajmuję się:

2

Zapytaj innych uczniów, jak spędzają czas wolny, czy chodzą na dodatkowe zajęcia. Wpisz imiona tych, którzy spędzają czas wolny podobnie, jak Ty:

1

Mój ulubiony przedmiot w szkole to:

2

Zapytaj innych uczniów, jakie przedmioty lubią. Wpisz imiona tych, którzy lubią te same przedmioty, co Ty:

1

Moje ulubione zwierzę to:

2

Porozmawiaj z innymi uczniami, jakie zwierzęta lubią. Wpisz imiona tych, którzy mają podobnie do Ciebie:

1

Wpisz, czy masz rodzeństwo (brata czy siostrę?):

2

Zapytaj innych uczniów, czy mają rodzeństwo. Wpisz imiona tych, którzy mają podobną sytuację rodzinną:

Spotkanie grupowe nr 6 - kończące

Cele: podsumowanie programu, motywacja do dalszych interakcji koleżeńskich i integracja uczniów.

Czas trwania: 45-50 min

Wskazówka: zapraszając uczniów na to spotkanie grupowe, należy przypomnieć im, żeby przynieśli ze sobą Czelendź (wszystkie wypełnione w czasie przerw wyzwania).

1. Plan spotkania

Czas: 5 min

Cel: Przedstawienie celu oraz planu ostatniego spotkania grupowego w ramach Tutoringu Koleżeńckiego.

Przygotuj:

- krzesła ustawione w kręgu,
- zapisany na tablicy lub dużej kartce plan spotkania.

Przebieg

Przedstaw cel (podsumowanie udziału w projekcie) i plan spotkania:

1. Wspomnienia z Tutoringu Koleżeńckiego.
2. Co dalej po Tutoringu Koleżeńskim?
3. Podziękowania.

Podczas przedstawiania planu spotkania uczniowie powinni usłyszeć, że dzisiaj będą mogli przypomnieć sobie, co robili w ramach programu. Ustalą też, jak będzie wyglądał ich dalszy kontakt z uczestnikiem/tutorem, kiedy już skończą udział w programie. Będzie też można podziękować sobie za wspólnie spędzony czas.

2. Wspomnienia

Czas: 10 min

Cel: przypomnienie sobie wszystkiego, co wydarzyło się w trakcie programu.

Przygotuj

- ławkę lub stolik dla każdej pary.

Przebieg

1. Poproś, żeby pary wyłożyły na stoliku wszystkie uzupełnione wyzwania z Czelendźera i wybrały 6, które najlepiej wspominają.
2. W kolejnym etapie pary mają ułożyć tych 6 wybranych wyzwań w kolejności od najfajniejszego do najmniej fajnego.
3. Podczas tego ćwiczenia ważne jest, żeby pary rozmawiały ze sobą. W razie potrzeby moderuj rozmowę. Dopytuj o wspomnienia, co się wydarzyło przy wykonaniu danego wyzwania i co najbardziej z niego zapamiętali.
4. Następnie każda para na forum czyta stworzoną przez siebie listę 6 wyzwań i opowiada o tym, które zajęło 1. miejsce.
5. Na koniec podsumuj ćwiczenie. Zauważ, które wyzwania pary najczęściej określały jako atrakcyjne.

3. Co się zmieni od teraz

Czas: 10 min

Cele: zbudowanie poczucia bezpieczeństwa, przewidywalności i zrozumienie tego, co wydarzy się po zakończeniu programu Tutoringu Koleżeńskiego.

Przygotuj

- tablicę lub dużą kartkę.

Przebieg

1. Zaprosz uczniów do dyskusji dotyczącej tego, co może zmienić się po zakończeniu Tutoringu Koleżeńskiego.
2. Moderuj burzę mózgów, która ma doprowadzić do zapisania na tablicy lub kartce następujących zmian:
 - nie będzie już codziennych wyzwań z Czelendźera;
 - nie będzie codziennych spotkań na wyznaczonej przerwie (można zadać pytanie dodatkowe: czy to znaczy, że w ogóle nie możemy się spotykać, rozmawiać?).

Wskazówka: każda para może ustalić inaczej, w zależności od potrzeb; niektórzy będą tylko mówić sobie „cześć”, inni czasem może będą spędzać razem przerwy - każda para ustali to w dalszej części spotkania;

 - nie będzie już takich spotkań grupowych;

- macie nowych znajomych z tej grupy (szczególnie zwracamy się do uczniów z IV klas, by zachęcić ich do utrzymania kontaktu z pozostałymi czwartoklasistami) i możecie razem spędzać przerwy.
3. Podsumuj rozmowę i krótko wymień omówione zmiany. Dodaj, że za chwilę pary będą dokładniej omawiać, jak może wyglądać ich kontakt po Tutoringu Koleżeńskim.

4. Wywiad z tutorem

Czas: 10-15 min

Cele: zrozumienie tego, co wydarzy się w relacji pary uczestnik-tutor po zakończeniu programu. Omówienie wzajemnych oczekiwań dotyczących dalszego kontaktu pomiędzy uczniami.

Przygotuj

- wywiad z tutorem (załącznik nr 1) - dla każdego ucznia z IV klasy;
- krzesła w sali tak, by każda para mogła swobodnie rozmawiać;
- podkładki do pisania lub ławki dla każdej pary.

Przebieg

1. Przekaż uczniom z IV klasy Wywiad z tutorem (załącznik nr 1).
2. Każdy uczestnik ma za zadanie przeprowadzenie wywiadu ze swoim tutorem i zapisanie odpowiedzi na pytania: czy mogę do ciebie podejść na przerwie? Czy możemy się kontaktować po szkole? Czy mogę zgłosić się do ciebie, jak będę miał jakiś problem?
3. Podchodź do każdej pary i słuchaj ustaleń. Upewnij się, że obie strony rozumieją, jak teraz będzie wyglądała ich relacja. Jeśli podejrzewasz, że oczekiwania jednej ze stron są nierealne, to jest to odpowiedni moment, żeby o tym porozmawiać z daną parą lub powiedzieć, że jeszcze to zostanie ustalone i zaprosić parę na taką rozmowę po spotkaniu. **Ustalenia pary uczestnik-tutor nie są prezentowane na forum grupy.**

5. Co dał mi udział w Tutoringu Koleżeńskim?

Czas: 10 min

Cele: podsumowanie udziału w programie; zauważenie i omówienie korzyści, jakie uczniowie otrzymali, biorąc udział w Tutoringu Koleżeńskim.

Przygotuj

- karteczki dla uczniów - mogą być samoprzylepne - co najmniej 1 dla każdego ucznia.

Przebieg

1. Podziel grupę na 2 zespoły - uczestników i tutorów.
2. Każdy z uczestników i tutorów otrzymuje karteczkę, na której zapisuje odpowiedź na pytanie: „co dał mi udział w programie?”. Możesz dodatkowo zapisać to pytanie na tablicy. Jeśli uczniom będzie trudno na nie odpowiedzieć, można dodatkowo zapisać zdania do dokończenia dla uczniów:
 - „Biorąc udział w Tutoringu Koleżeńskim, nauczyłem się...”
 - „Biorąc udział w Tutoringu Koleżeńskim, dowiedziałem się...”
 - „Biorąc udział w Tutoringu Koleżeńskim, poznałem...”
 - „W Tutoringu Koleżeńskim podobało mi się...”
3. Poprzez rozmowę i zadawanie pytań pomagaj uczniom mającym trudności z odpowiedzią na powyższe pytania.
4. Grupie tutorów zwróć uwagę, żeby skupiali się na pozytywnych aspektach relacji i odnosili się do zasobów uczestników, a nie do ograniczeń (np. unikali formułowania korzyści typu: „nauczyłem się, jak sobie radzić ze złymi zachowaniami dzieci z autyzmem”).
5. Kiedy uczniowie będą mieli gotowe karteczki z odpowiedziami, rozpocznij od omówienia tych, które przygotowała grupa tutorów. Każdy tutor czyta swoją i przyczepia ją na tablicy lub wspólnej kartce. Następnie przechodzimy do grupy uczestników, którzy również przedstawiają swoje korzyści i doczepiają do wspólnej kartki.
6. Pogratuluj wszystkim uczniom ukończenia udziału w programie i podsumuj korzyści, jakie uzyskali dzięki sobie nawzajem.

6. Dyplomy

Czas: 5 min

Cel: wyrażenie wdzięczności między uczniami za wspólny udział w Tutoringu Koleżeńskim.

Przygotuj

- dyplomy (załącznik nr 2) dla każdego ucznia. Przed spotkaniem uzupełnij dyplomy imieniem i nazwiskiem każdego ucznia.

Przebieg

1. Rozdaj każdemu uczniowi dyplom i powiedz, że w wyznaczonym miejscu można wpisać koleżance/koledze z pary podziękowanie za wspólną podróż przez Tutoring Koleżeński.
2. Pożegnaj się z uczniami i zachęć, w szczególności czwartoklasistów, żeby razem spędzali przerwy.

ZAŁĄCZNIKI

1. Wywiad z tutorem.
2. Dyplom.

Wywiad z tutorem

Wyobraź sobie, że jesteś dziennikarzem. Spróbuj uzyskać odpowiedzi od osoby ze swojej drużyny na następujące pytania:

1. Czy mogę do ciebie podejść na przerwie?

2. Jeśli potrzebujesz dokładniejszej odpowiedzi, dopytaj: jak często?

Powiedz, co o tym myślisz, czy to akceptujesz?

3. Czy możemy się kontaktować po szkole?

4. Jeśli potrzebujesz dokładniejszej odpowiedzi, dopytaj: jak często i co moglibyśmy robić?

Powiedz, co o tym myślisz, czy to akceptujesz?

5. Czy mogę zgłosić się do ciebie, jak będę miał jakiś problem?

Powiedz, co o tym myślisz, czy to akceptujesz?

6. Tutaj jest miejsce na wpisanie dodatkowego Twojego pytania, jakie chciałbyś zadać koleżance/koledze:

7. Odpowiedź koleżanki/kolegi:

Powiedz, co o tym myślisz, czy to akceptujesz?

Brawo! Jeśli udało Ci się zadać wszystkie pytania i zapisać odpowiedzi - byłeś świetnym dziennikarzem :)

DYPLOM

MISJA ZOSTAŁA UKOŃCZONA PRZEZ:

PODZIĘKOWANIA OD TOWARZYSZA PODRÓŻY:

CZELENDŻER

1. Jak korzystać z Czelendżera? _____	145
2. Ilustracja do rozcięcia i album do wyklejania _____	147
3. Historia „Podróż Sola” _____	149
4. Karty wyzwań podstawowych _____	158
5. Wyzwania dodatkowe _____	180

Czelendżer to zestaw wyzwań, które pary uczestnik-tutor wykonują przez 4 tygodnie w czasie przerwy międzylekcyjnej. Wyzwaniom towarzyszy historia pt. „Podróż Sola”. Każda para codziennie otrzymuje: kartę z wyzwaniem, fragment historii oraz kawałek ilustracji, którą wkleja do albumu .

1. Jak korzystać z Czelendźera?

Czelendźer, czyli zestaw wyzwań, które wykonują uczniowie w trakcie udziału w Tutoringu Koleżeńskim składa się z trzech elementów:

- kart wyzwań,
- historii pt. „Podróż Sola”,
- ilustracji w formie puzzli wklejanych do albumu.

Karty wyzwań

Wyzwania opracowane są w trzech wersjach:

1. **Wersja podstawowa**, która zakłada wykonanie 16 zadań w ciągu 4 tygodni, zawiera 16 ponumerowanych wyzwań.
2. **Wersja rozszerzona** zawiera dodatkowe 4 wyzwania, które można przekazać parom wykonującym zadania szybciej od pozostałych. Możesz z nich skorzystać również w sytuacji, w której zdecydujesz, że pary będą wykonywały wyzwania przez 5 dni w tygodniu, zamiast 4.
3. **Wersja otwarta** to czelendźer bez przypisanych numerów. Możesz z niego skorzystać np. w sytuacji, gdy część z wyzwań nie odpowiada na potrzeby Twoich uczniów lub gdy nie chcesz, żeby pary wykonywały te same zadania w tym samym dniu. Wersja otwarta dostępna jest na stronie www.tutoringkolezenski.pl.

Zwróć uwagę, że:

- karty wyzwań numer 1, 2 i 3 należy wydrukować w dwóch egzemplarzach - osobno dla tutora i uczestnika;
- ostatnie cztery wyzwania mają charakter grupowy. Żeby je wykonać, pary muszą ze sobą współpracować. Wyzwania zostały przygotowane z myślą o 3-4 parach jednocześnie biorących udział w programie. Jeśli masz pod opieką więcej lub mniej uczniów, konieczna będzie modyfikacja tych wyzwań.

Historia pt. „Podróż Sola”

Wyzwaniom towarzyszy historia o podróży Sola - międzygalaktycznego dostawcy

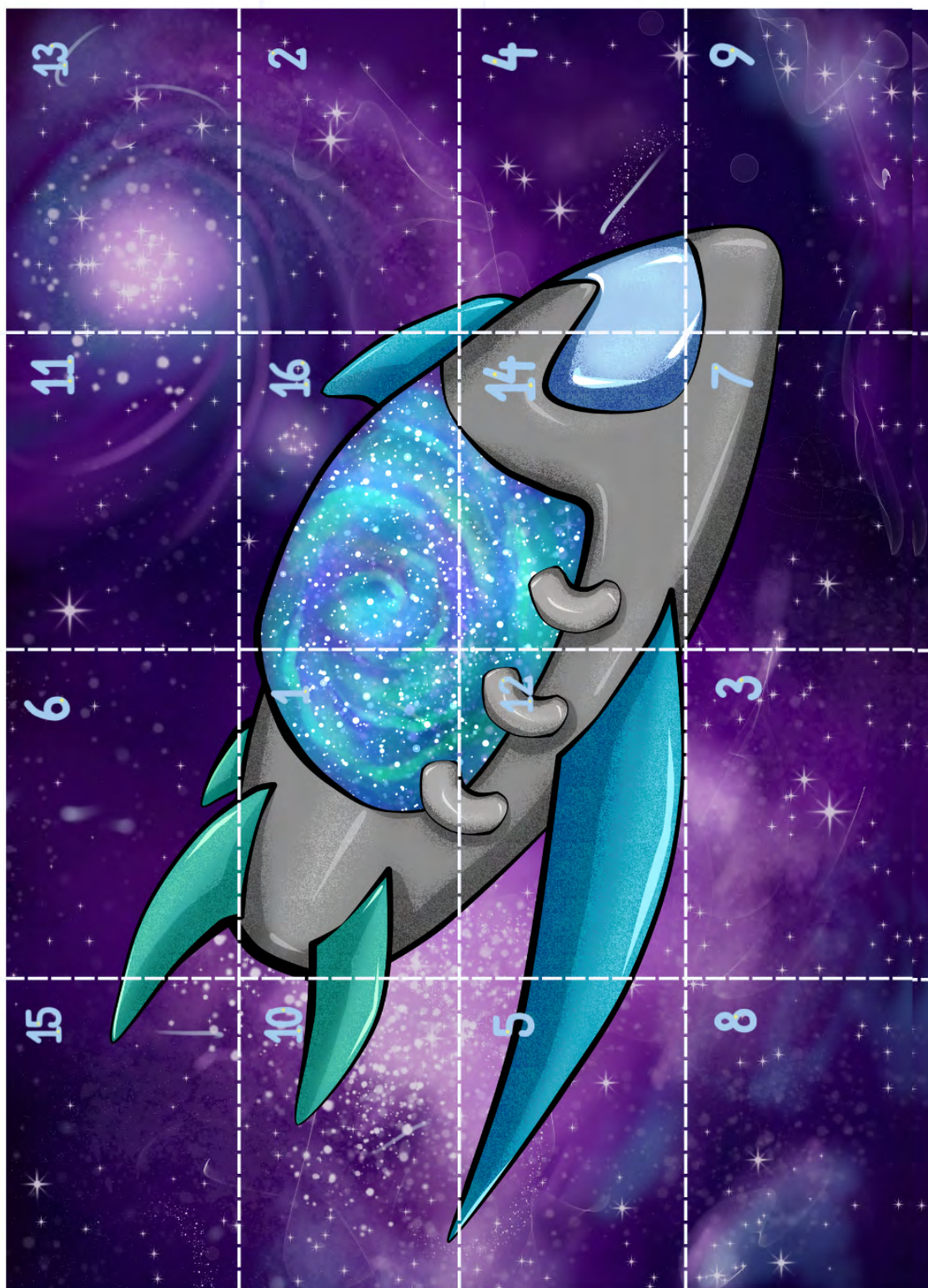
pyłu kosmicznego. Sol podróżuje na pokładzie statku o nazwie Pyłtrak. Z powodu burzy magnetycznej jego statek rozbija się w pobliżu szkoły i ulega automatycznemu rozczłonkowaniu na fragmenty zwane *układkami*. *Układki* trafiają do szkoły, a Sol szuka ochotników, którzy pomogą mu je pozbiierać. Jego pomocnikami są pary biorące udział w programie. Do każdego wyzwania każda para otrzymuje dalszy ciąg historii w formie listu od Sola. Poszczególne listy mają przypisane numery odpowiadające wyzwaniom, do których się odnoszą. W materiałach znajdziesz również wprowadzenie do historii - opowieść o podróży Sola, burzy magnetycznej i rozczłonkowaniu pyłtraka - przeczytaj ją parom, zanim zaczną wykonywać wyzwania.

Zbieranie układek

Wraz z wyzwaniem i listem od Sola każda para otrzymuje *układkę* - fragment ilustracji. Po zebraniu wszystkich fragmentów i wklejeniu ich na odpowiednie miejsca w albumie powstanie obraz przedstawiający statek kosmiczny (Pyłtrak), na pokładzie którego Sol będzie mógł wrócić do domu.

Przed rozpoczęciem spotkań wydrukuj tyle ilustracji, ile masz par pod opieką. Następnie rozetnij każdą ilustrację na 16 fragmentów. Każdy element będzie jedną *układką*, którą para otrzymuje wraz z wyzwaniem i fragmentem historii.

2. Ilustracja do rozcięcia i album do wyklejania

TU POWSTAJE PYŁTRAK

13

2

4

9

11

16

14

7

6

1

12

3

15

10

5

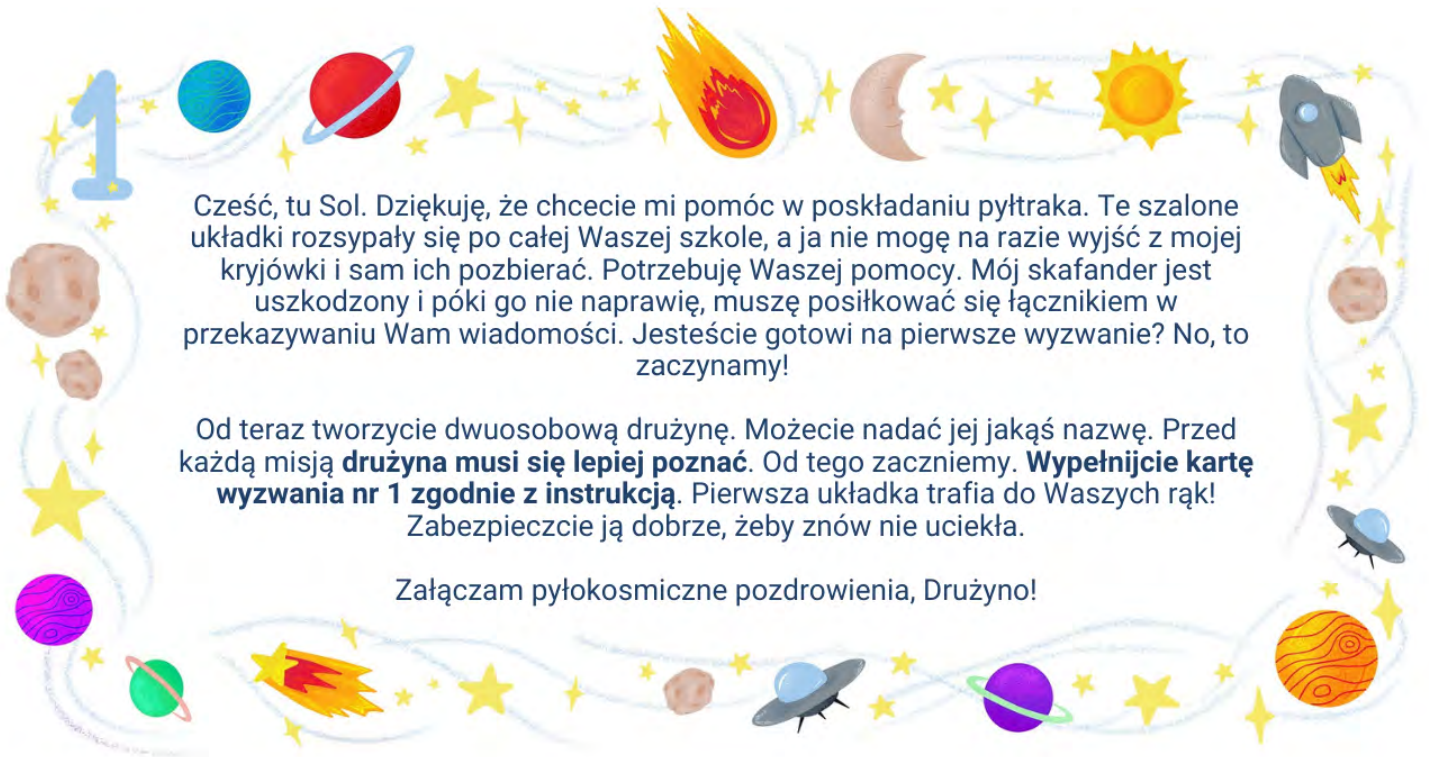
8

PODRÓŻ SOLA

Jak wszystkim wiadomo, nad Orionem przebiega szlak dostawców pyłu kosmicznego. Pył jest głównym surowcem wykorzystywanym w produkcji paliw kosmicznych. W każdy poniedziałek Sol na pokładzie swojego pyłtraka odbywa lot dostawczy pomiędzy Gwiazdozbiorem Oriona a trzecim ramieniem Drogi Mlecznej. Tym razem burza magnetyczna przeszkodziła w transporcie pyłu. W wyniku silnego uderzenia Sol i jego pyłtrak z impetem spadli na nieznaną mu planetę. Pyłtrak, zgodnie z zaprogramowaną procedurą ratunkową, rozkawałkował się automatycznie na układki. W chwili rozszczepienia układki, zgodnie z procedurą, przemieszczają się do najbliższego zabudowania. W ten sposób pyłtrak rozproszył się po różnych zakamarkach tajemniczego budynku. Ze wstępnych ustaleń Sola wynika, że planeta, na którą trafił, nazywa się Ziemia, a budynek, w którym poutykały części jego pyłtraka, nazywany jest szkołą.

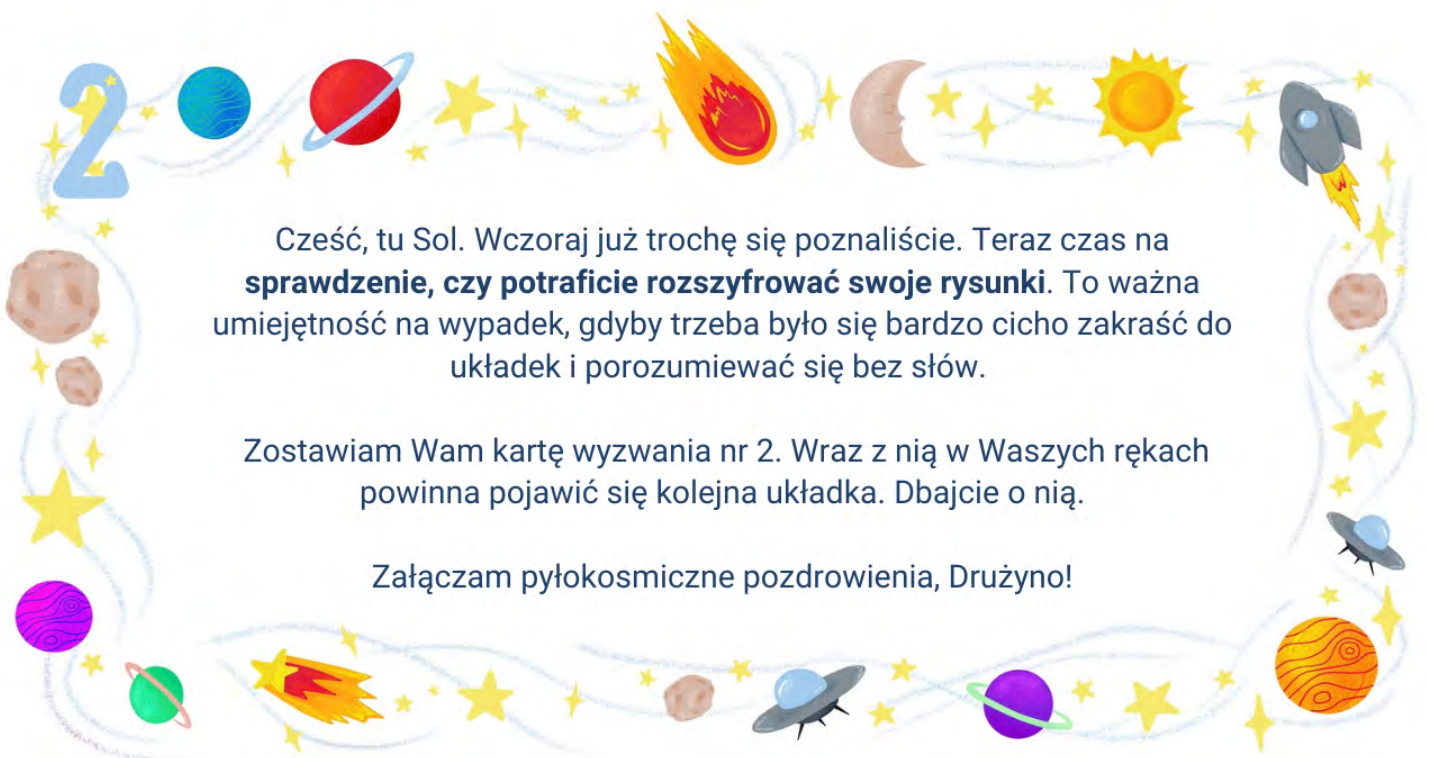
Cztery tygodnie - tyle galaktyka Oriona jest w stanie przetrwać bez dostawy pyłu. Czasu pozostało więc niewiele. Sol zbiera ochotników, którzy pomogą mu zebrać układki - rozproszone części pyłtraka. Do drużyny wybrał Was. Jesteście gotowi na pierwszą misję?

Cześć, tu Sol. Dziękuję, że chcecie mi pomóc w poskładaniu pyłtraka. Te szalone układy rozsypały się po całej Waszej szkole, a ja nie mogę na razie wyjść z mojej kryjówki i sam ich pozbierać. Potrzebuję Waszej pomocy. Mój skafander jest uszkodzony i póki go nie naprawię, muszę posiłkować się łącznikiem w przekazywaniu Wam wiadomości. Jesteście gotowi na pierwsze wyzwanie? No, to zaczynamy!

Od teraz tworzycie dwuosobową drużynę. Możecie nadać jej jakąś nazwę. Przed każdą misją **drużyna musi się lepiej poznać**. Od tego zaczniemy. **Wypełnijcie kartę wyzwania nr 1 zgodnie z instrukcją**. Pierwsza układka trafi do Waszych rąk! Zabezpieczcie ją dobrze, żeby znów nie uciekła.

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

Cześć, tu Sol. Wczoraj już trochę się poznaliście. Teraz czas na **sprawdzenie, czy potraficie rozszyfrować swoje rysunki**. To ważna umiejętność na wypadek, gdyby trzeba było się bardzo cicho zakraść do układek i porozumiewać się bez słów.

Zostawiam Wam kartę wyzwania nr 2. Wraz z nią w Waszych rękach powinna pojawić się kolejna układka. Dbajcie o nią.

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

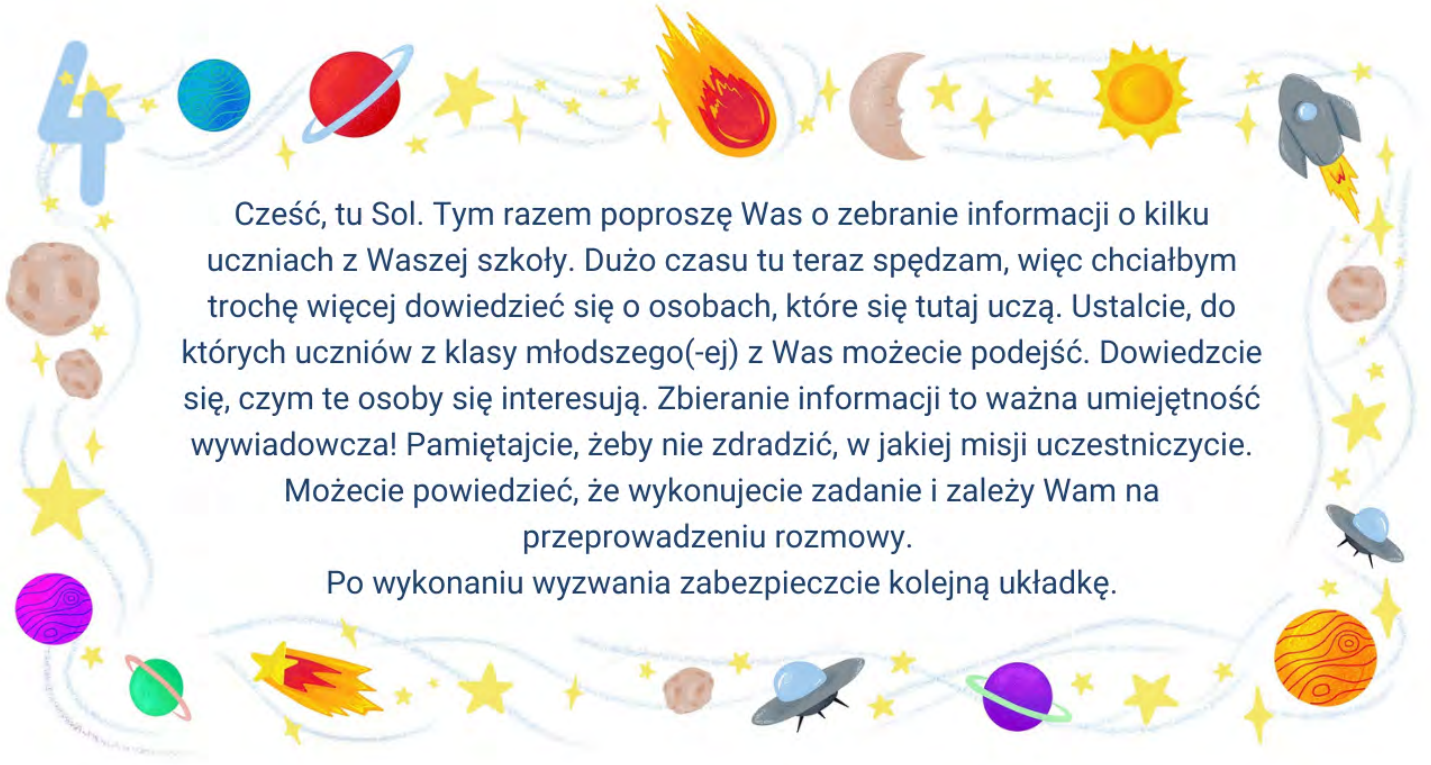

Cześć, Drużyno!

Mam dla Was kolejną wiadomość. Dzisiejsza układka schowała się w jednej z klas, w której młodszy(-a) z Was ma lekcje matematyki. Udało mi się ją złowić. Przekazuję ją Wam, żeby była bezpieczna. Jednak, na wypadek gdyby znów uciekła, wykonajcie wyzwanie nr 3. Dzięki temu będę lepiej znał Waszą szkołę i wiedział, czego się spodziewać!

Pozdrawiam, Sol.

Cześć, tu Sol. Tym razem poproszę Was o zebranie informacji o kilku uczniach z Waszej szkoły. Dużo czasu tu teraz spędzam, więc chciałbym trochę więcej dowiedzieć się o osobach, które się tutaj uczą. Ustalcie, do których uczniów z klasy młodszego(-ej) z Was możecie podejść. Dowiedźcie się, czym te osoby się interesują. Zbieranie informacji to ważna umiejętność wywiadowcza! Pamiętajcie, żeby nie zdradzić, w jakiej misji uczestniczycie.

Możecie powiedzieć, że wykonujecie zadanie i zależy Wam na przeprowadzeniu rozmowy.

Po wykonaniu wyzwania zabezpieczcie kolejną układkę.

5

Cześć, tu Sol. Sprawdziliście się już w pozyskiwaniu informacji od innych uczniów. Na mojej liście brakuje mi jeszcze informacji o Was, Drużyno! Wypełnijcie kartę z wyzwaniem nr 5. Zaznaczcie, **które przedmioty są dla Was fajne, a których nie lubicie**. Dzięki temu będę wiedział, jakie dalsze wyzwania dla Was przygotować! Ciekawy jestem, czy **macie jakiś ulubiony wspólny przedmiot albo może któregoś razem nie lubicie?**

Kolejna układka wędruje do Was, Drużyno!

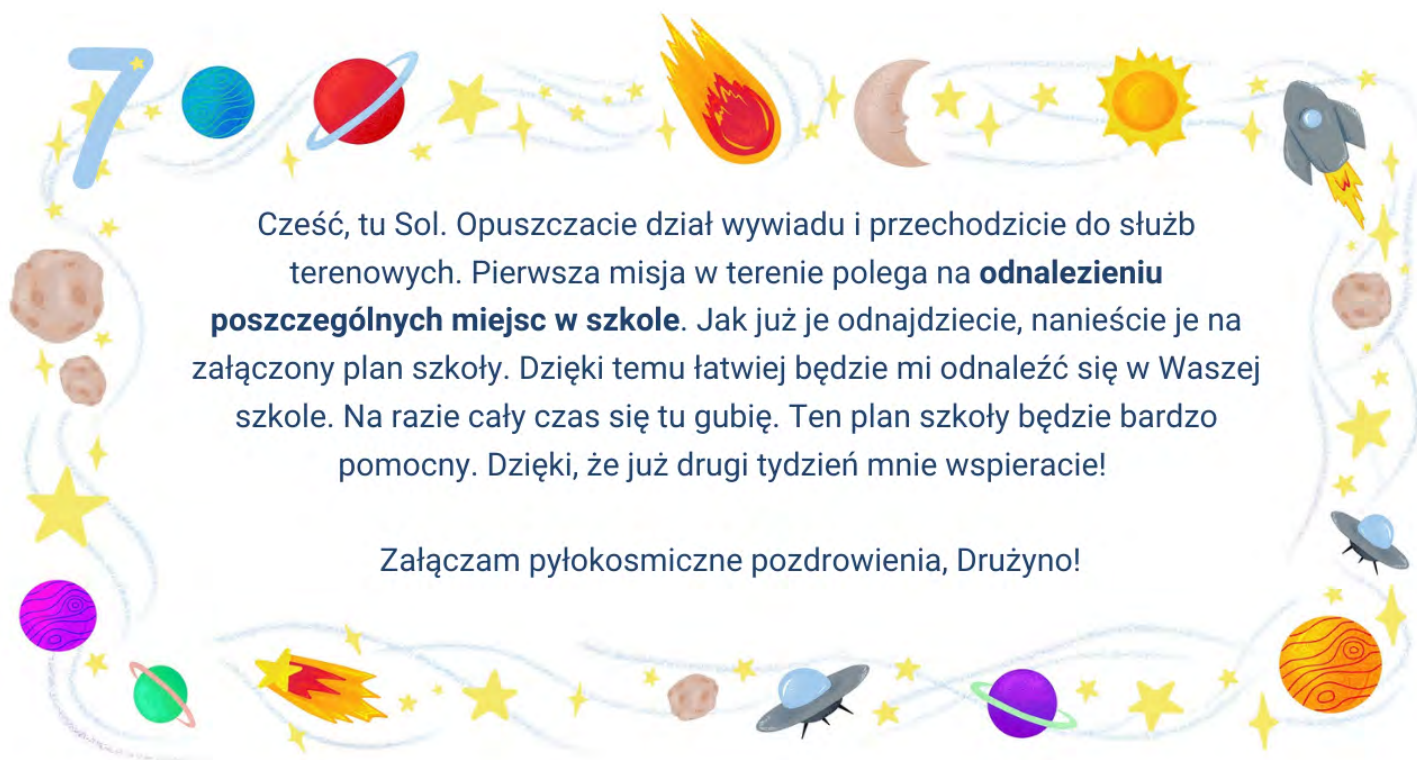
Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia!

6

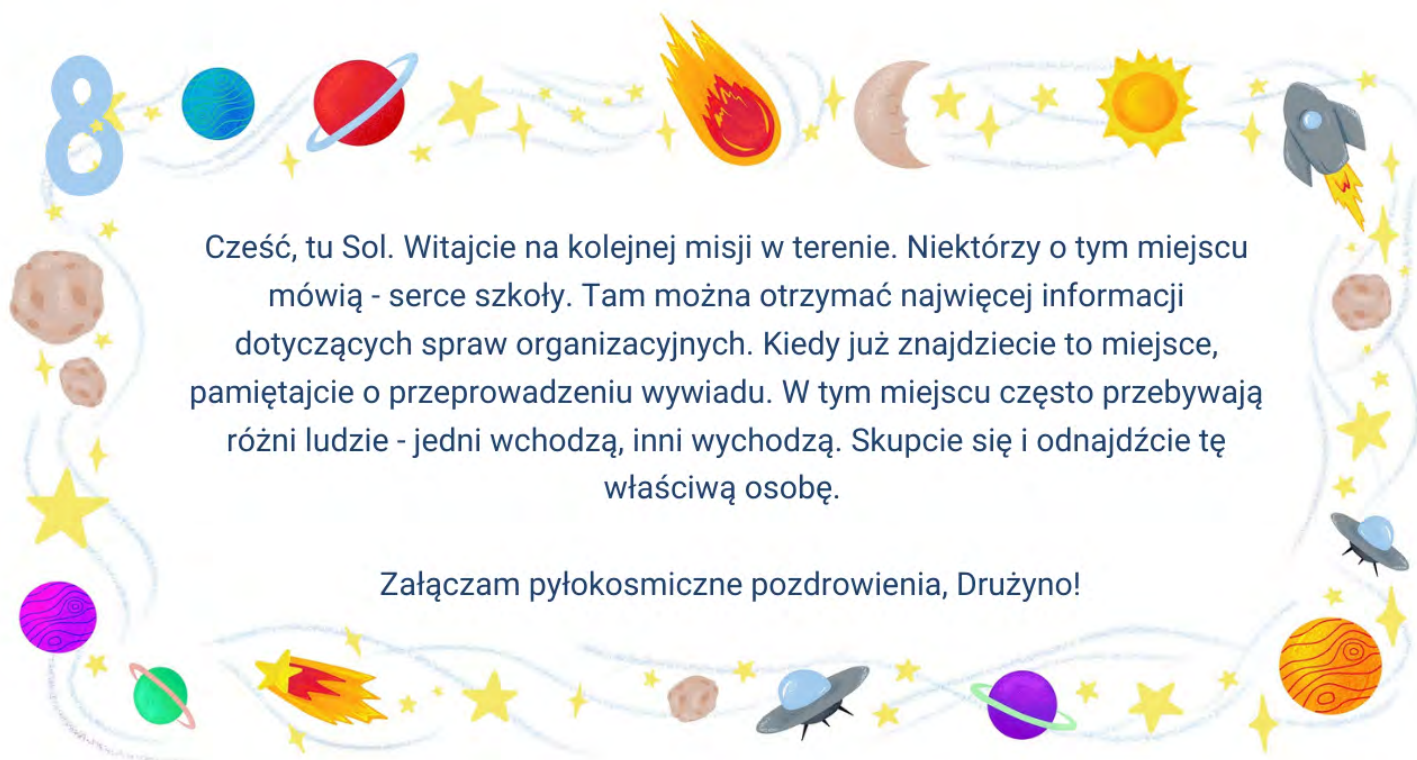
Cześć, tu Sol. Nadal jesteście w dziale służb wywiadowczych. Tym razem pora na dostarczenie mi informacji o Waszych nauczycielach! Przy każdym przedmiocie **wpiszcie imię i nazwisko nauczyciela oraz poszukajcie sali, w jakiej ten nauczyciel zazwyczaj przebywa**. Macie jakiś wspólnych nauczycieli? Pogadajcie, jak się Wam u nich uczy. Czy lubicie chodzić na prowadzone przez nich lekcje?

Wraz z kolejną układką załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

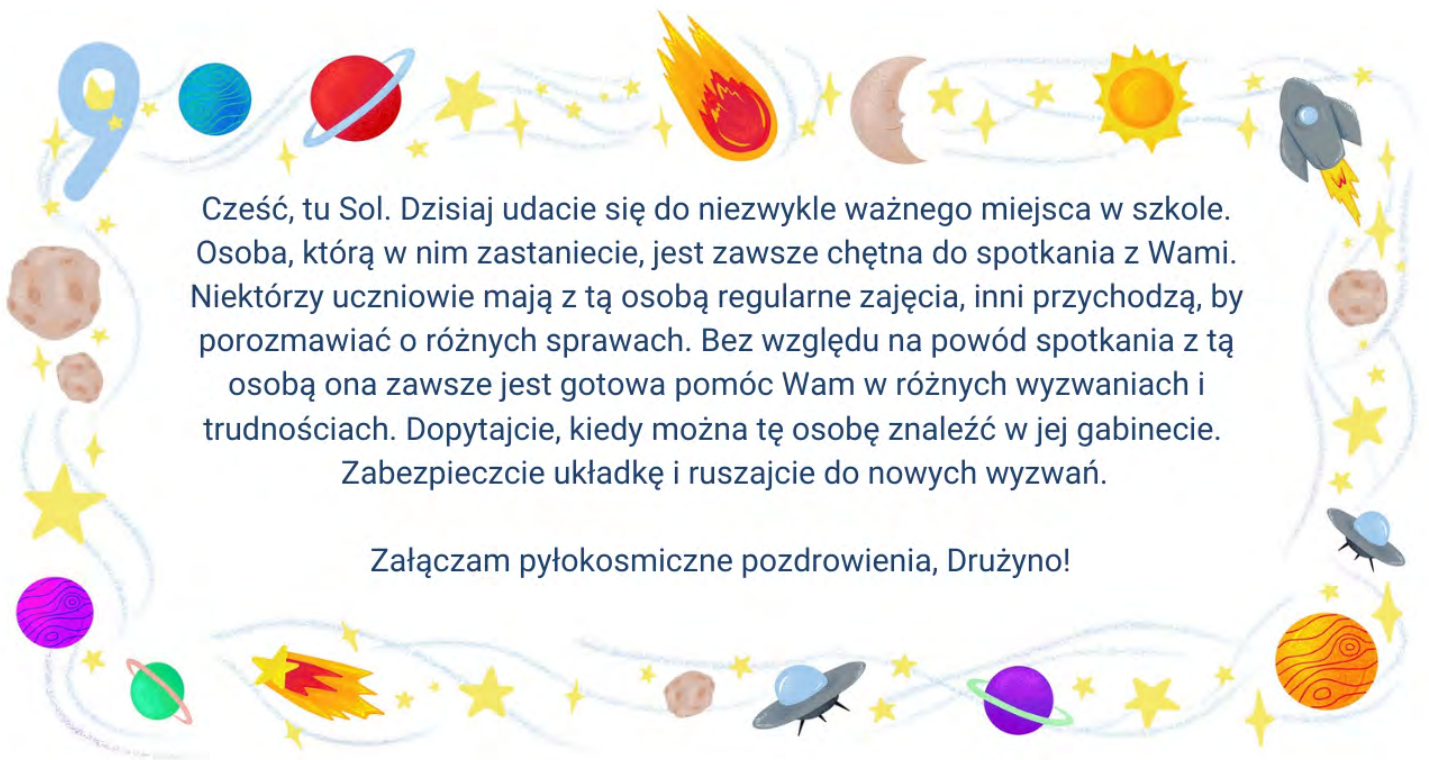
Cześć, tu Sol. Opuszczacie dział wywiadu i przechodzicie do służb terenowych. Pierwsza misja w terenie polega na **odnalezieniu poszczególnych miejsc w szkole**. Jak już je odnajdziecie, nanieście je na załączony plan szkoły. Dzięki temu łatwiej będzie mi odnaleźć się w Waszej szkole. Na razie cały czas się tu gubię. Ten plan szkoły będzie bardzo pomocny. Dzięki, że już drugi tydzień mnie wspieracie!

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

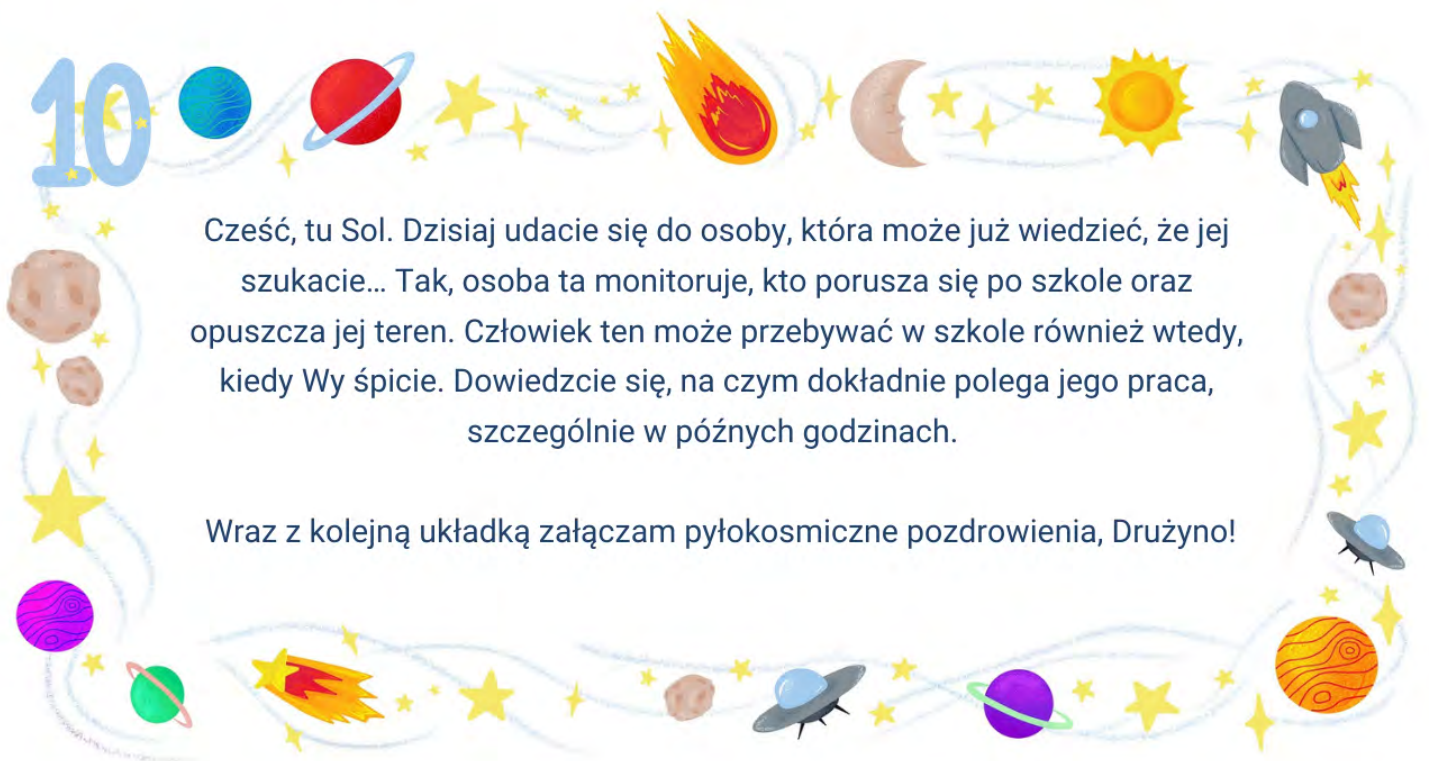
Cześć, tu Sol. Witajcie na kolejnej misji w terenie. Niektórzy o tym miejscu mówią - serce szkoły. Tam można otrzymać najwięcej informacji dotyczących spraw organizacyjnych. Kiedy już znajdziecie to miejsce, pamiętajcie o przeprowadzeniu wywiadu. W tym miejscu często przebywają różni ludzie - jedni wchodzą, inni wychodzą. Skupcie się i odnajdźcie tę właściwą osobę.

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

Cześć, tu Sol. Dzisiaj udacie się do niezwykle ważnego miejsca w szkole. Osoba, którą w nim zastaniecie, jest zawsze chętna do spotkania z Wami. Niektórzy uczniowie mają z tą osobą regularne zajęcia, inni przychodzą, by porozmawiać o różnych sprawach. Bez względu na powód spotkania z tą osobą ona zawsze jest gotowa pomóc Wam w różnych wyzwaniach i trudnościach. Dopytajcie, kiedy można tę osobę znaleźć w jej gabinecie. Zabezpieczcie układek i ruszajcie do nowych wyzwań.

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

Cześć, tu Sol. Dzisiaj udacie się do osoby, która może już wiedzieć, że jej szukacie... Tak, osoba ta monitoruje, kto porusza się po szkole oraz opuszcza jej teren. Człowiek ten może przebywać w szkole również wtedy, kiedy Wy śpicie. Dowiedzcie się, na czym dokładnie polega jego praca, szczególnie w późnych godzinach.

Wraz z kolejną układeką załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

11

Cześć, tu Sol. Miejsce, które dzisiaj odnajdziecie, może kojarzyć się z nieprzyjemnymi wydarzeniami. Jednak osoba, której szukacie, jest bardzo ważna i pomaga wszystkim uczniom w szkole, kiedy... no właśnie - dopytajcie, w jakich sytuacjach można otrzymać pomoc w gabinecie tej osoby. Może dowiedzie się, czy można coś zrobić, żeby nie trzeba było za często przychodzić w to miejsce.

Życzę Wam powodzenia i przypominam o zabezpieczeniu kolejnej układki.

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

12

Cześć, tu Sol. Tym razem przeprowadzicie rozmowę z osobą, od której mogą zależeć losy tej szkoły. Ja na przykład dostałem od niej zgodę, dzięki której mogłem zaprosić Waszą drużynę do pomocy w zbieraniu układek. Myślę, że osoba ta może znać różne ciekawostki o Waszej szkole... Może jakąś Wam opowie. :)

Po rozmowie i wypełnieniu karty wyzwania numer 11 szybko zabezpieczcie nową układkę.

13

Cześć, tu Sol. Ostatnie misje będą wyjątkowe. Żeby je ukończyć, **Wasza Drużyna powinna współpracować z pozostałymi drużynami.**

Dziś postanowiłem nieco zdradzić, jak wyglądam. Nie będzie to idealny rysunek, ale dopiero się uczę, jak obsługiwać Wasze ziemskie przyrządy do rysowania. Zdecydowałem się na rysunek pikselowy zawarty w kodzie, u nas tak tworzy się sztukę. Zostawiam Wam **wspólną planszę**. Spróbujcie **odkodować swoją część obrazu**. Gdy wszystkie drużyny zamalują kratki ze swojej części kodu, zobaczycie, jak wyglądam! Nie przestraszcie się tylko - mam trochę więcej oczu niż Wy. :)

Łapcie układkę i pyłokosmiczne pozdrowienia!

14

Cześć, tu Sol. W moim pyłtraku brakuje jeszcze tylko trzech układek. Nie martwcie się, już niedługo je zdobędziemy. Jak ostatnio przekonaliście się, w grupie siła! Dlatego warto współpracować. Na Waszej planecie istnieje inne pole magnetyczne. Na dodatek pole magnetyczne wywołane przez układki zaczęło wirować, wywołując wokół mikropyłtraktornada, które trochę namieszały w moich notatkach. W najbliższych wyzwaniach będę prosił Was o pomoc w ich uporządkowaniu.

Dzisiaj chciałbym Was poprosić o poukładanie historii mojego przybycia do Waszej szkoły. Tę wspaniałą przygodę spisałem, żeby jej nie zapomnieć. Niestety, opisy tej historii i ilustracje wymieszało pyłtrako-tornado. Opis, który dostaliście, pewnie nie pasuje do obrazka. :(
Znajdźcie inne drużyny i spróbujcie wspólnie odtworzyć moją historię.
Kiedy drużyny współpracują, układkę otrzymują. Macie już swoją?

15

Cześć, tu Sol. Mam nadzieję, że to jeden z ostatnich skutków pyłtraktornada. Dopiero dzisiaj opadły ostatnie litery z moich notatek. Niestety, spadły na podłogę zupełnie przypadkowo. Pozbierałem je i przekazuję część Wam. Pozostałe litery trafiły już do innych drużyn. Pamiętam, że wymyśliłem fajne hasło, ale zupełnie nie mogę go odtworzyć z tych literek. Odszukajcie pozostałe drużyny. Razem na pewno uda Wam się odszyfrować, co to było za hasło.

Pyłolitery złożone = układki dostarczone :)

16

Czczceeee... czcz...eee..śś..ć.., tu Sol, tracę łączność. Oznacza to, że macie już prawie wszystkie układki, bo częstotliwość siły magnetycznej jest tak duża, że niedługo wyrzuci mnie na Gwiazdozbiór Oriona! Jeszcze tylko jedno wyzwanie i będę gotowy do podróży. Już teraz bardzo Wam dziękuję! Jednak zanim opuścę Waszą szkołę, stwórzcie historię mojej przyszłości - co może wydarzyć się po tym, jak wystartuję od Was. To taka nasza orionowa tradycja. Każdej drużynie zostawiłem początek zdania. Wymyślcie dalszą część, zaczynając od tych słów. Następnie spotkajcie się ze wszystkimi drużynami i przeczytajcie po kolei stworzone przez Was opowieści dotyczące moich dalszych losów.

Miło było gościć w Waszej szkole. Gdy otrzymacie ostatnią układkę, pewnie będę już w drodze i przyciągnę ją do siebie. Cudownie, że wracam do domu. Drużyno, wspaniale poradziście sobie z wyzwaniami. Powodzenia w podejmowaniu kolejnych!

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia!

Bez odbioru!

WYZWANIE

1.

To Wasze pierwsze wspólne wyzwanie, dlatego zaczniemy od poznania się. Zapisz na karcie wszystko, co pamiętasz o osobie z Twojej drużyny. Jeśli nie znasz odpowiedzi na część pytań, zadaj je koleżance/koledze.

Uwaga! Można odpowiedzieć „nie wiem” lub „nie mam”.

Jak masz na imię:

Ile masz lat:

Do której klasy chodzisz:

Jaki jest Twój ulubiony przedmiot:

Gdzie lubisz spędzać przerwy:

Zadanie dodatkowe (dla chętnych):

Jak może nazywać się drużyna, którą tworzysz z drugim uczniem?

Porozmawiajcie o Waszych propozycjach. Jeśli uda się Wam ustalić wspólną nazwę, zapiszcie ją tu:

WYZWANIE

2.

1. Poniżej w ramce narysuj, czym się interesujesz.

Uwaga! Na razie nie mów, co jest na rysunku. Za chwilę kolega będzie próbował zgadnąć.

2. Zamieńcie się kartkami.

3. Spróbuj odgadnąć, co narysował kolega.

Możesz zadać mu takie pytania:

- Gdzie się to robi?
- Jak się to robi?
- Z kim?
- Czy potrzebny jest do tego sprzęt?

4. Wiesz już, czym interesuje się Twój kolega? Jeśli tak, dokończ zdanie:

Ja interesuję się, a mój kolega
interesuje się

WYZWANIE

3.

Czy pamiętasz, kto z Twojej klasy gdzie siedzi?

Numer sali, w której masz matematykę:

1. Poniżej **narysuj, jak ustawione są ławki w tej sali.**
2. Zaznacz, **gdzie siedzisz.**
3. **Zaznacz miejsca, w których siedzą inni uczniowie z Twojej klasy i wpisz ich imiona - tyle, ile pamiętasz!**
4. Zobacz, ile osób udało się zapisać Twojej koleżance/koledze).

tablica

WYZWANIE

4.

Czy znasz imiona innych uczniów z Twojej klasy?

W Twojej klasie jest wielu uczniów. Pamiętasz ich imiona?
**Wpisz imiona 3 uczniów, którzy są dziś w szkole i z którymi za
chwilę porozmawiasz:**

Znajdźcie te osoby i powiedzcie, że wykonujecie zadanie w
ramach gry. **Zapytajcie ich, czym się interesują:**

WYZWANIE

5.

Jakie przedmioty lubię?

W czwartej klasie jest dużo różnych przedmiotów. Jedne lubi się bardziej, inne mniej. A Wy - które lubicie?

Zaznacz przy przedmiotach, które lubisz.

Zaznacz przy przedmiotach, których nie lubisz.

Zaznacz, jeśli jeszcze nie wiesz, czy lubisz ten przedmiot.

Po jednej stronie przedmioty oceniasz Ty, po drugiej Twój kolega.

..... plastyka

..... W-F

..... muzyka

..... matematyka

..... język polski

..... język angielski

..... przyroda

WYZWANIE

6.

Moi nauczyciele

Czy znasz już wszystkich swoich nauczycieli i numery sal, w których uczą? Postaraj się z kolegą zapisać ich imiona i nazwiska oraz sale.

plastyka

imię i nazwisko nauczyciela:

sala:

.....

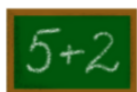
W-F

.....

muzyka

.....

matematyka

.....

język polski

.....

język angielski

.....

przyroda

.....

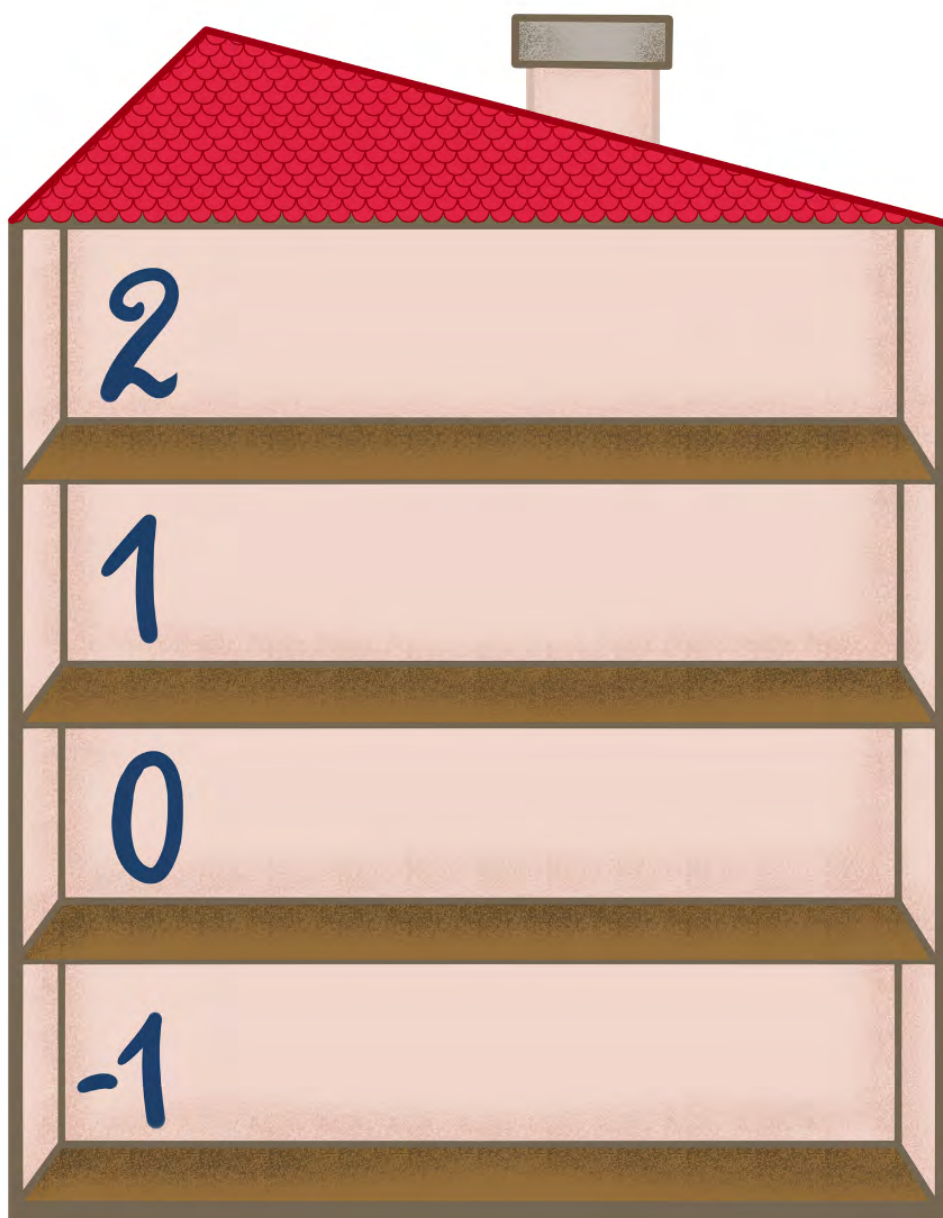

WYZZWANIE

7.

Czy wiecie, gdzie w szkole znajdują się różne miejsca?

Wytnijcie nazwy różnych szkolnych miejsc i umieśćcie je w odpowiednim miejscu na rysunku.

biblioteka

sklepik

sekretariat

dyrektor

światlica

sala gimnastyczna

pielęgniarka

pedagog

stołówka

szatnia

WYZWANIE

8.

Osoba, u której można przedłużyć legitymację szkolną, to:

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Czym jeszcze zajmuje się na co dzień w szkole?

Odpowiedź:

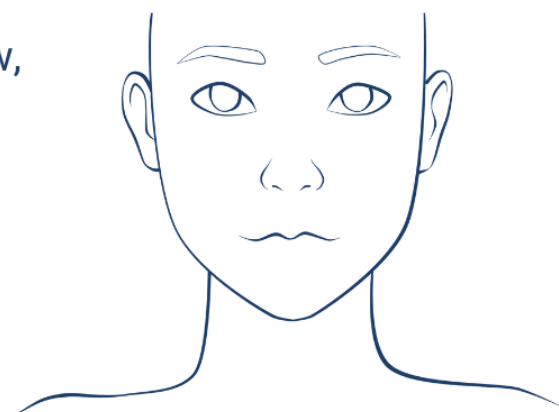
Kiedy przedłuża się legitymacje?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

WYZWANIE

9.

**Ta osoba pomaga uczniom,
gdy mają jakieś problemy:**

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Z jakimi sprawami można do niej przyjść?

Odpowiedź:

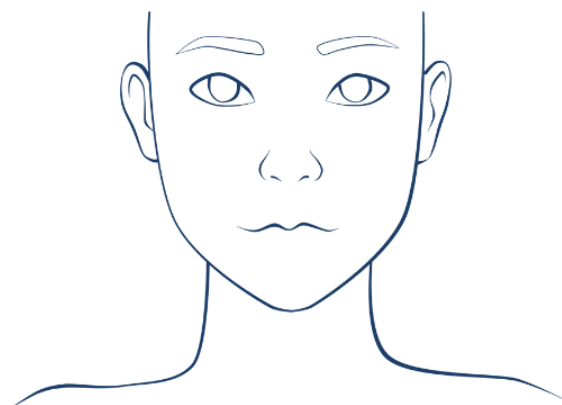
Kiedy można do niej przychodzić (dni, godziny)?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

WYZWANIE

10.

Ta osoba pilnuje, kto wchodzi i wychodzi ze szkoły:

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Kto pierwszy przychodzi do szkoły?

Odpowiedź:

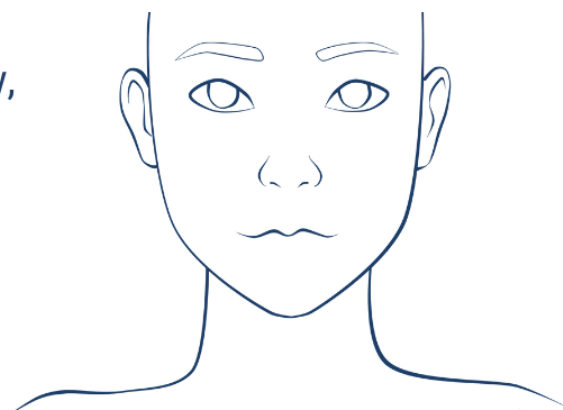
O której godzinie zaczyna pracę?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

WYZWANIE

11.

**Jeśli źle się poczujesz w szkole
(np. boli Cię brzuch), to możesz
poprosić o pomoc:**

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Co zdrowego poleca na drugie śniadanie?

Odpowiedź:

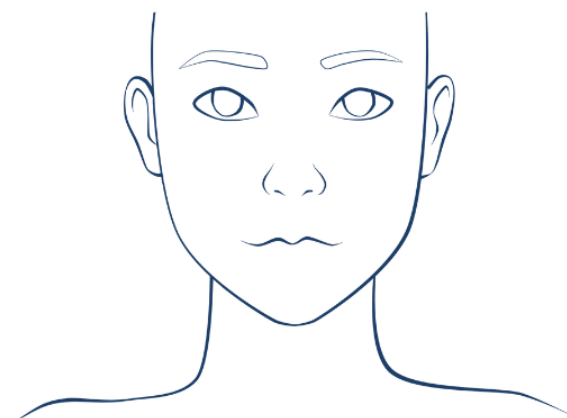
Ilu uczniów dziennie do niej przychodzi?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie
ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

WYZWANIE

12.

Szefową/szefem całej szkoły jest:

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Czy uczy jakiegoś przedmiotu?

Odpowiedź:

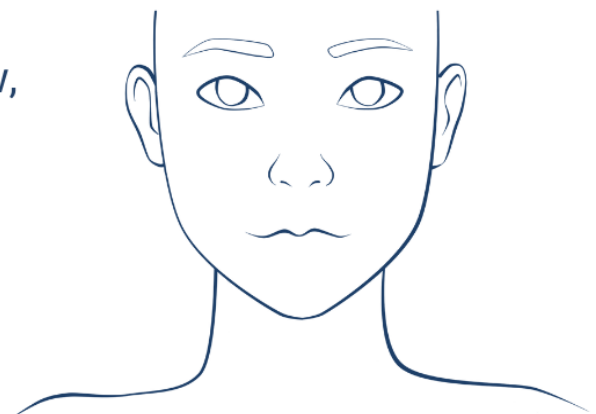
Ilu uczniów jest w szkole?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

WYZZWANIE

13.

1. Zadaniem wszystkich par jest wspólne rozszyfrowanie obrazka.
2. Każda z par ma część kodu. **Żeby rozkodować cały obrazek, potrzebujecie wsparcia pozostałych par.**
3. Korzystajcie ze wspólnej planszy.
4. Rozkodujcie swoją część, zamalowując kwadraciki, które zapisane są na Waszej kartce, tak jak na wzorze poniżej

Przykład: **B-3**

	1	2	3	4
A				
B				
C				

**MATERIAŁY DO WYZWANIA NR 13
DO WYCIĘCIA**

A-15	H-19	L-20	N-30	S-30	Y-10
A-16	H-26	L-24	O-1	T-4	Y-11
A-17	I-5	L-28	O-8	T-13	Y-21
B-14	I-13	Ł-4	O-12	T-14	Y-22
B-18	I-19	Ł-7	O-20	T-15	Z-12
C-12	I-27	Ł-13	O-24	T-16	Z-13
C-13	J-4	Ł-19	O-31	T-17	Z-19
C-19	J-14	Ł-25	P-1	T-18	Z-20
C-20	J-18	Ł-28	P-3	T-28	Ż-14
D-11	J-28	M-4	P-9	U-5	Ż-15
D-21	K-4	M-7	P-10	U-14	Ż-16
E-9	K-9	M-10	P-11	U-18	Ż-17
E-10	K-10	M-13	P-21	U-27	Ż-18
E-22	K-11	M-19	P-22	W-6	
E-23	K-15	M-22	P-23	W-15	
F-8	K-16	M-25	P-29	W-16	
F-24	K-17	M-28	P-31	W-17	
G-6	K-21	N-2	R-1	W-26	
G-7	K-22	N-3	R-31	X-7	
G-25	K-23	N-7	S-2	X-8	
G-26	K-28	N-13	S-3	X-9	
H-6	L-4	N-19	S-4	X-23	
H-13	L-8	N-25	S-28	X-24	
H-16	L-12	N-29	S-29	X-25	

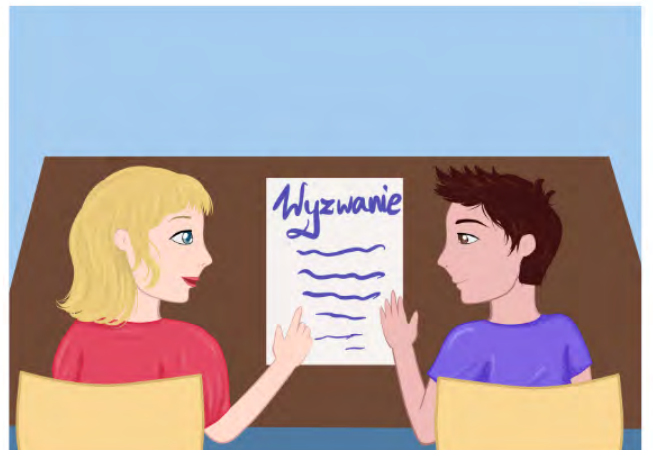
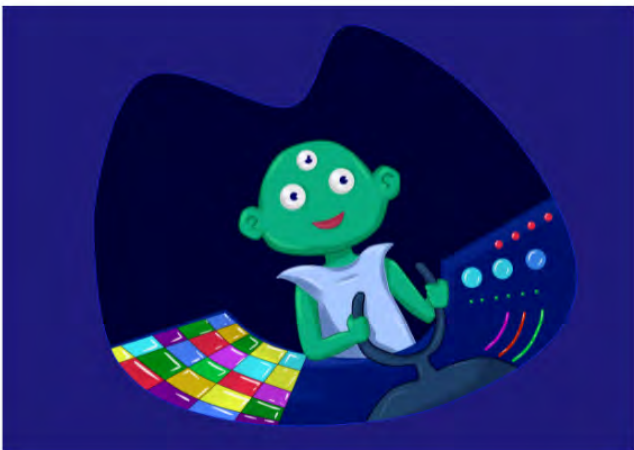

WYZZWANIE

14.

1. Każda para dostała w kopercie obrazek i napis, które do siebie nie pasują.
2. **Wasz napis pasuje do obrazka, który ma inna para.** Waszym zadaniem jest znalezienie tej pary i wymienienie się napisami tak, żeby pasowały.
3. **Razem z innymi parami ułóżcie z obrazków historyjkę.**

MATERIAŁY DO WYZWANIA NR 14 DO WYCIĘCIA

MATERIAŁY DO WYZWANIA NR 14 DO WYCIĘCIA

Jak w każdy poniedziałek, siedząc wygodnie w kokpicie mojego pyłtraka, przewoziłem pył kosmiczny pomiędzy Gwiazdozbiorem Oriona a trzecim ramieniem Drogi Mlecznej.

Pyłtrak, zgodnie z zaprogramowaną procedurą ratunkową, rozkawałkował się automatycznie na układki.

Burza magnetyczna przeszkodziła w transporcie pyłu.

Moi pomocnicy pomagają mi pozbierać wszystkie układki, żebym mógł dostarczyć pył na czas.

W wyniku silnego uderzenia spadłem na nieznaną mi planetę.

WYZWANIE

15.

1. Ułóżcie wyraz z załączonych liter.
2. Każda para ma inne słowo.
3. Znajdźcie pozostałe pary i ułóżcie wspólnie zdanie z tych słów.

MATERIAŁY DO WYZWANIA NR 15
DO WYCIĘCIA

N A S Z A

S Z K O Ł A

W S P I E R A

S O L A

WYZWANIE

16.

1. Dokończcie zdanie, które później utworzy fragment historii.
2. Znajdźcie inne pary i połączcie swoje zdania tak, żeby powstała historia.

MATERIAŁY DO WYZWANIA NR 16
DO WYCIĘCIA

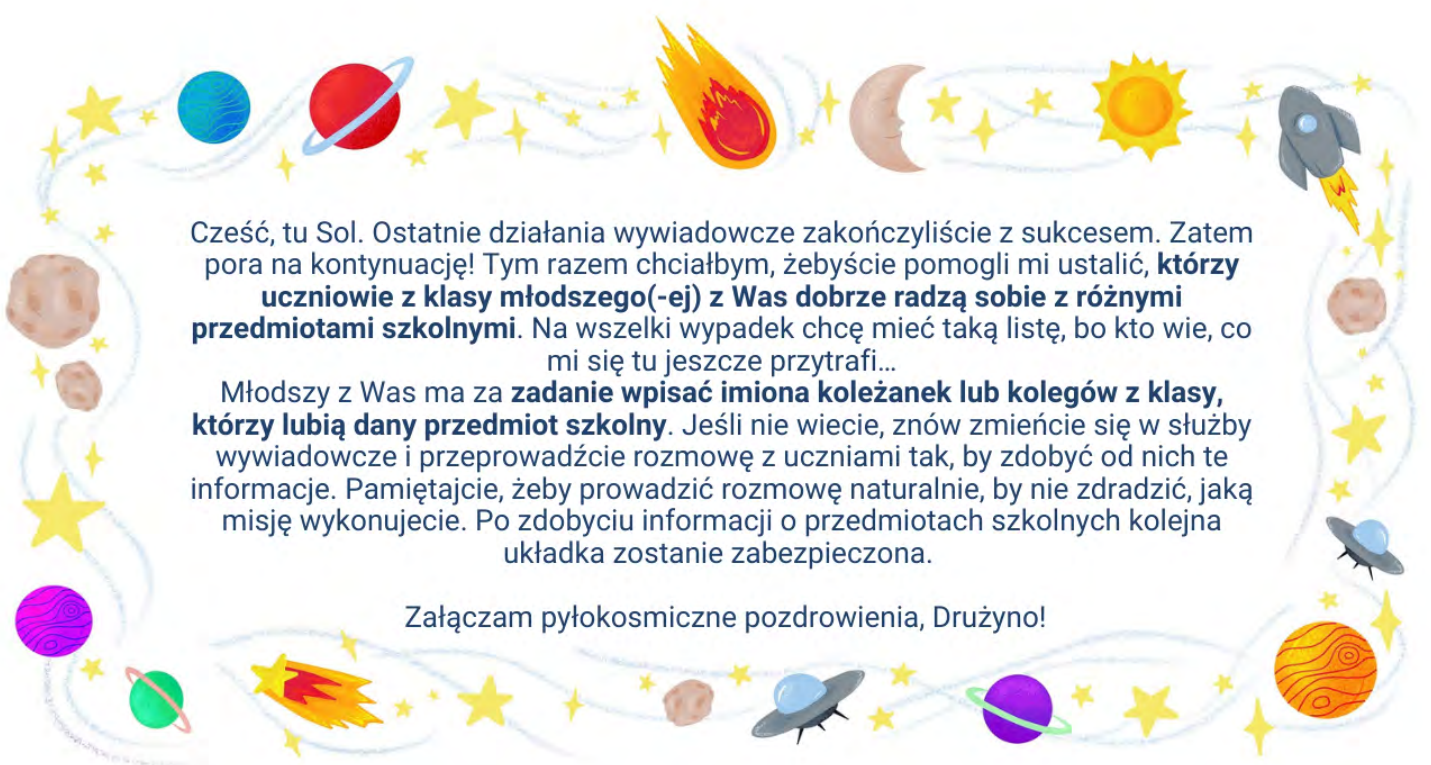
Zaraz po opuszczeniu szkoły Sol...

Nagle Sol...

Aż w końcu Sol...

Na szczęście Sol...

4. Wyzwania dodatkowe

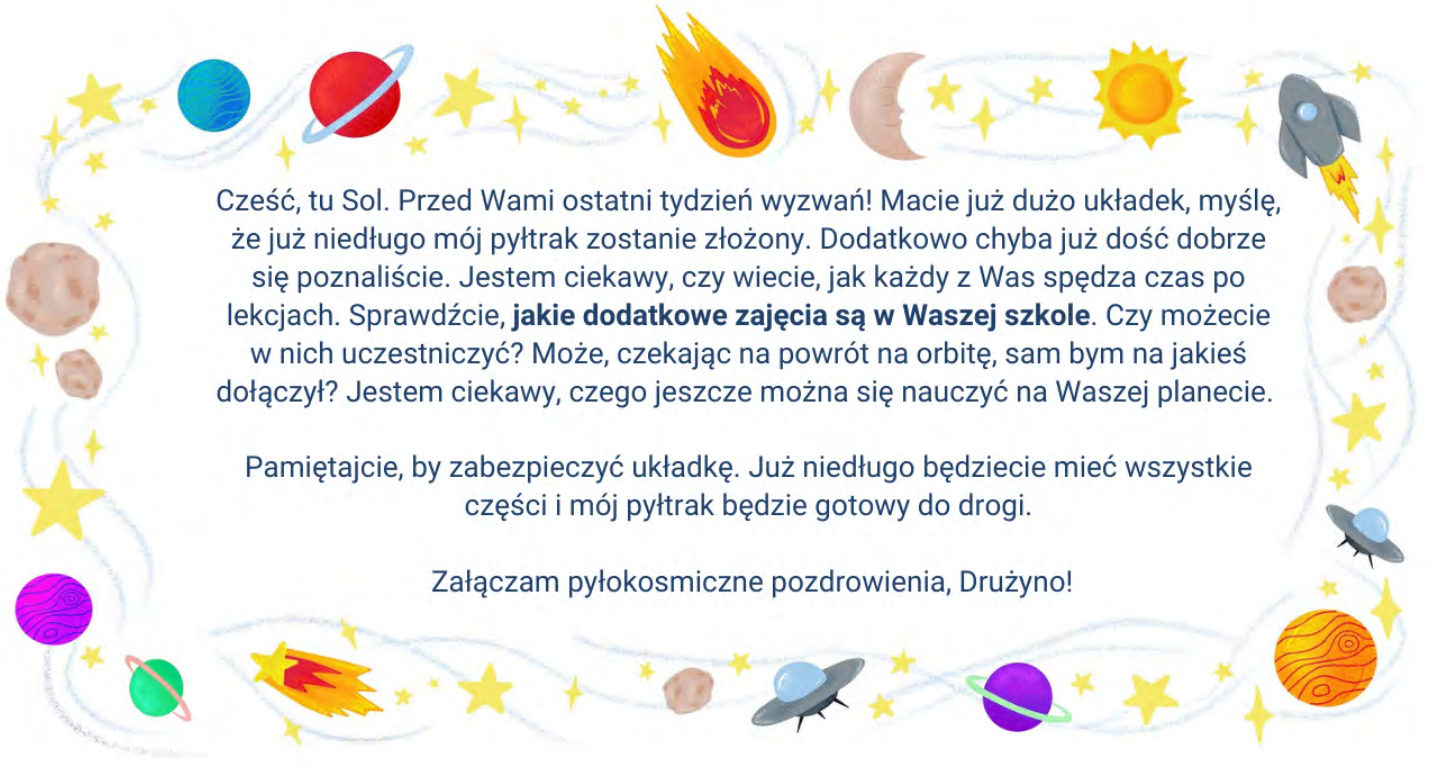

Cześć, tu Sol. Ostatnie działania wywiadowcze zakończyliście z sukcesem. Zatem pora na kontynuację! Tym razem chciałbym, żebyście pomogli mi ustalić, **którzy uczniowie z klasy młodszego(-ej) z Was dobrze radzą sobie z różnymi przedmiotami szkolnymi**. Na wszelki wypadek chcę mieć taką listę, bo kto wie, co mi się tu jeszcze przytrafi...

Młodszy z Was ma za **zadanie wpisać imiona koleżanek lub kolegów z klasy, którzy lubią dany przedmiot szkolny**. Jeśli nie wiecie, znów zmieńcie się w służby wywiadowcze i przeprowadźcie rozmowę z uczniami tak, by zdobyć od nich te informacje. Pamiętajcie, żeby prowadzić rozmowę naturalnie, by nie zdradzić, jaką misję wykonujecie. Po zdobyciu informacji o przedmiotach szkolnych kolejna układka zostanie zabezpieczona.

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

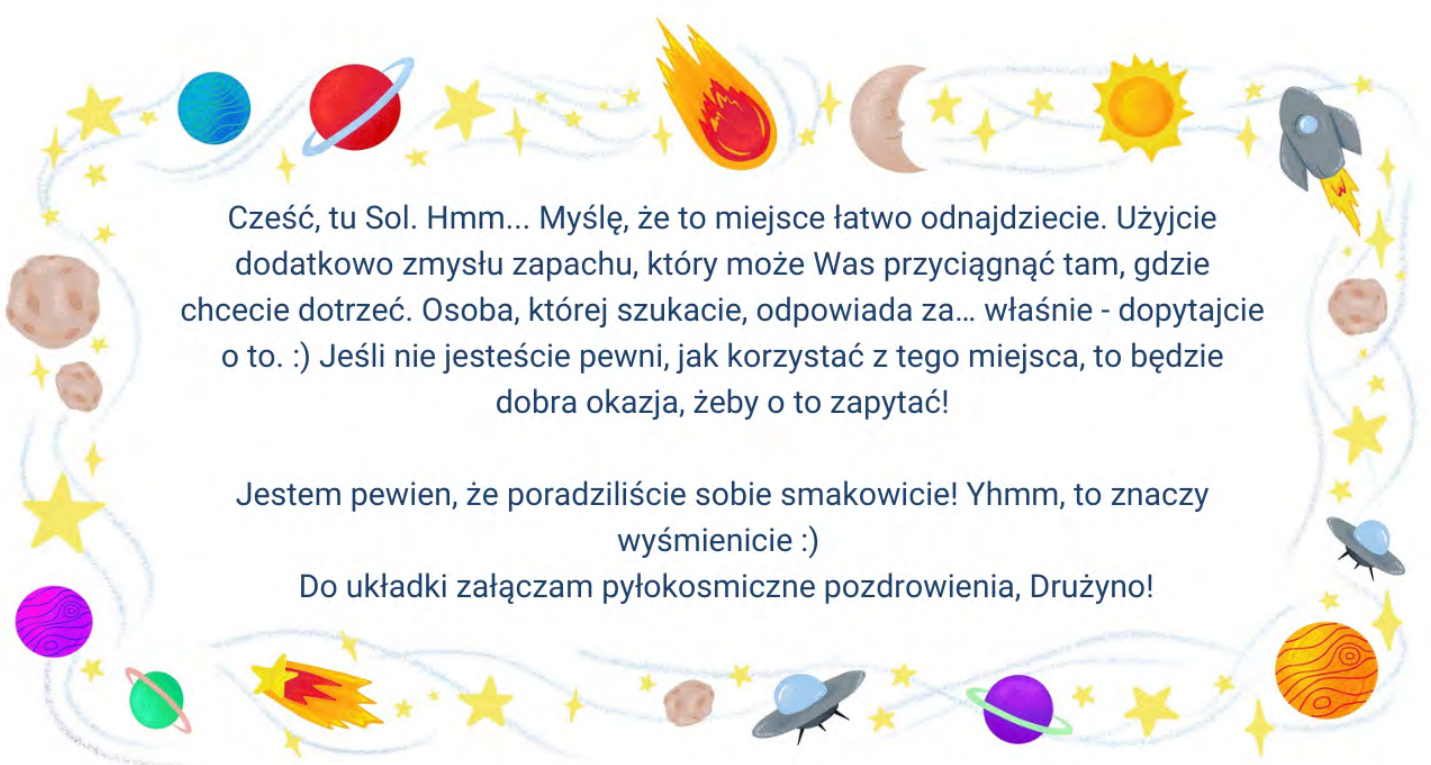

Cześć, tu Sol. Przed Wami ostatni tydzień wyzwań! Macie już dużo układek, myślę, że już niedługo mój pyłtrak zostanie złożony. Dodatkowo chyba już dość dobrze się poznaliście. Jestem ciekawy, czy wiecie, jak każdy z Was spędza czas po lekcjach. Sprawdźcie, **jakie dodatkowe zajęcia są w Waszej szkole**. Czy możecie w nich uczestniczyć? Może, czekając na powrót na orbitę, sam bym na jakies dołączył? Jestem ciekawy, czego jeszcze można się nauczyć na Waszej planecie.

Pamiętajcie, by zabezpieczyć układkę. Już niedługo będziecie mieć wszystkie części i mój pyłtrak będzie gotowy do drogi.

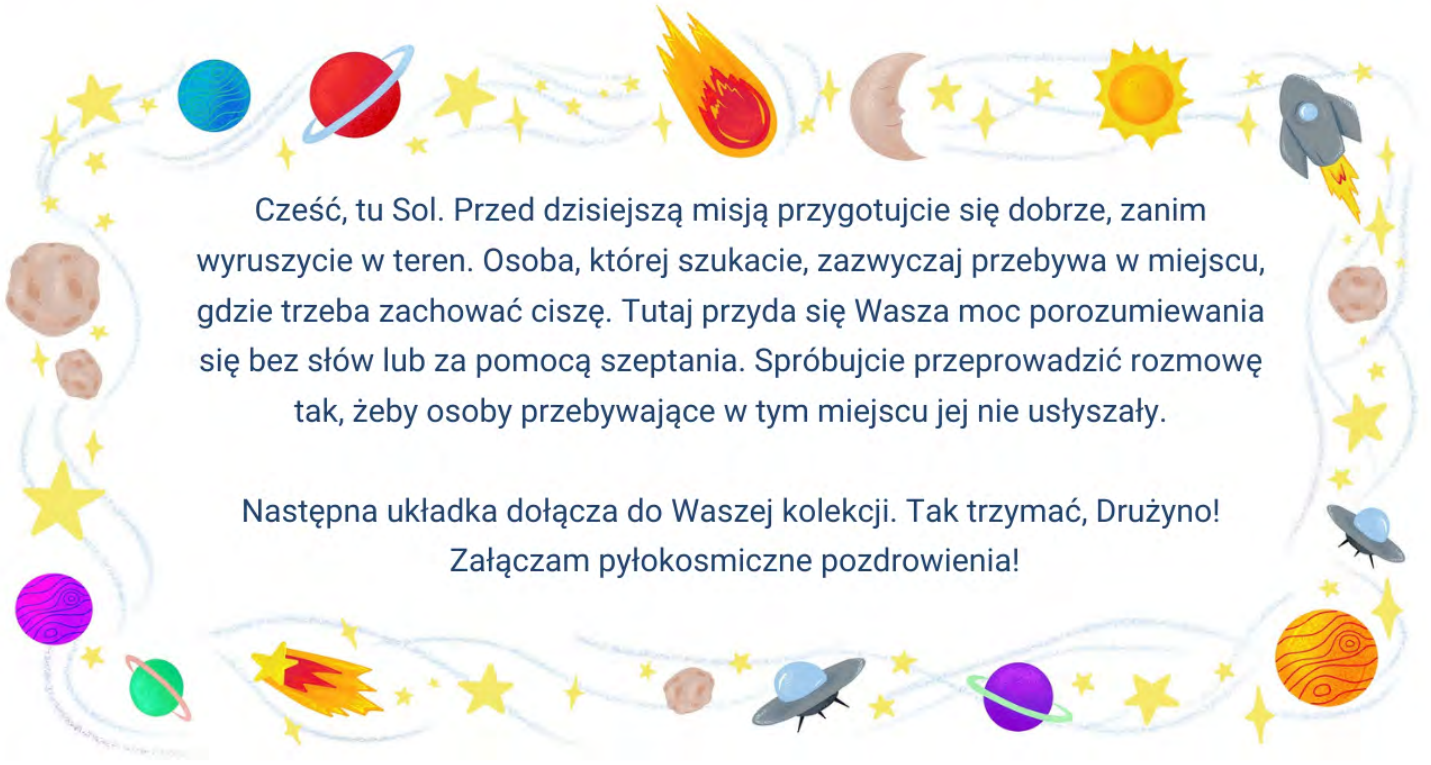
Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

Cześć, tu Sol. Hmm... Myślę, że to miejsce łatwo odnajdziecie. Użyjcie dodatkowo zmysłu zapachu, który może Was przyciągnąć tam, gdzie chcecie dotrzeć. Osoba, której szukacie, odpowiada za... właśnie - dopytajcie o to. :) Jeśli nie jesteście pewni, jak korzystać z tego miejsca, to będzie dobra okazja, żeby o to zapytać!

Jestem pewien, że poradziliście sobie smakowicie! Yhmm, to znaczy wyśmienicie :)

Do układki załączam pyłokosmiczne pozdrowienia, Drużyno!

Cześć, tu Sol. Przed dzisiejszą misją przygotujcie się dobrze, zanim wyruszyte w teren. Osoba, której szukacie, zazwyczaj przebywa w miejscu, gdzie trzeba zachować ciszę. Tutaj przyda się Wasza moc porozumiewania się bez słów lub za pomocą szeptania. Spróbujcie przeprowadzić rozmowę tak, żeby osoby przebywające w tym miejscu jej nie usłyszały.

Następna układka dołącza do Waszej kolekcji. Tak trzymać, Drużyno!
Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia!

WYZWANIE

Kto jest w czym dobry?

W Twojej klasie jest wielu uczniów. Czy wiesz, kto dobrze radzi sobie z tymi przedmiotami? Wpisz przy każdym przedmiocie imię jednego ucznia:

plastyka

.....

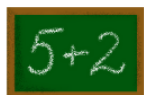
W-F

.....

muzyka

.....

matematyka

.....

język polski

.....

język angielski

.....

A Ty w czym jesteś dobry?

Uwaga! Jeśli nie znacie odpowiedzi na te pytania, podejdźcie do klasy i wspólnie poszukajcie odpowiedzi.

WYZWANIE

**Dowiedzcie się i napiszcie,
jakie zajęcia dodatkowe dla
czwartoklasistów są organizowane
w Waszej szkole:**

nazwa zajęć

kiedy

kto prowadzi

gdzie

jak dołączyć

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

WYZWANIE

**Ta osoba wydaje posiłki uczniom,
którzy jedzą obiady w szkole:**

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Jakie ma zadania w swojej pracy? Czym zajmuje się w kuchni?

Odpowiedź:

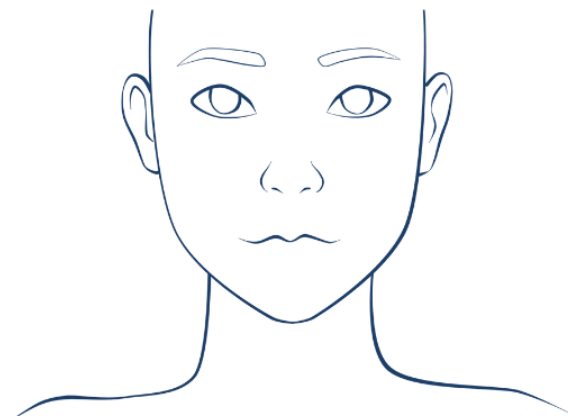
Kiedy można do niej przychodzić (dni, godziny)?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

WYZZWANIE

Ta osoba wypożycza uczniom książki:

.....

Znajdźcie tę osobę i zadajcie jej następujące pytania.

Jak długo pracuje w szkole?

Odpowiedź:

Jaką książkę poleca?

Odpowiedź:

Kiedy można wypożyczać książki?

Odpowiedź:

Po zapisaniu odpowiedzi dokończcie rysowanie i pokolorujcie ludzika tak, żeby przypominał tę osobę.

Zwróćcie uwagę na to:

- jaki ma kolor i jaką długość włosów,
- czy nosi okulary,
- jak jest ubrana.

